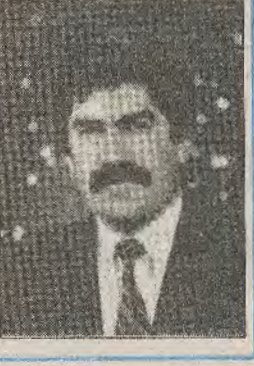

İlk şiirlerini 1924 yılında yazmaya başlayan Cigerxwîn, yalnız iyi bir yazar değil, aynı zamanda bilinçli ve değerli bir politikacıydı. 1900 yılında Mardin'e bağlı Amude nahiyesi Hasare köyünde dünyaya geldi. ● S. 9'da

TRD

Yıl 4 Eylül 1993. Batman'da hedef Mehmet Sincar ve DEP heyeti. Başta Milletvekili Mehmet Sincar, Metin Özdemir ve diğerleri olmak üzere heyet, güpegündüz yüzlerce kişinin önünde tarandı. ● AHİNCESU'nun yazısı s. 12'de

Özel tim elemanları akıl hastanelerinde de dağıtıyor, şizofren erler ise genellikle kaderlerine terk ediliyor

İşte savaşın çıldırttıkları!

Ali Dünder, İstanbul Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde tedavi gören özel tim elemanlarından. Dünder, Diyarbakır Özel Harekat Tim'i görevliydi. Engin Özcan ise, Hakkari Yüksekova Çobankaya Karakolu'nda er olarak görev yaptı. İki ayrı örneği oluşturuyorlar.

Edindiğimiz bilgilere göre, akıl parçalanması yaşayan askerlerin ve özel tim elemanlarının bir kısmı devlet tarafından hastanelerinin ilgili servislerinde, çok azı ise özel psikiyatriklere gizlice tedavi ettiriliyor. Özellikle erler, sivil yaşamda 'sahipsiz' bırakılıyor. Engin Özcan, bu erlerden sadece biri.

Ardan RAPÉRI
BD askerinin, Vietnam savaşı sonrasında yaşadığı sosyal yaşam uyumsuzluğu ve şizofrenik savrulma tarihe "Vietnam Sendromu" olarak geçti. Aynı şey bugün Türkiye'nin Kürtlere karşı sürdürdüğü savaşta yaşanıyor. Savaş sırasında akıl parçalanması yaşayan askerler ve özel tim elemanları, sivil yaşama dönüş yapamıyor. Bir çok kişi akıl hastanelerinde tedavi görürken, cinnet geçirenlere her gün bir yenisi ekleniyor. Bu durumu, Genelkurmay'ın da kabul ettiğine daha önce kısa bir haber olarak, *Roj* sayfalarında yer verilmişti. İntihar, cinnet, gece uyuyamama gibi ruhsal çöküntüler yaygınlaşıyor. Bu tür vakaların yoğunlaştığı kurumlardan biri, hatta başlıcaları arasında İstanbul'daki Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi yer alıyor. *Roj*, bu konuda somut örnekler belirleminin yanı sıra, biriyile de görüştü.

Genelkurmay, "Mehmetçikte Vietnam sendromu"nu kabul etti, "gazilere özel tedavi" ya da "bunalıma giren asker ve özel tim elemanlarının yeniden yaşama dönmeleri" için özel bir uygulama kararı aldı ama, yaşananlar bunun da daha çok kâğıt üzerinde kalacağını kanıtı.

Karısını öldürmek istedi

Ali Dünder, İstanbul Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde tedavi gören özel tim elemanlarından. ● Devamı 11. sayfada

Barış hemen şimdi!

Tomris Özden, Dünya Barış Günü nedeniyle, İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde yapılan Barış İnsiyatifi'nin toplantısına katıldı. Burada kısa bir konuşma yapan Özden, "Taptaze acıma rağmen herkesi barış için uğraşmaya çağırıyorum" dedi. Tomris Özden sahnedeyken, devlet güçleriyle girdiği çatışmada şehit olan PKK gerillası Xebat Duman'ın ablası Emine Duman sahneye çağırıldı. Duman da Kürtçe yaptığı konuşmasında, "Biz savaş değil, barış istiyoruz. Kürt ve Türk analarının ağlamasını istemiyoruz. Barış istemeyenler, mutlaka pişman olacaklardır" dedi. Özden ve Duman mübâharetine sarıldılar, bu kucaklaşma salonunda bulunan konuklar tarafından uzun süre ayakta alkışlandı. ● S. 3'te

Engin Özcan, Hakkari Yüksekova Çobankaya Karakolu'nda er olarak görev yaptı. (Solda askerden geldikten sonraki hali)

PKK - KDP arasındaki çatışmaların durmasını isteyen 77 imzacı:

Çözüm şiddet ve savaşta değil

Devletler üstü doğal bir hak olan anadilde eğitim hakkı Türkiye'de yasak

'Kişi kendisini ana diliyle özdeşleştirir'

Aysel SAĞIR

İSTANBUL- Y.K., anne ve babasından sık sık dinlemişti, konuştuğu dil yüzünden başına çok işler geleceğini. Komşu çocuğunun dudağı patlamış olarak okuldan eve gelişini görmüştü. Her gün yaşanan bu durumu anne ve babalarının sessizce kabullenmeleri küçük kafasını zorluyordu. Okula başlama zamanı geldiğinde korkusu daha da büyümüştü. Mardin'in Yaylabası köyünde okula başladığında, anlamadığı bir dilde öğrenim görmek zorundaydı artık. Doğduğu andan itibaren kendisine seslenen biçimin dışındaki ifadelerle karşı karşıyaydı. Akışkan olduğu ve tek bildiği dili kullandığı anda öğretmenin tokan yüzünde patlıyordu. Korkudan daha çok dayak yemesine neden olan dili telaffuz etmeye başladı, bu sefer tokatlar arda sıra gelmeye başladı. Dayé dayé (anne anne) diyerek ağlıyor, gözlerinden akan yaşlar burnundan akan salyalarla birleşmiş yüzü, görünmez oluyordu. İlkokulda başlayan bu sertleşen ortaokulda da devam eder. ● Devamı 11. sayfada

PKK-KDP çatışması sürüyor

Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB), PKK'nın Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) mevzilerine saldırmasıyla ilgisi olmadığını söyledi. Kürdistan Yurtseverler Birliği tarafından yayınlanan açıklamada, PKK'nın KDP mevzilerine saldırısında KYB'nin parmağı olduğu yolundaki haberlerin "temelden yoksun olduğu" belirtildi. ● S. 6'da

Gazetelere gönderilen metinde, PKK - KDP arasındaki çatışmanın, Kürt halkının kendi kendisiyle savaşı olarak görüldüğüne dikkat çekilerek, bir an önce durdurulması gerektiği belirtildi. ● S. 3'de

TC'de 'Big Brother': MGK S. 5'de

Hevpeyvîn bi Dîldarê Şeko rê R.8

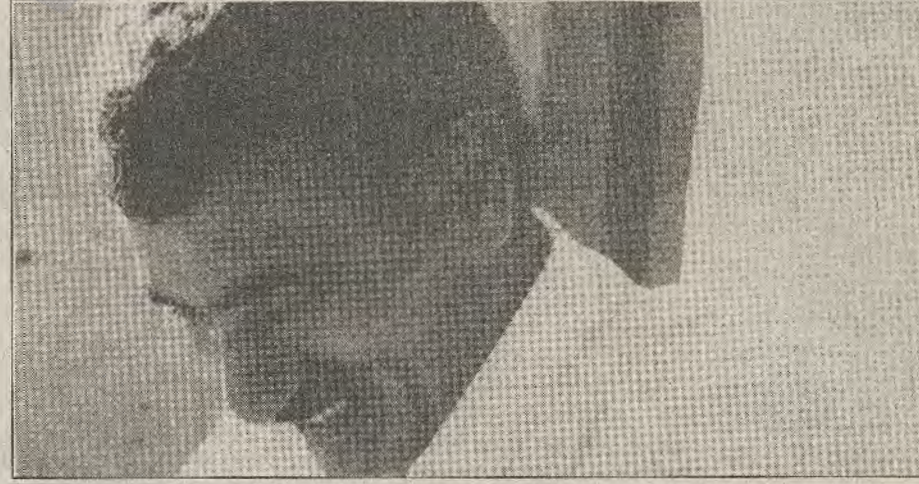
Ankara Savaş Karşıtları İniyatifi Temsilcisi Göksel Aslan'la söyleşi S. 11'de

Çukurca, Eylül'de boşalacak S. 11'de

Eğitimi uluslararası sermaye belirliyor S. 11'de

OHAL'de yargısız infazlar sürüyor S. 11'de

Paris'te biten yolculuk, Yenice'den başlamıştı

Fiziki olarak 53 yıllık bir ömür; tam 13 yılı hapiste geçti. Yılmaz Güney, kan davasından kaçıp Adana'nın Yenice köyüne sığınmış Siverekli Kürt bir ailedendi. Çukurova'da çifte kavrulmuş bir çocukluk yaşadı. Ömründeki yıllar çoğaldıkça, el attığı işler de çoğaldı. ● S. 12'de

İlk coşku, küçük kırmızı kaplı bir cep defterine özenle yazılmış şiirlerle dolmuştu yüreğine. Limon çiçeği kokan o küçük kolonyacı dükkanında, bir kez içine düşmüştü ateş. Aslanagzı, Yılmaz Güney'in kendisiydi. Şimdi ise, her ürünü birer aslanagzı. ● S. 12'de

Çalışan kadın sorunlarını tartıştı

Türk-İş Kadın Sendikacılar Kurultay'ında, kadınların istihdam sorunu, kadın sağlığı, analık ve aile sorumluluğu olan işçilerin korunması, yasalarda kadına karşı ayrımcılık, kadının sendikal faaliyetlere katılımı, özelleştirme, istikrar programlarının kadınlara etkisi, eşit fırsat ve muamele ele alındı. ● S. 4'de

Özel tim, uyandırırken öldürdü

SIIRT/Roj- Eruh'ta, özel tim gece baskınında damda uyumakta olan Mübarek Kapalıgöz'ü dipçikle uyandırdı, kafasına aldığı darbe beyin kanamasına neden olan Kapalıgöz yaşamını yitirdi. Olay, 1 Eylül gecesi Çakmak Mahallesi'nde meydana geldi. Ağustos'un son gecesi, Eruh çıkışındaki polis noktasına gerillalar tarafından bir baskın düzenlendi. Bunun üzerine ertesi gece, özel tim de kontrol noktasına yakın bulunan Çakmak Mahallesi'ne gece operasyon düzenleyerek, evleri aradı. "şüpheli" bulduklarını sorguladı, kimini gözaltına aldı. Evi arananlar arasında Kapalıgöz ailesi de vardı. Abdülbaki Kapalıgöz'ün evi arandığı sırada, lise mezunu ve 20 yaşındaki oğlu Mübarek Kapalıgöz damda uyuyordu. Dama çıkan özel tim elemanları, Mübarek Kapalıgöz'ü kafasına tüfek kabzasıyla vurarak uyandırdı. Aldığı darbelerle beyin kanaması geçiren genç, ailesi tarafından Siirt'e hastaneye götürülürken yolda öldü.

Barış evin içinde başlar

Kendi iç barışlarını sağlayamamış halkların diğer çevre halklarla tutarlı bir barış sağladığına insanlık tanık olmamıştır. Kürtler bir süreden beri barış talebiyle dünya siyaset gündemine oturmış durumdalar. Gerçekten de bu halk dünyada belki de barışa en fazla susamış halktır. Tarihleri incelendiğinde savaş, barbarlık ve zulüm olarak özetlenebilir. Bu bakımdan bu halkın barış talebinden daha doğal bir talep olamaz.

Peki bu halkı temsil iddiasında olan siyaset merkezlerinde durum böyle midir?

Körfez krizini takiben Güneyli Kürtler 1991 Martında ulusal talepler etrafında Saddam Hüseyin diktatörlüğüne karşı ayaklandılar. Halepçeler gibi dünyada eşine az rastlanırsın vahsetler yaşamış olan halkın istemleri dünyada belki de tarihlerinde ilk kez yankı buldu. Bu tarihten sonra hiçte küçümsemeyecek bir statü elde ettiler Fililen kendi kaderleri üzerinde söz sahibi oldular. Seçimler yapıldı. Bir Ulusal Parlamento oluşturuldu. Diğer ulusal azınlıkların da dikkate alındığı yasalar çıktı. Bölge devletlerinin tüm karşı çıkışlarına rağmen bu statüleri dünyaca da desteklendi.

Ancak kısa bir süre sonra buradaki iki büyük parti YNK ve PDK arasında bazı grupsal çıkarlar etrafında çatışmalar başladı, tüm dost güçlerin çabalarına rağmen bu çatışmalar (zaman zaman azalma eğilimi gösterse de) devam etti.

Arkasından PKK ve PDK arasında çatışmalar baş gösterdi. 1992'deki bu ilk çatışma belli bir anlaşmayla geçiştirildi. Son olarak Ağustos 1995'te tekrar çatışmalar yoğunluk kazandı ve hala da devam etmektedir. Bu çatışmaların gerekçeleri ne olursa olsun, bunun genel ulusal çıkarlara büyük zarar verdiği açıktır. Kürtlerin bugün dünyada sevgilerdikleri görüntü kendi kendilerini yönetme kabiliyetinden yoksun olduklarıdır. Böyle olunca da, Emperyalist-Kapitalist devletlerin oluşturduğu global dünya düzeninde başka büyük güçler devreye girmektedir. ● Devamı 11. sayfada

Sosyalistlerin birliği ve sınıf perspektifi

Veli ŞERKO

Ülkemizdeki ulusal kurtuluş mücadelesinin geliştiği bu aşamada hiç kuşkusuz ki en çok tartışılan sorunsallardan biri de kendisine "sosyalizm" diyenler açısından nasıl bir örgüt sorunsalıdır. Herşeyden önce, sosyalist bir partiyi kurmak ve güçlü kılmak yolu ideolojik birlikten geçiyor. Çünkü sosyalist bir parti (ulusalcı değil) gerçekten de bir sınıf partisi ise ne bir blok örgütüdür, ne de bir cephe örgütü. Ayrıca o (sosyalist parti) ne bir askeri örgüt, ne bir sendika, kooperatif, dernek vs. örgütü de değildir.

Bu tip örgütler ya partinin, parti hücreleri aracılığıyla içinde faaliyet yürüttükleri değişik ideolojik eğilimleri taşıyan kitle örgütüdürler ya da partinin temel kitle örgütüdürler. Onun için sosyalist bir partinin örgüt modeliyle bu tip örgüt modellerini birbirine karıştırmamak gerekiyor.

Örneğin; cephe örgütlenmesi bir kitle örgütüdür. Cephe örgütü bağlarında taşınmış olduğu değişik sınıf ve katmanları itibarıyla kitlesel ve ulusal bir karakter taşıyabilir. Ayrıca farklı sınıf ideolojilerini (çelişkili ve çatışmalı olmakla beraber) geçici de olsa bir arada tutabilir ve ortak bir politika sürdürebilir. Bu henüz ulusal değil ve sınırsız kitle örgütüdür. Tabii ki bu durumda geçicidir. Sonuçta cephe, bir sınıfın ideolojik-politik damgasını taşımak zorundadır. İşgalin ve sömürgecilik sınırsız olduğu koşullarda ya da ülkenin henüz yeni sömürgecilikten kurtulduğu koşullarda, anti-sömürgeci, anti-feodal ve anti-empyalist bir cephe hükümeti kurulabilir. Bu süreçteki iktidar ancak demokratik bir iktidar olabilir.

En geniş anlamda ülkenin bağımsızlığını koruyorsa ve işçi-emekçi (kısacası halk yığınları) yığınlarını örgütlenmeye özgülüğünü garanti altına almışsa ve ağırlıklı olarak da bu kesimler iktidar üzerinde ağırlıklarını ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel olarak fusesitiriyorlarsa elbetteki böyle bir iktidar henüz proleter ve sosyalist bir iktidar olmamakla beraber en geniş anlamda demokratik halk iktidarıdır. Ülkemizin demokratikleşmesi için bu aşgari adımların gerçekleştirilmesi gerekir. Bu süreç yakalanmadığı müddetçe, sosyalizm ve oradan sınırsız topluma ulaşmak zordur.

Bu süreç (ülkenin bağımsızlığı ve demokratik halk iktidar süreci) ulaşmak için bilinçli-iradi bir çaba gerektirir. Bu bilinçli iradi çabanın örgütlü gücü de sosyalist bir partidir.

Sözünü ettiğimiz iktidar biçiminin ortaya çıkabilmesi için devrimimizin aşgari ve azami hedefleri boyunca sosyalist parti devrimine önderlik etmekte mükellef olmalıdır.

Bir cephe örgütlenmesinin (kitlesel ve ulusal bir karakter taşıyabileceğini söyledik. Bunun nedenlerini kısaca ifade etmeye çalıştık. Oysaki sosyalist bir parti herşeyden önce sınırsız bir karakter taşımak zorundadır. Böylesi bir karakteri ancak şöyle ifade edebiliriz: Sosyalist bir parti ideolojik, politik, örgütsel birliği sağlamış, sosyalist öncülerden oluşmuş, sınıfın ileri-proleter devrimci kesimlerini bağında toplamış, politik iktidarı kavrayan öncülük eden sınıf kurmadır.

Ülkemiz özgüline gelince, yukarıda ifade ettiğimiz parti karakteri dışındaki parti anlayışı, olsa olsa ulusal, ulusal-halkçı, ulusal-devrimci, ulusal-liberal veya reformist veya emperyalizme endekslenmeye çalışan bir parti olabilir. Sosyalist bir partiyi kurmak isteyen ülkemizin sosyalist kadroların bu gerçekliği boy-

le teslim etmek zorundadırlar.

Bu gerçekliği böyle kavrayıp ayırım çizgilerini ortaya koymadığımız müddetçe, sınırsız toplumsal hedeflenen gerçek anlamda ülkemizi bağımsızlığa, işçi sınıfımıza ve emekçi yığınlarımıza iktidara taşıyabilecek bir parti kurmamız mümkün değildir.

Sosyalist bir partiyi kurmanın yolu, sınıf üzerinde veya sözümlerine sınırsız ulusalci alternatifler yaratılmakla değil, işçi ve emekçi yığınlarının inisiyatifi kurarak ulusalci otorite kurmakla değil, sınırsız alternatifler geliştirip örgütlemekle sağlanabilir. Elbette ki bu kolay olmayacaktır. Kısa vadede bu süreç ulaşmak zordur. Bizler bu zorluğu gözeterek işe başlamak zorundayız. Burada en önemli görev şudur: Ülkemizin sosyalist kadroları marksizm-leninizmin ideolojisini özümseyerek ve bu muazzam birikimi ülkemizin somut koşullarına uyarlayarak işe başlamak zorundadırlar.

Ülkemiz ulusal kurtuluş mücadelesinin bu aşamasında küçümsenmeyecek sayıda ulusalci örgütler ve ulusal kurumlar vardır ve daha da çoğalacaklardır. Ulusalci örgütler ve ulusal kurumlar anti-sömürgeci ve anti-empyalist bir mevzide durdukları müddetçe desteklenmelidirler.

Bugün illegal ve legal planda Kürdistan'da, metropollerde ve Avrupa'nın değişik ülkelerinden ulusal enstitüler, ulusal vakıflar, kültür-sanat-edebiyat alanında kurulmuş birçok ulusal kurum vardır. Bu kurumların hiçbirisi sosyalist kurumlar değildir. Zaten böyle iddialar da yoktur.

Bahsettiğimiz kurumlar eğerc, demokratik kurumlarsa, en önemlisi anti-sömürgeci ve anti-empyalist mevzide iseler, sosyalistlerin bu kurumlarda kendilerini ifade etmenin önünde bir engel yoksa, örgütlenmenin koşulları vasa ve bu kurumlar tarafından herhangi bir sınırlama ve anti-demokratik tutumlar içerisine girilmeyorsa, sosyalistlerin geleceğin sosyalist kurumlarını yaratmak için, kendilerine özgün programıyla bu kurumlara girip çalışabilirler. Tersi bir durumda böylesi kurumlara destek vermek sosyalizm davasına ve ülkenin bağımsızlığına hizmet etmez. Böylesi bir durumda bu kurumlar desteklenmelidir.

Mevcut ulusal kurumların hiçbirinin sosyalist olmadığını ve kendilerinin de böylesi bir (kastettiğimiz politik örgütler değil, Kürdistan'da hala birçok politik örgütün sözde böyle iddiaları vardır) iddialarının olmadığını söyledik. Böylesi kurumlar bir de gerçekten ulusalci politik güçlerin denetiminde iseler-ki öyledir- bu kurumlar gelecekte işçi sınıfımızın ve emekçi yığınlarımızın üzerinde bir dikta kurulumları dönüşeceğini bugün düşünmek gerekiyor. Biz bu gerçekli dile getirirken, şunu da belirtmekte yarar görüyoruz. Emperyalizm ve sömürgecilik eğer bu aşamada bu kurumlara saldırısı aynı zamanda bu kurumlar şahsında bir ulusal saldırısına anlamına gelmektedir.

Eğer gerçekten sosyalizm iddiasını taşıyorsa ve buna uygun bir parti kurmak istiyorsa en önemli hedefimiz, proleter ve emekçi kitleleri örgütlemek olmalıdır. Yaratacağımız kurumlarda onlara ait kurumlar olmalıdır. Böylesi yığınsal kurumlar ve inisiyatiflerden önce, kurmamız gereken kurum, öncelikle çizgisinde, strateji ve taktiklerinde, kitle çizgisinde net olan sınıfımızın öncü kurmay bir partimiz olmalıdır. Buna deneyim ve tecrübeye göstermiştir ki ideolojik, politik öncüden yoksun kitle kurumları sonuçta, ya tıkanmışlar ya da tasfiye olmuşlardır. En

önemlisi yozlaşmış düzenin birer kitle kurumlarına dönüşmüşlerdir.

Bugün ülkemizin gerçekliğine baktığımızda gerçekten de sınıfsızlık, ideolojik, politik, örgütsel öncüsü bir parti olmadığı gibi, sınıfımızda ait ciddi kitle örgütleri sosyal bir kurumda yoktur. En azından şunu görebiliyoruz: Kürdistan işçi sınıfının ciddi devrimci bir sendikal hareketi yoktur. Bu yönü oluşturulmaya çalışılan sendikal faaliyet çılgın kalımdır. Sömürgeci barbarlığın hüküm sürdüğü bu koşullarda geniş legal devrimci-sosyalist bir sendikal faaliyet elbetteki zordur. Bu koşullarda yapılması gereken, işyerlerinde sendikal faaliyet içerisinde işletme hücreleri temelinde devrimci-sosyalist bir işçi örgütlenmesi yaratmaktır.

Böylesi bir faaliyet ancak bir öncü (proleterya partisi) vasıtasıyla yürütülebilir. Böylesi bir partide marksizm-leninizm olmak zorundadır. Marksizm-leninizmi benimsemeyen, ideolojik, politik ve örgütsel olarak ona uygun hareket etmeyen bir parti, proleter-devrimci bir parti olamaz. Böylesi bir parti olsa olsa, sosyal demokrasinin "sosyalist" partisi ve burjuva-demokratik bir parti olabilir.

İçinde bulunduğumuz süreçte, teori ve pratiğiyle proleterya diktatörlüğü, proleterya emperyalizmini ve kendi ülkesinin devrimini proleter dünya devriminin bir parçası olarak alan marksizm-leninizm ideolojisiyle donanmış, örgüt çalışmasında demokratik merkeziyetçiliği savunan sosyalist bir parti ancak ve ancak ülkemiz devriminin acil uzun vadeli sorunlarına cevap verebilir. Böylesi bir anlayışla hareket etmeyen, sömürgecilik, emperyalizm ve iç çelişkilere karşı tepeden tırnağa kadar silahlanmayan bir parti, Kürdistan devriminin acil ve uzun vadeli sorunlarına cevap veremez. Cevap vermesi için yeni reformizme, milliyetçiliğe, legalizme kayarak, bağımsızlık, halk demokrasisi ve sosyalizm mücadelesi karşısında tasfiyeci bir rol oynamaktan kurtulamaz.

Tüm bu belirlenimlerden sonra şunu belirtmek istiyoruz: Eğer gerçekten bir sosyalist parti yaratmak istiyorsak, çalışmamızın merkezine ağırlıklı ve esas olarak bu görevi koymak zorundayız. Ne diplomatik girişimlerle ne legal platformlar açarak, ne de ulusalci örgütlerin yaratmış olduğu kurum ve kuruluşlardan hak talep ederek bağımsızlık, devrim ve sosyalizm mücadelesi açısından hiçbir yere varılamaz. Elbetteki en geniş mücadele deneyimlerinden yararlanmak gerekiyor. Elbetteki taktik ustalığı elden bırakılmayıp çok yönlü geniş taktik uygulamalar yapmak gerekiyor. Tüm bunlar, ülkemizin bağımsızlık stratejisine, anti-sömürgeci, anti-empyalist ve anti-feodal demokratik halk devrimine hizmet etmesi için ilkin güçlü sosyalist bir önderliği (proleterya partisi) kurulmasında ve ideolojik, politik, örgütsel ve hatta askeri inşasından geçiyor. Bu gerçekliği böyle algılamayanlar (özellikle sosyalist iddiasında olanlar için söylüyorum) büyük bir yanlış içerisindedir olduklarını görmediler.

Bu aşamada içinde ağırlıklı olarak köylülüğü (bu birazda ülkemizdeki nüfus bileşeninden kaynaklanıyor) gençliğin ve az sayıda işçilerin

İçinde yer aldığı ulusal hareket, kendiliğinden sosyalizmi benimsemeyen ya da sosyalizm için politikleşemeyen. Bu bir yana bazı ulusal-demokratik haklar ve reformlar dışında Kürdistan'ın bağımsızlığı için ve halk yığınlarının en geniş demokrasisi için devrimciyiz. Zaten devrimimizin en çok tıkanmış ve giderek uluslararası karşı-devrim statüsüne alet edilmeye çalışıldığı açmazlardan biri de ulusal hareketin bu noktadaki zaafıdır. Bu gerçekliği böyle görmeyenler ve böylesi bir yaklaşım tarzı içerisinde olup sosyalizm için politik yaptığını sananlar ancak, ekonomizmle tasfiyeciliğin ortak yanlarına vurgu yaparak, onun emperyalizmin bir karikatürü olduğunu belirtmiştir. Bilindiği gibi Lenin ile ekonomizm arasında en önemli ayırım çizgilerinden biri de merkezleşmiş bir devrimci örgütünün (proleterya partisi) olup olmamasıydı. Merkezleşmiş devrimci örgütünün kitle mücadelesine politik bir içerik kazandırıp onları iktidara taşıyıp taşımama sorunu idi. Lenin birçok belirlemede şunu ısrarla vurgulamıştı. Yiğen hareketinin politikleşmesi için ancak, merkezinde devrimci örgütünün bulunduğu bir proleterya partisi ile mümkün olduğunu belirtmiştir. Lenin'in bu söylediği hayat tarafından (sınıf mücadelesinde) doğruluğu teorik ve pratik olarak kanıtlanmıştır.

Biz Kürdistanlı sosyalistler, eğer gerçekten ülkemizdeki gelişmelerle mücadele etmek istiyorsak, anti-sömürgeci, anti-empyalist, anti-feodal demokratik devrim mücadelesini anti-kapitalist bir programla sosyalizm taşımak istiyorsak, ideolojik, politik ve örgütsel olarak merkezleşmiş devrimci ML bir parti inşa görevini teorik ve pratik olarak önümüze esas görevi görev olarak koymak zorundayız. Kürdistan'da ulusal cephe içerisinde bir işçi-emekçi ittifakı temelinde daha devrimci-demokratik bir cephe temelinde devrimci-demokratik bir iktidar kurulumu isteniyorsa bunun yolu devrimci ML bir parti kurmaktan geçmektedir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Biz Kürdistanlı sosyalistler, eğer gerçekten ülkemizdeki gelişmelerle mücadele etmek istiyorsak, anti-sömürgeci, anti-empyalist, anti-feodal demokratik devrim mücadelesini anti-kapitalist bir programla sosyalizm taşımak istiyorsak, ideolojik, politik ve örgütsel olarak merkezleşmiş devrimci ML bir parti inşa görevini teorik ve pratik olarak önümüze esas görevi görev olarak koymak zorundayız. Kürdistan'da ulusal cephe içerisinde bir işçi-emekçi ittifakı temelinde daha devrimci-demokratik bir cephe temelinde devrimci-demokratik bir iktidar kurulumu isteniyorsa bunun yolu devrimci ML bir parti kurmaktan geçmektedir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Biz Kürdistanlı sosyalistler, eğer gerçekten ülkemizdeki gelişmelerle mücadele etmek istiyorsak, anti-sömürgeci, anti-empyalist, anti-feodal demokratik devrim mücadelesini anti-kapitalist bir programla sosyalizm taşımak istiyorsak, ideolojik, politik ve örgütsel olarak merkezleşmiş devrimci ML bir parti inşa görevini teorik ve pratik olarak önümüze esas görevi görev olarak koymak zorundayız. Kürdistan'da ulusal cephe içerisinde bir işçi-emekçi ittifakı temelinde daha devrimci-demokratik bir cephe temelinde devrimci-demokratik bir iktidar kurulumu isteniyorsa bunun yolu devrimci ML bir parti kurmaktan geçmektedir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Sosyalist bir parti kurmanın ön koşulu ciddi bir teorik çalışma ile ideolojik inşa sürecidir. İdeolojik olarak kendisini inşa etmemiş sosyalist bir parti, sosyalist bir parti olamaz. Böylesi bir parti elektirik bir parti olabilir. Böylesi bir partinin politik mücadelede istikrarlı davranması hiç düşünülemez. Politik-örgütsel mücadelede aktif rol oynayan ve tutarlı davranışlar sergileyen ve kiterce güden veren bir parti yaratılmak isteniyorsa kuruluşunun ön koşulu olarak ideolojik inşa süreci görevini tamamlamalıdır. Bir partinin ülke ve dünya sorunları hakkındaki programatik ilkeleri böylesi bir süreçte (ideolojik inşa süreci) ancak sağlıklı olarak ortaya çıkabilir. Bir parti programının oluşabilmesi için ancak ideolojik inşa sürecinde ortaya çıkan programatik görüşlerle varabilir. Tüm bunları aynı süreçte sürdürmek mümkün değildir. Hepsini aynı süreçte tamamlamak mümkün değildir.

Bu süreci belirli bir takvime sığdırmak olarak da algılamak gerekiyor. Tüm bu süreci kesintisiz bir süreç olarak algılayıp, parti inşa sürecinin nereden başlanacağını, parti inşa için kavranacak esas halkanın ne olduğunu ve asıl üzerinde yoğunlaşmamız gerekenin ne olduğunu tespit etmek gerekiyor. Önemli olan teori ile pratiği karşı-karşıya koymadan ikisinin diyalektik birliğini kavramak gerekiyor. Önemli olan teorinin hareketten çıktığını ve teorinin tekrar hareket dönüşeceğini ve hareketin tekrar teorik zenginliğe kavuşacağını kavramak gerekiyor. Asıl önemli olan teori ile pratiğin birliktir ve ayrıntı yanlarının ya da aradaki mesafeyi görmek gerekiyor. Tabii ki kağıt üzerinde kalan bir teori devrimci bir eyleme kıyasladığımızda en kötü olanıdır. Marx'ın belirttiği gibi; "ileri doğru her adım her gerçek ilerleme bir düzine programdan daha önemlidir." Marx burada bunu söylüyor. Herkesin sosyalizmi kendisine göre yorumladığı, herkesin sosyalist parti anlayışını kendisine göre yorumladığı bu teorik kargaşa ve ideolojik çöküntü döneminde sosyalist parti inşası sürecini ve onun gelişim aşamalarını doğru tespit etmek gerekiyor. Bu süreçte kim sosyalisttir, kim değildir, kim sosyalizmde ne anlamış daha da açık ve net bir şekilde ortaya çıkacaktır. Bu teorik/ideolojik inşa süreci, kadro yetiştirme açısından olsun ve kadroların öğrendiklerini politik-örgütsel mücadeleye aktarmaları açısından olsun küçümsenmeyecek başarılarla elde edeceklerdir. İdeolojik, politik ve örgütsel olarak olunmuş yuvarlak kadro ekibi de böylesi bir süreçten çıkacaktır.

Sorunun daha da anlaşılması için Lenin'in şu sözlerini aktarmakta yarar görüyoruz; "Hareketimizin durumunu da çok bilenler Marksizmin geniş ölcekte uygulanmasına teorik düzeyde bir düşüştün eşlik ettiğini görmeyen gelemez. Hiçbir teorik hazırlıkla geçmemiş yahut pek az eğitilmiş bir düşüştün eşlik ettiğini görmeyen gelemez. Hiçbir teorik hazırlıkla geçmemiş yahut pek az eğitilmiş birçok insan hareketi sırf pratik başarıları ve etkili kapsamı nedeniyle gelmiştir... <leri doğru her adım, her gerçek ilerleme bir düzine programdan daha ileridir> Marx'ın bu sözlerini içinde bulunduğumuz teorik kargaşa döneminde tekrarlamak, bir cenaze alayındakilere <inşallah daha taşıyacak çuvala cenazeniz olur> demeye benzer... Devrimci teori olmadan devrimci hareket olmaz." (Lenin: Ne Yapmalı? Sol Yay. S. 34)

Belirli bir teorik ön hazırlıktan yoksun bir program zengin bir program olmaz. Bir program tasagii hazırlanmadan önce, ideolojik ilkeleri belirlenmiş bir teorik ön hazırlık gerektirir. Hiçbir teorik hazırlıktan yoksun ideolojik bakış açısı gerçekten de salt günü birlik politikadır. Böylesi bir yaklaşım tarzıyla sosyalist militan bir örgüt oluşturulamaz.

● Devami 10. sayfa

Botan, Behedinan, Soran mı? Yoksa ülke mi?

Hüseyin YOLCU

1982'nin baharıdır. Zagros sıra dağlarının en yüksek tepesi Kandil Dağının yamaçlarında halkımızın pek duymadığı bir savaş sürmektedir. YNK peşmergeleri aynı anda Irak, İran askeri güçlerine ve IKDP, IKP peşmergelerine karşı savaşır. Savaşın bu doğrultu silahlani ateşleyerek gösteriyor, Allah'a küfrederek, "Bi tane to maye!" (Bir tek sen kaldın!) diye avazı çıktığı kadar bağırıyor.

Şimdi kim kaldı? Birbirine savaşmayan kenardaki, kayıdaki bazı kürt gruplarını saymazsak... Hiç kimsen! Allah'a kurşun sıkmak, susmak çare midir, elbette değil. Savaşların gölgesinde kalan bu sorunları yeniden yeniden sorgulamak gerekiyor.

Dünyanın tanık olduğu birçok ulusal hareket oldu. Hangisinin yurtsever bölgeliydi? Bismark mı, Gabrielli mi, Gandi mi, Kim Il Sung mu, Enver Hoca mı, Ho Şi Minh mi, Mao mu? Hiçbiri. Bu önderlerin tümü şu ya da bu şekilde parçalanmış ülkelerini ve uluslarını bir araya getirmek için var güçleriyle çalıştılar, bir çoğu da başarılı oldu.

Bizim devrimimiz gelince ülkemizin parçalanmışlığına uygun düşün, ülke bütünlüğünü gözetmeyen liderler görüldü. Abdullah Öcalan'ın; "Herkesin Kürdistan'ı kendine" veya Mesut Barzani'nin; "Hiç bir şey düş Kuzey Irak'ın işlerine karışmamalı." ya da Celal Talabani'nin; "Güney Kürdistan'daki diğer parçaların kürt grupları bizim isteklerimize yerine getirmek zorunda. Aksi halde başlatılan gelecekteki bir sorunu müddetiz." sözlerinin gerisinde görülen bölgeliklikler, ulusal çıkarları politik çıkarlarının gerisinde kabul etmedir. Yurtsever politikaya adına kaygıları yoktur bu "liderlerin". Gerçi bu gerçihnetiyi kürt ulusal hareket tarihinin her safhasında görüyoruz. Hoybun, IKDP, IKDP, SKDP, PSK gibi örgütler bu parçacı zihniyete oluşmuş öncülerdir.

Günümüzde her ne kadar ulusal birliği ve ülkesel bütünlüğü gözetilen devrimci politikalar çeşitli örgütlenmeler savunuluyorsa da bu yapılarımız, bu parçacı politik güçlerin üstesinden gelemeyişti. Çünkü KDP, YNK ve PKK gibi parçacı örgütleri güdümlenen iç ve dış imkanlar fazlasıyla güçlüdür. Üstelik bunları güçlü kılan damarlar benzerdir...

Bağımsızlıkçı değildirler; kürt ulusal sorununu, İran, Irak ve Türkiye içi bir sorun olarak değerlendirebilirler. (Bu güçlerin anlatılmak istenen karelerini "liderlerin" yukarıdaki sözleriyle en açık şekilde gösterdik.) Haliyle reformist bu nitelikleri nedeniyle bölge gericiğinden, sömürgecilerden ve uluslararası gericiğinden beslenirler. Kiminin arkasında Ankara'yı; kiminin arkasında Bağdat'ı, Sam'i ve Tahrani'ni çok rahatlıkla görebiliriz. Bölgesel çıkarlarını güçlü kılan makaleler, kafasızlık, kadri mutlak liderler var. Karışmaz. Bazi ahmak kürtler gibi; kafasızlık bütün herşeyi hakim ve tüm dünyayı idare eden, gerçekte ise herkesin kendisiyle alay ettiği zavallı kürt!

Emperyalizmin medet olur. Bu işkileri bilmeyen yok. Hatta Dublin'de oynanan emperyalist oyunlara karşı yeni geli anti-empyalist görüşümü savaş açarlar. Tabii emperyalistlere değil, onları "uzantısı" olan zavallı KDP peşmergelerine. Sormazlar mı, "Orak çekici niye bayrağın altına çıkardınız?" diye! "Bağdat ve Sam'dan beni nasıl kurtaracaksınız?" diye. Dublin'deki toplantıya karşı çıkan her Kuzeyli kürt gibi, bir Güneyli kürtün bu soruları sormaya hakkı yok mu?

Parçalarımız politik güç sahibi olmak için iç gericiğle fazlasıyla bel bağlarlar. Birinin Ças'ı bir diğinin dostu olmuştur. Barzani'ci için Ças kabul edilen Aziz Akre'yi'yi daha sonra PKK'lı (Gerçi bu zat şimdi PKK'yı yasaklayan Kürtlere terör uygulayan Alman devletine sığınmış). Ünlü kahraman Molla Mustafa Barzani gibi, KDP gibi v.s. Çünkü güç olma adına tarihi tecrübeleri bir kenara bırakarak, düşmanlarının tüm oyunlarını boşa çıkaracağına kendini inandırmış, kadri mutlak liderler var. Karışmaz. Bazi ahmak kürtler gibi; kafasızlık bütün herşeyi hakim ve tüm dünyayı idare eden, gerçekte ise herkesin kendisiyle alay ettiği zavallı kürt!

Emperyalizmin medet olur. Bu işkileri bilmeyen yok. Hatta Dublin'de oynanan emperyalist oyunlara karşı yeni geli anti-empyalist görüşümü savaş açarlar. Tabii emperyalistlere değil, onları "uzantısı" olan zavallı KDP peşmergelerine. Sormazlar mı, "Orak çekici niye bayrağın altına çıkardınız?" diye! "Bağdat ve Sam'dan beni nasıl kurtaracaksınız?" diye. Dublin'deki toplantıya karşı çıkan her Kuzeyli kürt gibi, bir Güneyli kürtün bu soruları sormaya hakkı yok mu?

Parçalarımız politik güç sahibi olmak için iç gericiğle fazlasıyla bel bağlarlar. Birinin Ças'ı bir diğinin dostu olmuştur. Barzani'ci için Ças kabul edilen Aziz Akre'yi'yi daha sonra PKK'lı (Gerçi bu zat şimdi PKK'yı yasaklayan Kürtlere terör uygulayan Alman devletine sığınmış). Ünlü kahraman Molla Mustafa Barzani gibi, KDP gibi v.s. Çünkü güç olma adına tarihi tecrübeleri bir kenara bırakarak, düşmanlarının tüm oyunlarını boşa çıkaracağına kendini inandırmış, kadri mutlak liderler var. Karışmaz. Bazi ahmak kürtler gibi; kafasızlık bütün herşeyi hakim ve tüm dünyayı idare eden, gerçekte ise herkesin kendisiyle alay ettiği zavallı kürt!

Emperyalizmin medet olur. Bu işkileri bilmeyen yok. Hatta Dublin'de oynanan emperyalist oyunlara karşı yeni geli anti-empyalist görüşümü savaş açarlar. Tabii emperyalistlere değil, onları "uzantısı" olan zavallı KDP peşmergelerine. Sormazlar mı, "Orak çekici niye bayrağın altına çıkardınız?" diye! "Bağdat ve Sam'dan beni nasıl kurtaracaksınız?" diye. Dublin'deki toplantıya karşı çıkan her Kuzeyli kürt gibi, bir Güneyli kürtün bu soruları sormaya hakkı yok mu?

Parçalarımız politik güç sahibi olmak için iç gericiğle fazlasıyla bel bağlarlar. Birinin Ças'ı bir diğinin dostu olmuştur. Barzani'ci için Ças kabul edilen Aziz Akre'yi'yi daha sonra PKK'lı (Gerçi bu zat şimdi PKK'yı yasaklayan Kürtlere terör uygulayan Alman devletine sığınmış). Ünlü kahraman Molla Mustafa Barzani gibi, KDP gibi v.s. Çünkü güç olma adına tarihi tecrübeleri bir kenara bırakarak, düşmanlarının tüm oyunlarını boşa çıkaracağına kendini inandırmış, kadri mutlak liderler var. Karışmaz. Bazi ahmak kürtler gibi; kafasızlık bütün herşeyi hakim ve tüm dünyayı idare eden, gerçekte ise herkesin kendisiyle alay ettiği zavallı kürt!

Emperyalizmin medet olur. Bu işkileri bilmeyen yok. Hatta Dublin'de oynanan emperyalist oyunlara karşı yeni geli anti-empyalist görüşümü savaş açarlar. Tabii emperyalistlere değil, onları "uzantısı" olan zavallı KDP peşmergelerine. Sormazlar mı, "Orak çekici niye bayrağın altına çıkardınız?" diye! "Bağdat ve Sam'dan beni nasıl kurtaracaksınız?" diye. Dublin'deki toplantıya karşı çıkan her Kuzeyli kürt gibi, bir Güneyli kürtün bu soruları sormaya hakkı yok mu?

Parçalarımız politik güç sahibi olmak için iç gericiğle fazlasıyla bel bağlarlar. Birinin Ças'ı bir diğinin dostu olmuştur. Barzani'ci için Ças kabul edilen Aziz Akre'yi'yi daha sonra PKK'lı (Gerçi bu zat şimdi PKK'yı yasaklayan Kürtlere terör uygulayan Alman devletine sığınmış). Ünlü kahraman Molla Mustafa Barzani gibi, KDP gibi v.s. Çünkü güç olma adına tarihi tecrübeleri bir kenara bırakarak, düşmanlarının tüm oyunlarını boşa çıkaracağına kendini inandırmış, kadri mut

Yekbun davasına başlandı

Diyarbakır'da 16 Mayıs'ta yapılan operasyonlarda Yekbun üyesi oldukları gerekçesiyle gözaltına alınan ve 12 Haziran'da çıkarıldıkları Diyarbakır DGM Savcılığı'nca 11'inin tutuklandığı, aralarında Diyarbakır Med-Kom, eğitim-Sen ile HADEP Şubesi yöneticisi ve üyelerinin bulunduğu 28 kişinin mahkemesine 7 Eylül günü başlandı. Diyarbakır 2 Nolu DGM'de yapılan duruşmaya tutuklu olarak getirilen A. Kadir Çağır, Soner Kutluay, Şahabettin Alp, Ahmet Geçer, Ahmet Bartan, Enver Gündüz, Şirin Ağutan ve Mahmut Meri'nin tutukluk hallerinin devamına karar verildi. Hakkında gıyabi tutuklama karar olan Serap Kutluay ise tahliye edilirken, daha önce tahliye edilen sanıkların da duruşmadan varesine tutulmalarına karar verildi. Sanık avukatlarının tahliye istemlerini reddeden mahkeme heyeti, Yekbun örgütünün hangi tarihte kurulduğu, amacı hakkında ve ayrıca örgütün Erbil'de yapıldığı söylenen kongresine ait bilgileri emniyetten isteyerek duruşmayı 26 Ekim tarihine erteledi.

Belediyeye ait araçta silah bulundu

Hakkari'nin Yüksekova ilçesi belediyesine ait bir araçta, Van'ın Roşap (Güzelsu) ilçesi yakınlarında yapılan aramada çok sayıda ruhsatsız silah ele geçirildiği bildirildi. İstanbul'a tayini çıkan bir başçavuşun evini Van'a kadar taşımak üzere 1 Eylül günü Yüksekova'dan yola çıkan belediyeye ait konvoy, Hoşap yakınlarında askerler tarafından durdurularak arandı. Başçavuşun tüm itirazlarına rağmen, tüm eşyaları indirilerek arandı. Aranan eşyalar arasında kısa ve uzun namlulu çok sayıda silahla, 5 roketatar mermisi, 10 el bombası bulundu. Araç şoförü ve başçavuş gözaltına alınırken, şoförün silahların kendisine ait olduğunu söylediği öğrenildi. Yüksekova Belediye Başkanlığı'nı, 1994 yerel seçimlerinde DEP'li belediye başkanı Necdet Buldan'dan korucubası Ahmet Zeydan ve DYP Hakkari milletvekili Mustafa Zeydan'ın kardeşi Ali İhsan Zeydan devralmıştı.

Satırlı saldırıya uğrayan imam öldü

Diyarbakır'da bir camii imamı, uğradığı satırlı saldırı sonucu öldü. Şehitlik Camii imamı Ahmet Pekyên, 3 Eylül günü cami avlusunda kimliği belirsiz kişilerin saldırısına uğradı. Çevrede bulunan vatandaşların olay yerine gelmesi üzerine saldırıya kaçarken, göğsünden aldığı satır darbeleriyle ağır yaralanan Pekyên, kaldırıldığı Diyarbakır Devlet Hastanesi'nde yaşamını kaybetti. Hangi görüşe mensup olduğu belirlenmeyen Pekyên'e saldırı düzenleyenlerin Hizbullah görüşüne mensup oldukları belirtiliyor.

Tutsak ailelerine baskı

Diyarbakır E Tipi Cezaevi'nde görüşe giden aileler, tutsaklara götürüldükleri yiyeceklerin içeri almadığını, tutuklu bulunan itirazçıların pencerelelerinden taş ve benzeri madde atarak provakasyon yaratmaya çalıştıklarını söylediler. Görüşe giden bir ailenin gazetemize yaptığı açıklamada, görüş günleri beraberinde götürüldüğü temel gıda maddelerinin idare tarafından kabul edilmediğini, kabul edilenlerin ise yarısının döktüğünü belirterek, "Geçenlerde götürdüğüm 5 kilo şeker ile bir deterjanın yarısı döktü. Yanında bulunan patates ve yeşil fasulye içeri alınmadı" dedi. Başka bir tutsak yakını da, tutsakların 25 günden beri banyo yapmadıklarını belirterek, tutsaklara içme suyu dışında su verilmediğini söyledi. Ayrıca, tutsaklara, havalandırma saatlerinde itirazçıların pencerelelerinden sürekli taş ve şişe parçaları atıldığı belirtildi.

Aynı sayı iki kez toplandı

Partizan Sesi gazetesinin 24'üncü sayısı ikisiz kez toplandı. 1-15 Eylül tarihlerini taşıyan Partizan Sesi gazetesi, İstanbul 3 Nolu DGM ve İstanbul 3 Nolu Sulh Ceza Mahkemesi tarafından toplandı. İstanbul 3 Nolu DGM toplantı gerekçesi, 4, 23, 24, 1, 4, 2, 2, 5, 9, 12-12, 14-15, 21, 7 ve 16. sayılardaki yazılarda yasadışı TKP(ML)-TİKKO örgütünün propagandası yapıldığı ve terörle mücadeledeki kamu görevlilerinin basın yoluyla hedef gösterilmesi, 3 Nolu Sulh Ceza Mahkemesi ise toplantıya gerekçe 2 ve 24. sayılardaki yazıları gösterdi. Partizan Sesi gazetesinden yapılan açıklamada, bugüne kadar yapılan baskılarla devrimci sosyalist yurtsever basının susturulmadığı ve susturulmayacağı belirtildi.

Dünya Barış Günü ve Haftası barış taleplerinin dile getirildiği etkinliklerle geçti

Barış hemen şimdi!

Barış İnsiyatifi'nin Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlediği toplantıda biraraya gelen şehit gerilla ablası ve albay eşi, herkesi barış için uğraşmaya çağırdı.

Haber Merkezi - Dünya Barış Günü ve haftası bu yıl "Kürt sorunu acil çözüm" ve yoğun barış istemleriyle kutlandı.

İnsan Hakları Derneği'nin (İHD) etkinlikleri çerçevesinde 1 Eylül günü Sultanahmet Meydanı'nda iki saatlik oturma eylemi yapıldı. Polislin yoğun katılımının gözlemlendiği eyleme, üzerlerinde "Barış hemen şimdi" yazılı tişörtleriyle sanatçılar, yazarlar, avukatlar ve tutuklu aileleri de katıldı. Burada yapılan konuşmalarda, barış için somut adımlar atılması gerektiği vurgulandı.

Aynı gün akşam Atatürk Kültür Merkezi'nde, Barış İnsiyatifi'nin düzenlediği toplantıda şehit gerilla ablası ve albay eşi bir araya geldi.

Savaş değil barış istiyoruz

Ağustos ayı ortalarında, Mart'dan itibaren Savur ilçesinde PKK gerillalarıyla girdiği çatışma sonuna yaşamını yitiren Albay Rıdvan Özden'in eşi Tomris Özden, hükümetin Kürt sorununa yönelik politikasını sert bir dille eleştirmiş, bu politikayla ne vatani kurtulacağı ne de bu sorunun çözüleceğini

söylemişti. Kocasına resmi cenaze töreni de istemeyen Özden, kocasını şehit olarak kabul etmediğini belirtmişti. Tomris Özden, Dünya Barış Günü nedeniyle, İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde yapılan Barış İnsiyatifi'nin toplantısına katıldı.

Burada kısa bir konuşma yapan Özden, "Taptaze acıma rağmen herkesi barış için uğraşmaya çağırıyorum" dedi. Tomris Özden sahnede, devlet güçleriyle girdiği çatışmada şehit olan PKK gerillası Xebat Duman'ın ablası Emine Duman sahneye çağırıldı. Duman da Kürtçe yaptığı konuşmasında, "Biz savaş değil, barış istiyoruz. Kürt ve Türk analarının ağlamasını istemiyoruz.

Barış istemeyenler, mutlaka pişman olacaktırlar" dedi. Özden ve Duman birbirlerine sarıldılar, bu kucaklaşma salonunda bulunan konuklar tarafından uzun süre ayakta, "Yaşasın halkların kardeşliği" sloganıyla birlikte alkışlandı. Bu sırada sahneye İHD Genel Başkanı Akın Birdal gelecek Duman ve Özden'e barış çiçekleri sundu ve şöyle konuştu: "İkinizin de acısı çok taze. Acılar ancak barış ve demokrasi ile dindir. Yaşasın barış ve demokrasi, yaşasın halkların kardeşliği."

3 Eylül günü, Kadıköy otoparkında düzenlenen Barış Şenliği'ne yoğun katılım gözlemlendi. Parti ve dernekler, kortej halinde yürüyüş yaparak şenlik alanına, izleyenlerin coşkulu katılımlarıyla girdiler. Birçok müzik grubu ve sanatçının konserler verdiği şenliğe, şairler de şiirleriyle katıldı. Dernek yöneticileri, sendikacılar ve sanatçılar yaptıkları konuşmalarda barış talepleri dile getirdiler. 7 saat süren şenliğe katılanlar, halkların kardeşliğini vurgulayan sloganlar attı.

HADEP ve BSP yöneticilerine gözaltı

Ankara'da fazla ilgi görmeyen barış etkinlikleri, ağırlıklı olarak HADEP ve BSP kitleleri tarafından kutlandı. Barış haftası çerçevesinde ortak etkinlik düzenleyen HADEP ve BSP yöneticileri, "Halkı askerlikten soğutuklan" gerekçesiyle gözaltına alındılar. 4 Eylül

3 Eylül'de Kadıköy'de yapılan Barış Şenliği'ne ilgi büyüktü.

günü bilgilerine başvurulacağı gerekçesiyle Emniyet Müdürlüğü'ne çağırılan HADEP II Sekreteri Nurettin Sönmez ve BSP İl Başkanı İ. Kamil Turan, daha sonra evlerine yapılan baskınla gözaltına alındı. Sönmez ve Turan'a 12 Eylül'e kadar gözetime süresi verildiği öğrenildi.

HADEP ve BSP'nin düzenlediği etkinlikler, zaman zaman polislin engeline takıldı. 1 Eylül günü yapılan basın açıklamasıyla başlayan etkinlikler, 2 Eylül günü barış zinciri oluşturarak sürdürüldü. İlk andan itibaren polislin müdahale ettiği eyleme, ilginin az olduğu gözlemlendi.

3 Eylül günü gerçekleşen forumda ise, savaşın bir an önce durdurulması çağrısında bulunuldu ve Türkiye'deki aydınların bu konuda ciddi çalışmalar yapmasının gerekliliği vurgulandı. Öte yandan 9 Eylül günü Ankara'da yapılacak Barış Şenliği, valilik tarafından, CHP Kurultayı gerekçe gösterilerek ertelendi.

Diyarbakır'da, Dünya Barış Günü nedeniyle Güneydoğu Gaze-

teciler Cemiyeti'nde, 24 kitle örgütü tarafından ortak bir bildiri yayımlandı. Bildiride şiddet ortamının ortadan kaldırılması için ciddi ve kararlı bir çalışmanın gerekliliğine değinildi.

Platform adına dönem sözcüsü Ali Öncü'nün okuduğu bildiride, barış isteyenlerin de en az savaş yanlıları kadar cesur olmaları gerektiği vurgulandı.

Adana'da ise Dünya Barış Günü'nde, Adana Partiler Platformu tarafından bir şenlik düzenlendi. Yaklaşık 2 bin kişinin katıldığı gecede türküler söylenip, halaylar çekildi.

1 Eylül günü partiler Platformunun Adana 100. Yıl Lunapark eğlence tesislerinde gerçekleştirdiği geceye çeşitli sanatçılar, politikacılar katılırken, sık sık "Biji Aştî", "Yaşasın Halkların Kardeşliği", "Kürdistan Faşizme Mezar Olacak", "Ekmeğe yoksa barışta yok", "Barış hemen şimdi" şeklinde sloganlar atıldı.

Adana Partiler Platformu ise, Akın Birdal, Murat Salmaner, Mustafa Cinkılıç, Hayri Kozanoğ-

lu ve Yılmaz Çamlıbel'in katıldığı bir panel düzenledi.

Mesajları barış çağrılarıyla yüklü

Eylül Emekçileri Derneği (Eylül-Der) Barış Günü nedeniyle yaptığı açıklamada, savaş çıkartkanlığının arttığını ve insanlığın barışa olan özleminin çoğaldığını bir ortamda yaşandığını belirtti. Açıklamada, "Gençlerimiz vatan savunması adı altında kardeş kanı dökmek istemiyorlar.

Analar ve eşler haksız savaşta şehit payeliği ile avunmak istemiyor. Biz 12 Eylül darbesinin ortadan uzaklaştırıldığı subaylar olarak yalnızca emekçi halkın yoksul çocuklarının öne sürüldüğü bu savaşın son bulmasını istiyoruz" denildi.

Adana Partiler Platformu (BSP, DDP, HADEP, SİP ve KSPG), ve DİSK Yönetim Kurulu'nun ayrı ayrı yayınladıkları mesajlarda, barışın acil ihtiyaç haline geldiği belirtildi ve "Ekmeğe yoksa barışta yok, ama artık barış yoksa ekmeğe de yok" denildi.

'Hak arama bilinci oluşmalı'

Haber Merkezi - Yeni adli yıla, yıllardır süregelen sorunlarla birlikte girildi. Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) İstanbul Şube Sekreteri Av. Seval Demir, sorunun çözümü için önemli, belki de tek yolun toplumda hak arama bilincinin oluşması olduğunu söyledi.

Hukuk alanında yaşanan sorunların genel toplumsal süreçten yansıdığı kaydeden Demir, ekonomik, sosyal, siyasal alanlarda yaşanan sorunların hukuk alanını belirlediğini ve etkilediğini ifade etti. Demir, "Bu nedenle sorun genel süreçten bağımsız ele alınması mümkün değildir" dedi. Demir, hukukun teminatı sayılan yargı bağımsızlığının ve bu bağımsızlığın da güvencesi olan tabii hakim ilkesinin yasal mevzuatta bulunması dışında işlerliğini kaybettiğini dile getirdi. Yargının üçüncü ayağı olan savunmanın, bu niteliğinin yadsındığını belirten Demir, "Savunma, kimi zaman da baskı yolu ile işlevsizleştirilmeye çalışılmış, ya da yok sayılmıştır" şeklinde konuştu.

'Tıkanıklık yargı dışı yöntemleri doğurdu'

Toplumsal sürecin gerisinde kalmış mevzuatın, parlamentonun ülkedeki dinamikleri kucaklamayan niteliği nedeniyle yenilenmediğini belirten Demir, şunları söyledi: "Acilen gerçekleştirilmesi gereken düzenlemeler önce yapay tartışmalarla topluma sunulmuş, sonra hasıraltı edilmiştir. İnsan hakları ihlallerinin en üst boyutta yaşandığı günümüz koşullarında yargı, kimi zaman olaylara ya da sorunlara müdahale biçimi, kimi zaman da işlevsizliği nedeniyle tarafsız ve adil görünümünü kaybetmiştir. Bu sorunlara adli mekanizmedeki işlevsel bozukluklar da eklenince, yargıya bir güvensizlik doğmuştur. Bunun sonucu olarak da toplumda örneğine sık rastladığımız yargı dışı hak arama yöntemleri ortaya çıkmıştır."

Bu sorunlara acil çözüm önerilmesinin olanaklı olmadığını belirten Demir, "Öncelikle parlamentoda beklenen yasal düzenlemelerin demokratikleşme söylemine ve toplumsal ihtiyaçlara uygun olarak gerçekleştirilmesi; yargıyı etkileyen ve bağımsızlığını ortadan kaldıran faktörlerin giderilmesi gerekli ve zorunludur. Belirttiğimiz bu iki noktayı ve diğer sorunları gidermenin en önemli, etkin ve belki de tek yo-

lu ise toplumda hak arama bilincinin oluşmasıdır" dedi.

Avukatlara yönelik saldırılara da değinen Demir, ÇHD olarak doğrudan derneği hedef alan fiili bir baskının olmadığını, ancak, üyelere yönelik baskı ve yıldırma yöntemlerine sıkça başvurulduğunu kaydetti. Derneğin dönem gerçekleştirdiği faaliyetler nedeniyle sık sık aleyhlerinde dava açıldığını sözlerine ekleyen Demir, "İstanbul dışında gerçekleşen gözaltı ve tutuklamalarla ilgili elimizde net bilgi yok. Ancak, İstanbul'da iyelerimizden Eren Keskin, F. Ahmet Tamer ve Hasan Demir tutuklandı. Ayrıca 10'dan fazla arkadaşımız gözaltına alınmıştır.

Avukatlar, önceki yılı eylemlerle geçirmişti.

Bir kısmının da yargılanmasına devam edilmektedir" şeklinde konuştu.

ÇHD İstanbul Şubesi'nin yeni adli yılda da temel hak ve özgürlüklerin savunucusu olacağını, buna yönelik ihlaller karşısında, hakları ihlal edilenlerin yanında duracağını vurgulayan Demir, sözlerini şöyle sürdürdü: "ÇHD, demokratik toplum düzeninin gereği olan düzenleme ve uygulamaların gerçekleştirilmesi amacıyla baskı gücü ve yönlendirici olmaya, buna uygun çalışmalarına hayata geçirmeye çalışacaktır. Genelde hukuk sisteminin, özel olarak da mesleğimizin ve meslektaşlarımızın sorunlarının çözücüsü ve takipçisi olmak amacıyla ile gerekli çabayı sarfedecektir."

Öte yandan ÇHD İstanbul Şubesi konuyla ilgili yaptığı basın açıklama-

sında, adli yıla gözaltında kayıplarla, Kürt sorununa savaş çözümlüyle, sokak ortasında adam vuran MHP'li kanlı katillerle girildiği vurgulanarak, şöyle denildi: "Bu coğrafyada, bu koşullarda avukatlık yapmak da, gazetecilik yapmak da, kelle koltukta yaşamak anlamına geliyor. Sadece bu kadar da değil, bu ülkede salt yaşamak dahi, kendi başına bir tehlike arz ediyor. Bu koşullarda başlayan adli yılda haklarına sahip çıkan, hukuksuzluklara, haksızlıklara, zorbalara karşı mücadele eden, demokrasiyi savunan herkese görev düşüyor. Ve sevindirici olan da iyiyi, doğruyu, demokrasiyi savunanların var oluşu."

İmzacılar metinde, savıştan rahatsız olduklarını ve savaş karşı olduklarını belirterek, 1964 yılından bugüne Kürdlerin coğrafyasında yaşanan kendi aralarındaki savaşın geleceği kararını söyledi. Bu tarz iç savaşın düşmanları sevindirdiğine dikkat çeken imzacılar, "Bu olayın Dublin'deki 'barış' sonrasına denk düşmesi, de-

PKK - KDP arasındaki çatışmaların durmasını isteyen 77 imzacı:

Çözüm şiddet ve savaşta değil

Haber Merkezi- Hazırlanan ortak metine imza atan aralarında politikacı, yazar, şair, gazeteci, tiyatrocu, müzisyen ve ressamların da bulunduğu 77 kişi, PKK ve KDP arasındaki savaşın bir an önce durdurulmasını istedi. Gazetelere gönderilen metinde, PKK - KDP arasındaki çatışmanın, Kürt halkının kendi kendisiyle savaşı olarak görüldüğüne dikkat çekerek, bir an önce durdurulması gerektiği belirtildi.

İmzacılar metinde, savıştan rahatsız olduklarını ve savaş karşı olduklarını belirterek, 1964 yılından bugüne Kürdlerin coğrafyasında yaşanan kendi aralarındaki savaşın geleceği kararını söyledi. Bu tarz iç savaşın düşmanları sevindirdiğine dikkat çeken imzacılar, "Bu olayın Dublin'deki 'barış' sonrasına denk düşmesi, de-

ğıştirilmek istenen Ortadoğu'daki gelişmeler karşısında Kürt özgürlük hareketine bir şey kazandırmayacağı inancındayız" dedi.

Kürt hareketinin uyanarak, Kürt coğrafyasını işgal edenlere fırsat vermemesi gerektiğini savunan imzacılar, çıkacak sorunların şu prensiplerle çözüme ulaşması gerektiğini söylediler: "Kürt halkı kazandırdığı meşhurleri, kendi iç savaşıyla büyük bir hataya düşerek tehlikeye atmadır. Bu nedenle Kürt siyasi hareketleri uyanık olmalıdır ve mevzilerinin korumalıdır. Kürt siyasi hareketlerinin kendi iç savaşları bugüne kadar Kürt özgürlük hareketine hiç birşey kazandırmamıştır. Problemleri her dönemde barış ve konuşarak çözmelidirler, şiddet, savaş ve silahla değil."

Metni imzalayanlar

Karwan Abdullah, Beroj Akreyi, Ezwer Akreyi, Eyüp Alacabey, Rohat Alakom, Botan Amedi, Husameddin Aslan, Mümtaz Aydın, Salt Aydoğmuş, Osman Aytar, Cemal Baturı, Tayfur Betayı, Bettal Bette, Serbest Bender, Nedret Bilici, Cudi Borani, Fazıl Caf, Halim Can, Ahmet Canteşkin, Murad Ciwan, Ronak Çivanroyi, Ali Coşar, Haron Coşar, Salim Çeliker, Munzur Çem, Nedim Dağdeviren, Mihemed Dehsivar, İkrâm Dele, Dilan Dersim, Heyder Diljen, Ali Ertaş, Bübe Eser, Aram Gernas, İbrahim Güçlü, Vedat Güzel, Hemeseyd Hasan, S.C. Heriş, Kerim Hüsamî, Emed Hüseyin,

Eđnan Kerim, Remzi Kerim, Haşim Koçani, Orhan Kotan, Naci Kutlay, Mehmed Lewendi, Xalit Lezzin, M. Malmisani, Seid Mela, Hesenete Mete, Hesen Mizgin, Aso Mukriyani, Ali Nanewazade, Emin Narozi, Pişko Necmedin, Eşref Okumus, Şivan Perwer, Lokman Polat, Riza Polat, Hiwa Qadir, Qereni Qadiri, Leleş Qaso, Kamuran Qazi, Nasir Rezazi, Serdar Roşan, Ebdulbasit Seyda, Nasir Sina, Zinar Soran, İhsan Şener, Süleyman Şener, Siyabend Şexaxayi, Omar Şexmus, Behruz Şucaı, Zinare Xamo, Arif Zerevan, Zeynelabidin Zinar, Reşo Zilan, Abdurrahman Öz.

'Kalan, Kürt olduğu için öldürüldü'

Haber Merkezi - Almanya'nın Neumünster kentinde yaklaşık 30 kişilik silahlı grup, Kürt oldukları gerekçesiyle 6 kişiyi öldürdü. Bu silahlı saldırının sonucunda, bir kişi yaşamını kaybetti, 2 kişi de ağır yaralandı.

3 Eylül günü gerçekleşen saldırıda Seyfettin Kalan hayatını kaybederken, Ahmet Şenol ve Mahmut Sözen ağır yaralandı. Hamburg Anti Faşist Komitesi, konuyla ilgili bir açıklama yaparak, saldırıyı kinadı. Komite, devletin gözaltında kayıp etme, yargılı yargısız infaz, işçi sınıfı

ve memurlara yönelik baskılarla yetinmeyip MİT, Kontrgerilla, özel tim gibi kurumlar ile desteklenen sivil güçleri devreye soktuğunu söyledi.

Eli kanlı katillerin Türkiye ve Kürt illerinde her geçen gün azgınladığını vurgulayan Komite, yurtdışında ve özellikle Almanya'da hızla dışlarını göstermeye başladığına dikkat çekerek, gerçekleştirilen faşist saldırı ve örgütlenmelerde TC'nin ve konsoloslukların bizzat görev aldığı iddia etti. Burjuva basınının da bu örgütlenmeleri

hızlandırmak için propaganda yaptığını belirten Komite, şunları söyledi: "Avrupa'nın bir çok yerinde olduğu gibi Hamburg'da da son dönemde azgınladığına dikkat çekerek, devrimci, demokrat ve yurtsever insanları hedef almaktadır, işyerleri tehdit edilmektedir. Devrimci demokrat kişi ve kuruluşların çalışmalarını engellenmeye çalışılmakta, tek tek kişileri hedef alan saldırılar yapılmaktadır. Bu saldırı ve örgütlenmelerin çoğu işyeri, Türk ve Alman dostluk demokleleri adı altında açılan yerlerde

yapılmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta ise Alman devletinin bu örgütlenmelere ve saldırılara karşı tavırsız kalmasıdır. Daha dün, 3 Eylül günü 30 kişilik silahlı faşist grup, sadece Kürt oldukları gerekçesiyle 6 yurtsever insana saldırmış, bu saldırının sonucu Seyfettin Kalan hayatını kaybetmiştir. Bu olayda görüldüğü gibi saldırılar bilingç ve planlı bir şekilde yapılmaktadır. Bu saldırıların arkasında TC güdümlü ve ona bağlı faşist grupların olduğu tartışılmaz bir gerçektir."

İlk Türk-İş Kadın Kurultayı, 4-5 Eylül günleri içinde İstanbul'da yapıldı

Çalışan kadın sorunlarını tartıştı

Kurultayda, gündeme alınan temel konular arasında kadınların istihdam sorunu, kadın sağlığı, analık ve aile sorumluluğu olan işçilerin korunması, yasalarda kadına karşı ayrımcılık, kadının sendikal faaliyetlere katılımı, özelleştirme, istikrar programlarının kadınlara etkisi, eşit fırsat ve muamele yer aldı.

Gülcem AKTAŞ

İlk Türk-İş Kadın Kurultayı, 4-5 Eylül günleri içinde İstanbul'da yapıldı. 185 kadın sendikacının katıldığı kurultayda, gündeme alınan temel konular arasında kadınların istihdam sorunu, kadın sağlığı, analık ve aile sorumluluğu olan işçilerin korunması, yasalarda kadına karşı ayrımcılık, kadının sendikal faaliyetlere katılımı, özelleştirme, istikrar programlarının kadınlara etkisi, eşit fırsat ve muamele yer aldı. Konuşmacılar, kadının istihdam sorununun esas olarak, modern üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin gelişmesi ile başladığını dikkat çekti. Makinalaşan üretim, kadını huzurlu kapalı ve ekonomisinden fabrikalara çekti. Ancak, uysal kadının emeğine düşük ücret verilerken, hem kadın aşırı derecede sömürüldü, hem de erkek işçilerin ücretinin düşük tutulmasında koz olarak kullanıldı. Kadının evdekine ek olarak iş yerinde de ezilmesinin bad sahaya ulaşması süreci böyle başladı.

Kadının üretimdeki yeri

Kurultayda verilen istatistikleri ve diğer gösterileri ki, Türkiye'de kadının istihdamdaki yeri toplumsal alanların tümünde oldukça geri planda. 1994 verilerine göre, Türkiye nüfusunun ve çalışma yaşındaki nüfusun yarısını kadınlar oluşturuyor. Ancak çalışan nüfusun yüzde 31'i kadın. Öte yandan, iş gücüne

dahil edilmeyen 9 milyon ev kadını var. 1992 verilerine göre, kentlerde kadının iş gücüne katılımı yüzde 16.1 iken, kırsal kesimde bu oran yüzde 50.2. Kırsal kesimdeki kadının iş gücüne katılımı ücretsiz aile işçiliği şeklinde. Kentlerde kadının iş gücüne katılımı ise, öğretim durumu ve boşanması etkiliyor.

Tarım sektöründe kadınlar, erkeklerle göre daha fazla çalışıyor. Bu sektörde ortalama çalışma gün sayısı, erkekte 217 iken, kadında 230'dur. 1987'de ortalama gelir erkek için 215 bin 371 iken, bu miktar kadın için 165 bin 540 lira. Kadın hâlâ çok çalışmasına karşın, erkekten daha az gelir elde ediyor.

Tarım dışı sektörlerde faal kadın nüfusu, yoğun olarak imalat sanayi ve hizmet sektöründe bulunuyor. 1990 verilerine göre ücretli kadınların yüzde 26.89'u imalat sanayinde, yüzde 38.25'i sosyal ve kişisel hizmetlerde çalışıyor.

Veriler, kadınların istihdamdaki eşitsiz durumlarını çok açık olarak gösteriyor. Hukuksal sözleşmelerin yanında, geleneksel değerler, toplumsal kadın ve erkeğe verdiği rol kadının iş gücüne katılımını olumsuz etkileyen nedenlerin başında geliyor. Bu durum da kadının örgütlenmesinin önemsenmemesi ve kadın iş gücünün kalifiye olmasını beraberinde getiriyor.

Doğurganlık artmasının kız çocukların eğitim düzeylerini olumsuz etkilediğini belirten Türk Metal

Türk-İş Kadın Sendikacılar Kurultayı'na 185 kadın katıldı.

Sendikası üyesi Hatice Sarı, sözlerini şöyle sürdürdü: "Toplumun yükünü en fazla taşıyan kadın eğitime, ana çocuk sağlığına, aile planlamasına, dikkat etmelidir. Tüm olumsuz koşullar ortadan kaldırılması için, devlet ana çocuk sağlığı ve aile planlaması sırasında iş yeri yetkilileri aracılığı ile iş yeri tüzüğüne yerimli işlemlerini sağlayacak önlemler aldırması. Tabii ki odası desteği ile gerekirse işverene baskı yapılmalı. Koşulların düzeltilmesine çalışılmalı. Bunun yanında şiddetin her türüne; hakaret, cinsel taciz gibi konularda sessiz durmayalım."

Yasalardaki boşluklar giderilmeli

Kadın sendikacıların, en çok üzerinde durduğu konulardan biri de yasalardaki boşlukların giderilmesiydi. Yasalarla belirlenmiş hakların bile uygulanmadığına dikkat çeken konuşmacılardan ve uzun süre sendikal faaliyetler konusunda eğitim veren Rahime Akdoğan, "Kadınlar yönetime katılmalı. Oysa ka-

dınlar birbirlerini desteklemiyor. Dolayısıyla kadınlar için emeklilik, süt izni vs ile ilgili kararlar erkekler tarafından veriliyor" dedi.

3 nolu Eğitim-Sen Sendikasına üye Nebahat Ak, 1994'te özele Sanyer'de, genelde İstanbul'da yapılan bir sağlık taramasında, öğrencilerin yüzde 70'inde beslenme bozukluğu teşhisi konulduğunu vurguladı.

Öğrencilerin sadece yüzde 5'nin düzenli olarak sığındığı, yüzde 7'sinin ise yurtdışı eğitimde olduğu, ayrıca 1994'te "eğitime katkı payı" adı altında öğrencilerden harç alınmasının, beş çocuğu bir annenin iki kız çocuğunu okutulan alması nenden olduğunu hatırladı. Kadın sendikacı Ak'a göre, sorun sadece eğitim değil. Eğitimden önce eşit işe eşit ücret verilmesi ve halkın gelir düzeyinin yükseltilmesi gerekir.

OHAL bölgesinden gelen kadın delegeler, yaşam hakkının sağlanmadığı bir ortamda, diğer sorunların dile getirilmesi ve örgütlenmenin zor olduğunu dile getirdi.

Seymen: Kadın sendikacı sayısı hızla artıyor

İstanbul'da, 4-5 Eylül günleri içinde, Akgün Oteli'nde yapılan Türk-İş Birinci Kadın Kurultayı'na katılan kadın sendikacılar Banka Sigorta İş Kolu (BASİSEN) İç Anadolu Bölge Başkanı Yaşar Seymen ile bir söyleşi yaptık. Yaşar Seymen, aynı zamanda Türkiye'nin ilk profesyonel kadın sendikacısı. Şu anda görev yaptığı BASİSEN'in Genel Merkezi İstanbul'da ve sendikamın 37 bin üyeliği var.

Bir Kadın Kurultayı toplamadaki amacınız neydi?

- Bu kurultayın toplanmasının bir tek amacı var. Birçok tartışılan konu var. Ancak, bence en önemlisi amaç, işçi yerleşiminde önde olan kadınlarımızın sendika yönetimlerinde de olmaları. Kurultay bunu sağlamak için toplandı. Yani emledeki varlığı, yönetim organlarına taşımak. Kurultay gündeminde belirlenen konuları tek tek irdelemek.

Son yıllardaki kadın sendikacılığında ilgili bir değerlendirme yapar mısınız?

- Aslında kadın sendikacıların tarihi çok eski değil. Buna karşın kadın sendikacılarımızın sayısı, işçi sınıfı ve Türkiye'nin yarınma yönelik umut verici görüyorum. Çünkü bugün parlamentoda sadece 7 kadın milletvekili var. Demokratik kadınlarda bu sayı az, ama yine de sendikalar öncülük yapabilecek durumda. Çünkü bili-

yorsunuz, bir başka güzellik var. Son yıllarda memur sendikaları da örgütlendi ve bu sendikalarda da kadın sendikacı sayısı hızla artıyor. Mesela TÜBBELSEN'in Genel Başkanı Vicdan Baykara, EĞİTSEN, SAĞLIK-SEN, HABER-SEN'de de bir çok kadın sendikacı var. Bir kere şu kavramda anlaşalım: Türkiye'deki demokrasi özürü, sendikal kavramlar tam olarak anlaşılmalı değil. Bu iki kavram işçi sınıfı içerisinde kendisine yer bulacak, yön bulacak ve yönetime gelecek. Böylesi zor bir mücadele ancak sevecen, inanarak ve üretmek başarılabilir.

Çalışma yaşamında kadın işçilerin erkeklerle göre aynı iş yapmalarına rağmen daha düşük ücretle çalıştıkları görülüyor. Sizin bu ücret farklılığı ortadan kaldırmak için ne tür çalışmalarınız oldu?

-Hayır, vahşi kapitalizm artık erkek-kadın diye ayırmıyor. Eşit işe eşit ücret yıllardır dünyanın gündeminde olan sendikal çalışmalarda çok baş sıralarda yer alan bir konu. Türkiye'de özellikle son zamanlarda sadece kadınlar için değil erkekler için de aynı şey söz konusu. Tabii ki bu haksızlıkların giderilmesi için mücadele ediyoruz.

İlk profesyonel kadın sendikacı Yaşar Seymen

Kadın sendikacılar en çok hangi sektörden çıkıyor ve örgütleniyor?

- En çok gıda sektöründe, Gıda İş Sendikası'nın üye oranının yüzde 60'ı kadınlardan oluşuyor. TEKSİF, HAVA-İŞ sendikalarına bağlı üyelerin önemli bir oranı da kadın. Sanayi sektöründe de kadın sendikacılar var. Ama daha çok banka, büro ve hizmet sektöründe görüyoruz. Kadınlar hizmet sektöründe daha çok görüyoruz. Bunlar örgütlenmiş ama daha da önemli olan, örgütlenmiş kayıtlı olan üyelerin yönetiminde de söz ve karar sahibi olmaları. Böyle olmalı ki çalışan kadınlara özgü sorunlar çözülebilir.

TOBB Başkanı Yalım Erez'in ekonomiyi değerlendirmesine, ekonomistlerden farklı tepki

İyileşme yok yalpalama var

Prof. Önder: Ekonomideki bu iyileşme gibi görülen durum gelişim değil, bir yalpalama. Bir yıl sonra tekrar bir olumsuzluk oluşturur. Ekonomideki bütün şişirmelerin kaynağı medya.

Köfteoğlu: Enflasyon rakamının yüzde 89 olduğu bir ülkede, 670 bin işçinin ücret oranı yüzde 5 düşüldüğünde çok komik bir durum çıkar ortaya.

İş/Ekonomi Servisi- Geçtiğimiz hafta ekonomiyi ilgili bir değerlendirme yapan TOBB Başkanı Yalım Erez'in konuşması değişik yorumlara neden oldu. Konuyla ilgili iktisatçıların görüşlerine başvurduk.

Ü, öğretim üyesi Prof. Dr. İzzettin Önder'in konuyla ilgili genel değerlendirmesi şöyle:

Türk ekonomisi dünya ekonomisiyle karşılaştırıldığında zaman, dünya ekonomisinden iki konuda farklılık gösterir.

Bunlardan birincisi, Türkiye ekonomisinin kar hadleri daha yüksektir. Bu durumun nedeni anlaşılabilir. Çünkü gelişmekte olan bir ekonomi ve monopolcu kapasitesi daha yüksek. İkinci ayrıldığı nokta, dünya ekonomisindeki gelişmeler daha uzun vadeli dalgalar şeklinde olacağı için.

Türkiye ekonomisinden ayrılıyor. Çünkü Türkiye ekonomisi kısa dalga boyuyla karşı karşıya kalıyor. Bu durumun şu anlamı olabilir: Bir sene kalkınma hızı yüzde 5 iken, ertesi sene yüzde 9'a yükseliyor, diğer sene yüzde -2 olabilir.

Bunun anlamı şu, ekonomide bu dalgalı işlemler daha çok üretme yapılan harcamalardan ziyade, tüketim harcamalarından ve onun etkilediği talep artışından kaynaklanıyor. Bu talep artışı kapasite sınırlı zorlayınca fiyat artışı yansıyor. Fakat gelecek dönemde bu sürdürülemiyor.

1994'ün üç aylık dönemler halinde açıklanan raporları dışında genelde ek rakamlar görülüyor. İkincisi 1994 yılı 5 Nisan Kararları'nın tutulduğu görülüyor. Çünkü işten atılmaları, fiyatların yükseltilmesiyle birlikte talepte kısımla görüldü. Dolayısıyla sanayiye ihracata yöneldi. Ama 1995'te Türkiye'deki tüketici psikolojisi olarak mahallada. Dolayısıyla talepte canlanma meydana geldi.

"Ekonomideki şişirmelerin kaynağı medya"

1995'in ikinci üç aylık döneminde ekonomideki bu yalpalamanın nedeni, talebin biraz gevşemesi ve bir miktar kapasite artırımının gerçekleşmesidir. Ama bu reel değil, yani yatırımlar artmadan gerçekleşen bir olay. Zaten kalkınma rakamları açıklanırken aynı dönemlerde açıklanan enflasyon rakamları beklenenin üzerinde gerçekleşti.

Ekonomideki bu iyileşme gibi görülen durum gelişim değil, bir yalpalama. Bir yıl sonra tekrar bir olumsuzluk oluşturur. Ekonomideki bütün şişirmelerin kaynağı medya.

İşçi ücretlerindeki komiklik

İktisatçı Fehmi Köfteoğlu ise ekonomiyi başka bir açıdan değerlendirecek, şunlara dikkat çekti. Köfteoğlu'nun değerlendirmesi şöyle:

Para açısından bakıldığında zaman, hazinenin son 7-8 ayda açığı her ihale

satmak istediği bono ve tahvilin yarısına ilk anda teklif alabiliyor. Aynı hazine geçen sene aynı dönemde yapılan ihalelerde faiz oranı ne olursa olsun piyasa faiz oranının 5-6 puan üzerinde olsa bile talep bulamıyordu. Çünkü devlete güven yoktu. Üretim aşamasına bakıldığında son günlerde açıklanan 7 aylık rakamlara göre üretimde yüzde 17.9'luk gibi bir artış olduğu görülür.

5 Nisan Kararları'ndan sonra, "dış kredi ve dış piyasalarda tekrar itibar kazanmak için borç ödemelerini düşürürüz" dedi. İçeride her tür şeyi göze aldılar. Geçen yıl, 3 aylık net yüzde 50 faizli tahvil bonolarını çıkardılar. Dışarıdan para getiren kişilere her tür kıyafet sağlama pahasına.

Geçen günlerde İSO'nun açıkladığı 500 büyük şirket raporunda, sanayi kesiminin üzerindeki tüm yükü üstünden atarak kara geçtiği belirtiliyor. Karın yüzde 57'si faaliyet dışı kazançlardan oluşuyor. Öyleki şirketler krizi monopolleşerek, tekelleşerek avantaj haline getirdiler.

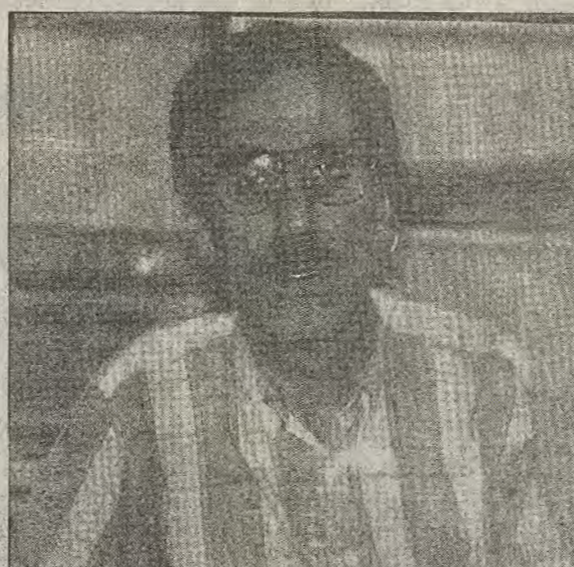
Dış borç ödemesi devam edecek. Kredi artışında da bir sorun olmaz. Faizler 1-2 miktar daha artacak. Kasım ayına doğru eğer tekrar sık para politikasına doğru dönülmezse ne yazık ki 1993 yılının ortasında ortaya çıkan tablonun aynısı bire bir tekrar yaşanmaya başlar. Şu anda üretim hızlı ama üretim tekrar yatırma döndürülmezse, tüketime dönecek.

Şu durumda kamu harcamaları durma halinde. Tüm bunlara rağmen enflasyon oranı yüzde 89 civarında. Enflasyon rakamının yüzde 89 olduğu bir ülkede, 670 bin işçinin ücret oranı yüzde 5 düşüldüğünde çok komik bir durum çıkar ortaya.

Hangi politika olursa olsun enflasyon rakamı göz önüne alındığında bu

Prof. Dr. İzzettin Önder

İktisat Gazetesi'nden Fehmi Köfteoğlu

sözleşmeler yüzde 60-70 ile bağlanacak. Böyle bir durum ekonomik durumu tekrar alt üst edecek. Zaten Türkiye'de ne zaman emekçi hakkını istemişe mutlaka ekonomide sarımsa meydana gelmiştir.

Kilit Kürt sorunu

Türkiye IMF'den 500 milyon kredi istediğinde, heyet, "Kürt sorununu halledin. Kıbrıs'ta harca yapacağınız parayla zaten ihtiyacınız karşılansın. Resmi yıllık rakamlara göre 450-500 trilyon lira mal olan bir savaş var" diyor. DPT'nin 1991'de hazırladığı raporda, Güneydoğu sorununun enflasyona etkisi yukarıdaki rakkam. Bu başlı başına bir olay zaten. Bu durum artık işçi kesimini, aydın, burjuva kesimini ve sanayiciyi her kesimi etkiliyor. Bu çözülmeyi müddet enflasyon da çözülmeyecek.

TPAO'da üretim günden güne düşüyor

DİYARBAKIR/Roj- Yaklaşık 45 yıldır Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde petrol arama çalışmalarını yürüten TPAO, bölgede yaşanan savaş ortamı nedeniyle arama faaliyetlerini tamamıyla askıya almış durumda.

1950'li yıllarda, Batman ili Raman bölgesinde ilk petrol arama çalışmalarını başlatan ve ardından çalışmalarını genişleterek Adıyaman ve Diyarbakır bölgesinde arama faaliyetlerine devam eden TPAO'nun, 1980'li yıllarda yakaladığı üretimin, özellikle son bir yıldır günden güne düştüğü belirtiliyor. Üretim düşüşü, mevcut kuyularda su oranının artmasına ve güvenlik nedeniyle yeni sahaların açılmasına bağlıyor.

Petrol sahaları

Petrol-İş Sendikası Batman Şubesi'nden edindiğimiz bilgiye göre, Batman'ın B. Raman, Raman, Garzan, Dodan, Silvanca Mağrı, Batı Kentalan ve Selmo sahalarında, halen işletilmekte olan 465 petrol kuyusu var. TPAO Batman Bölge Müdürlüğü bünyesinde çalışan bu kuyulardan elde edilen günlük üretim 23 bin 500 varil civarında.

Bölgede son bir yıldır arama faaliyetleri askıya alındığından üretim günden güne düştüğü belirtilirken; faaliyetlerin askıya alınmasının sebebi ise bölgede yaşanan olaylar gösteriliyor.

Petrol-İş sendikası Adıyaman Şubesi İdari Sekreteri Haybetullah Yargın da, TPAO'nun Adıyaman bölgesi çalışmaları ile ilgili olarak gazetemize yaptığı açıklamada, "TPAO'nun Adıyaman'da 1968 yılında arama faaliyetlerine başladığını söyledi.

TPAO'nun, Adıyaman Bölge Müdürlüğü

kapsamındaki Antep ili Yanan köyü, Siverek ilçesi Doğu Beşikli ve Dayırlarbaşı, Adıyaman ili Tırmış ve Çemberlitaş ve Kahta ilçesi Karakuş, Batı Fırat ile Beşikli sahalarında 66 işletim kuyusu olduğunu belirten Yargın, bu kuyulardan elde edilen günlük üretimin 29 bin varil olduğunu söyledi.

1990 yılından beri Adıyaman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı petrol üretim kuyularında bir düşüş gözlemlendiği aktaran Yargın, bunun nedenini Türkiye'nin Azerbaycan ve Kazakistan'a yönelmesi ve petrol açısından mutlak buralara bağlanması şeklinde açıkladı.

Adımın açıklanmasını istemeyen bir TPAO formeni (ustabaşı), TPAO'nun Diyarbakır bölgesindeki çalışmalarıyla ilgili gazetemize yaptığı açıklamada ise Diyarbakır'ın oldukça zengin petrol yataklarına sahip olduğuna işaret ederek, "TPAO'nun bu ilde 1973 yılında petrol üretme faaliyetine başladığını belirtti.

TPAO'nun, Diyarbakır'da, Sarıca köyünde açtığı ilk petrol kuyusu ile üretmeye başladığını belirten formen, daha sonra da aynı ilin Yeniköy ve Şahaban bölgelerinde açtığı yeni kuyulara üretimini hızlandıracağını kaydetti.

TPAO'nun, Diyarbakır'ın Bismil ilçesi Kassel mevkiinde Shell şirketi ile de ortaklaşa ürettikleri üç petrol kuyusunun bulunduğu belirten formen, şirketin Sarıca, Yeniköy ve Şahaban bölgelerinde üretime açık olan 49 kuyudan, günlük elde ettiği net üretimin 2500 varil olduğunu açıkladı.

Üç yıl önce aynı kuyulardan elde edilen net üretimin 7 bin varil olduğunu söyleyen Formen, üretim düşüşünün, mevcut kuyularda su oranının artması ve güvenlik nedeniyle yeni sahaların açılmamasına bağlıdır.

İşçileri Bakanlığı emretti, jandarma saldırdı

TÜMTİS üyesi 34 işçi gözaltında

Ekonomi Servisi - Türkiye Motorlu Taşıtlı İşçileri Sendikası (TÜMTİS)'na üye oldukları için Retrans'tan atılan işçiler, 2 Eylül günü kurdukları çadırlarda uykudayken jandarma saldırısına uğradılar. İşçilere saldıran yaklaşık 300 jandarma, kurdukları çadırları yıkırdı, 34 işçiyi gözaltına aldı.

Sözleşmeye müdahale

Olay üzerine açıklama yapan TÜMTİS Genel Başkanı Sabri Topçu, Retrans'la yetki için Çalışma ve Güvenlik Bakanlığı'na başvuruda buldukları ve yetki davasının iş mahkemesinde sürdürüldüğü bir dönemde yapılan baskını, "Güvenlik güçlerinin yürürlükte olan toplu

iş sözleşmesi sürecine işveren yanlısı müdahalesi" olarak yorumladı. Topçu, jandarma subaylarının İngiltere Elçiliği'nden de emir aldıklarını söylediklerini belirterek, şöyle konuştu: "Çadrları yıkılıp, işçilerin dağıtılması için İngiltere devreye girmiş. Retrans'ın yerli ortağı Fatih Akyol, Başbakanla yaptığı görüşme sonrası işçilerin dağıtılması emri bizzat İçişleri Bakanlığı tarafından verilmiştir.

Bu, saldırının bizzat sermaye ile bütünleşmiş siyasal iktidar tarafından yönetildiğini kanıtlamaktadır. Yasal haklarını kullandıkları için işçilerin ve açığa mahkum edilen işçilerin bir de gözaltına alınması, demokrasinin

işçiler için değil, sermaye kesimi için geçerli olduğunu gösteriyor."

Saldırının yalnızca Retrans işçilerine değil, tüm işçi sınıfı ve emeği ile geçinen yığınlara yöneldiğini belirten Topçu, "Üyelerimize yapılan saldırıyı şiddetle protesto ediyoruz.

Emekten yana olan tüm demokrasi güçlerini, inçcape Retrans işçileriyle dayanışmaya çağırıyoruz" diye konuştu.

Topçu, Gebze'de yayınlanan Yeni Zemin adlı gazetesinin 30 Ağustos tarihli sayısında, "Retrans emelinde devlet, siyasete yenik düştü" manşetiyle emek düşmanı bir çizgi izlediğini kaydederek, gazeteyi yayından dolayı protesto etti.

IMF, neden ziyaret etti?

IMF heyetinin Türkiye'yi ani ziyaretinin, hükümet açısından, toplu iş sözleşmelerinin imzalanacağı bir döneme rastlamasının iyi bir fırsat olduğunu belirten Prof. Dr. İzzettin Önder, bu ziyaretin ekonomik değil siyasi olduğunu dikkat çekti.

Fehmi Köfteoğlu'na göre de, IMF Türkiye ekonomisini zaten biliyor. Amaç siyasi durumu kontrol etmek. Köfteoğlu, "Bir zaman Türkiye'de aydın, sanayici, iktisatçı ve siyasilerin ağzından düşürmedikleri bir laf vardı. Dünyada tarım da kendi kendine yeten 7 ülke var. Bunlardan biri de Türkiye'dir. Ama şimdi bakıyoruz, önce şeker, sonra buğday, daha sonra ise et ithal ediyor. Ne oldu Türkiye'ye? Eti kim üretiyordu. O dağ başındaki Kürt, o yayla-daki Kürt, o köyünden mezasından sürülen Kürt. Siz onu yaylasından, mezasından süterseniz eti üretecek kimse kalmıyor. Yakın geçmişte Tarım Bakanlığı idrar etti. 'Eti ithalında sakın PKK'nın parmağı olmasın' diye soruyor" dedi.

TC'de 'Big Brother': MGK

George Orwell'in ünlü bilim kurgu romanını, romanın adı ve kurgu yılı olan 1984'de okumadıysanız, şimdi okumanız tam zamanıdır. Okumuş olsanız bile, bugünü düşünerek yeniden okumanızda fayda var. Okurken, belki de Orwell'in kastını aşan biçimde, öngörülenlere benzer mekanizmaların kapitalist dünyada nasıl adım adım örüldüğünü düşünün. TC açısından ise, MGK'yı düşünebilirsiniz. Göreceksiniz ki, 'Okyanusya'da herşeyi denetleyen 'Big Brother'(Büyük Birader)'in yerini MGK almış. MGK, santrallerden park işlerine kadar, her şeye burnunu sokar oldu.

Dursun YAPRAK

George Orwell adını duymuşsunuzdur. Bu ad, özellikle 11 yıl önce pek revaçtaydı; çünkü 1930'larda yazdığı bir bilim kurgu romanında 1984 yılını oldukça ilginç biçimde tasarlamaıştı. Romanın adı da aynıydı: 1984.

Orwell bu romanda, üç büyük devlete bölünmüş dünyanın 'Okyanusya' parçasını anlatıyor. Okyanusya ülkesinde bir 'Big Brother' (Büyük Birader) var; herşeyin üzerinde ve herşeyi izleyen... Okyanusya duvarlarında Büyük Birader'in dev posterleri ve altında kocaman yazılar:

"Büyük birader sizi izliyor." Bu hayali ülkede mutlak egemen bir parti ve onun resmi ideolojisi 'İngos', (İngiliz Sosyalizmi'nin kısaltılması olmasın!) her yere sızmış durumda. Değil muhalefet, "Düşmanları nefretle anma saatleri"nde anlamsız bir suratla oturmak bile mümkün değil. Ülkenin her yerine, her eve konulmuş ekranlardan, sevinç ve öfkeleriniz bile denetleniyor, biçimlendiriliyor. Büyük Birader yönetimi, dile bile el atıyor; "Yenikonuş" diye bir dil üretilmeye çalışılıyor...

Kıscasıca, tam bir 'Modern' diktatörlük. Bilim ve teknik, diktatörlüğün devrimin aracı durumunda. Toplum, tam bir sürü.

Aslında Orwell'in bu romanının, Sovyetlerin Stalin dönemini hedef aldığı biliniyor. (Okyanusya'da herkes birbirine 'Yoldaş' diye hitap etmek zorunda!) Ama roman şimdi okun-

ca, Orwell'in acımasız kurgularının kapitalist dünyada nasıl adım adım geliştiği; 'Big Brother' halini alan sermayenin toplumlara nasıl sürülmesi, Okyanusya tebası haline getirmeye çalıştığı, çok daha iyi anlaşılıyor ve gerçekte anlamını bu koşullarda buluyor.

(Balzac geliyor insanın aklına. O, kralıydı. Kraliyete toz kondurmak aklının ucuna bile gelmemişti. Fakat yapıtları, kraliçliğe karşı mücadele edenlere esin kaynağı olageldi!)

Orwell'i Türkiye'de okumak

'1984'ü 1990'ların Türkiye'sinde okurken, insanın aklına MGK'nın gelmesi mümkün değil. Büyük Birader Okyanusya'da herşeyi izlerken, Türkiye'de MGK da herşeyi burnunu sokan bir hükümlür. Aslında benzerlik bu kadar değil. Okyanusya'da başlıca işlerden biri olan, tarihin ve anın çarpıtılması da aklılara Türkiye'yi ve için başındaki MGK'yı getiriyor.

Okyanusya'da duvarları işgal eden üç "Parti sloganı" var: "Savaş barıştır. Özgürlük köleliktir. Bilgisizlik kuvvettir." Eh, MGK'nın savaşçı politikasını "Huzur ve güven" adına sürdürmesi; özgürlükleri tehlikeye ve "Diş düşmanlarını işini kolaylaştırarak şeyler" sayması; TV programlarının gerçek bilgiler içermemesini "tavsiye etmesi" vb, ancak bu kadar benzezebilir...

Okyanusya bir tuhaf ülke; "Barış Bakanlığı" savaşla; "Sevgi Bakanlığı" "Yasalari ve düzeni korumak" adına

işkence ve sessiz öldürmelerle ilgili. Türkiye çok mu farklı? Adı "Güvenlik" denen güçlerin can güvenliğinin tehdit kaynağı olması; adı "Savunma" olan bakanlık odalarında habire saldırı planları üretilmesi az mı benziyor Okyanusya'ya?..

Okyanusya hep savaşıyor. İttifakları falan değilse de, 'milli politika' hep doğru, hep sağlam!.. Ayrıca, Okyanusya hep muzaffer!.. Mesela, dev ekranlar günün her saatinde Okyanusya güçlerinin "Avrasya" güçlerini nasıl perişan ettiğini yineler durur. Türkiye çok mu farklı? Her akşam TV ekranlarında "Kökü kurudu..." haberlerini izlemiyor musunuz?..

"Tutuklamalar her zaman gece yapılırdı. Uykudan, ansızın sarsılarak uyanma, omuzunuzu dürtün kaba bir el, gözlerinize tutulan iğne, yatağınızın çevresinde katı yüzlerden bir halka. Olayların büyük çoğunluğunda, yargılama olmaz, tutuklama gerekçesi gösterilmezdi. İnsanlar geceleri ortadan kayboluverirdiler, o kadar... Böyle ortadan kaldırılanlara, yok edilene genellikle buharlaştı denilirdi."

Bilin bakalım; burası Okyanusya mı, Türkiye mi?..

'Yerli' Big Brother: MGK

"Bizim" Okyanusya'nın Big Brother'i MGK'nın 1982 Anayasası'nda ki yeriydi;

"MGK, devletin milli güvenlik siyasetinin tayini, tesbiti ve uygulaması ile ilgili kararların alınması ve gerekli koordinasyonun sağlanması

MGK, santrallerden park işlerine kadar her şeye burnunu sokar oldu.

konusundaki görüşlerini Bakanlar Kurulu'na bildirir.

Kurulun, devletin varlığı ve bağımsızlığı, ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği, toplumun huzur ve güvenliğinin korunması hususunda alınması zorunlu gördüğü tedbirlerle ait kararlar Bakanlar Kurulu'na öncelikle dikkate alınır."

Buradan ne anlarsınız? MGK'nın, "Devletin varlığı ve bağımsızlığı, ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği, toplumun huzur ve güvenliğinin korunması hususu" ile, yani çerçevesi sınırsız herşey ile ilgilenebileceğini... Zaten öyle de yapıyor. (1982 Anayasası öncesi, MGK, "...Bakanlar Kurulu'na bildirir" mezdı; "Tavsiye eder" di. Artık 'Bildirim!' var.)

Herşeyi burnunu sokan, 'yasal' olarak sakobilen MGK, değil denetlenmek; izlenemez hile. İşte 9.11.1983 tarih ve 2945 sayılı Milli Güvenlik Kurulu ve Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Kanunu'nun hükmü:

"MGK toplantılarında yapılan görüşmeler, MGK Genel Sekreterliği görevlileri tarafından usulüne uygun şekilde tutanakla tesbit edilir. Kararların asılları ve görüşme tutanakları Genel Sekreterlik'te saklanır.

Tutanaklar ve görüşmeler açıklanamaz ve yayımlanamaz. Kararlar MGK'nın vereceği karara göre açıklanabilir veya yayımlanabilir."

Gelelim MGK 'ilgi'lerine. Mühim konuları zaten biliyorsunuz. Bir savuştirmeden, okullarda kendisinin belirlediğini öğrenmenizi gerektiği, başka ülkelerle ilişkilerin nasıl olması gerektiği gibi konularda MGK'nın tam yetkili olduğunu zaten biliyorsunuz. Ama 'Herşeyi izleyen' MGK bu; yetinir mi bunlarla?

Yetinmez ve mesela, Akkuyu'da yapılacak nükleer santralin tüm işini de üzerine alır...

Daha komik 'ilgi'leri de var. Bunun tipik örneklerinden biri, 30 Kasım 1994 MGK toplantısında yaşanmıştı. O toplantıda MGK, "Gelibolu Milli Parkı'nın geliştirilmesi için proje yarışması açılması" kararlaştırılmıştı! Bu kadar değil. Aynı toplantıda, "Hollanda'ya gönderilmek üzere Mersin'de Flamanca eğitim verecek İmam Hatip Lisesi açılmasını" da karar bağlanmıştı!

Son söz: 'Yerli' Big Brother'in küçük bir kusuru var: MGK, Okyanusya tebası olmayı kabul edemeyecek yiğitlikteki insanlara da Big Brother'lık taslamaya çalışıyor...

HADEP Diyarbakır İl Örgütü:

Baskı ve şiddet politikası sürüyor

DIYARBAKIR/Roj- HADEP Diyarbakır il örgütü, öldürülen Demokrasi Partisi (DEP) Milletvekili Mehmet Sincar'ın 2. ölüm yıldönümünde bir basın açıklaması yaptı.

HADEP Merkez Yürütme Kurulu üyesi Avukat Abdullah Akın tarafından, 4 Eylül Pazartesi günü Diyarbakır HADEP Merkez binasında okunan yazılı açıklamada, partilerine ve kürt halkına yönelik olarak artan devlet baskısı kınanarak, Sincar'ın 2 yıl önce bugün karanlık güçler tarafından öldürülmesi protesto edildi.

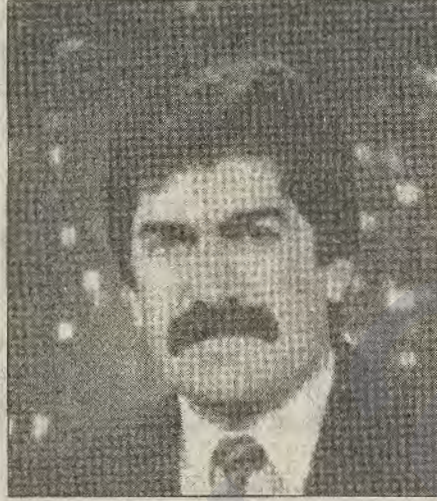
"Devlet, öteden beri kürt halkı üzerinde dünyada eşine az rastlanır bir baskı ve şiddet politikası uygulamaktadır" denilen açıklamada, kapatılan HEP ve DEP'in de bu baskılardan nasibini aldığına işaret edilerek, 100'ün üzerinde yöneticilerinin faili belli cinayetlere kurban gittiğini, bir o kadarını tutuklandığını ve bu partilerin yuwardan gelen meclis üstü emirlerle kapatıldığı görüldüğüne yer verildi.

Tüm baskılara rağmen Halkın Demokrasi Partisi'nin 11 Mayıs 1994'te kurulduğu ifade edilen açıklamada, kurulduğundan bu yana HEP ve DEP gibi önceleri partilere uygulanan cebir ve baskının daha katmerlisinin bu partiye yapıldığı kaydedilerek işkenceler, gözaltında kaybolmalar, faili belli cinayetler ve keyfi tutuklamaların aynen devam ettiği ileri sürüldü.

Emirler Meclis üstü

Açıklamada, halkın şiddet ve baskılara rağmen HADEP'e sahip çıkışını ve çıkması devam edeceğini kaydeden Akın, Devlet güçlerinin İstanbul, İzmir ve Adana'da yaptığı toplu tutuklama ve işkencelerle yetmediğini belirterek, Hitler, Mussolini ve Franko yasalarını aratacak uygulamaları, dünyada eşine az rastlanır bir uygulamanın içine girildiğini aktardı.

Akın, HADEP Genel Merkez Yöneticilerinin yüz arkadaşlarının 1995 Nisan'ında bilinen neden ve yöntemlerle gözaltına

Öldürülen Milletvekili Mehmet Sincar

alınır tutuklandığını belirterek konuşmasını şöyle sürdürdü: "6 Temmuz 1995'te mahkemeye çıkarılmak üzere kendilerine gün verilmiştir.

6 Temmuz 1995'te Ankara merkezinde ve tüm ülke ve dünya basınında gözlemleri önünde, çoktan tedavülde kalkması gereken DGM ve benzeri kurumların yöneticilerine sahip çıkmaya giden 242 insanın topluca gözaltına alınması için emir verir. Emir derhal uygulanır, meclis üstü bir yerden gelmiştir. Bu uygulamaya tüm kamuoyu ve dünya basını hayretler içinde izlerken, bizler, o kadar şaşırmadık. Çünkü biliyoruz ki hakim güçler tükenişlerinin son çirpimsini yaşamaktadırlar. Çünkü biliyoruz ki halk hareketlerinin karşısında hiç bir güç dayanamamıştır ve dayanamayacaktır da." HADEP'e yönelik bu tutuklamalara bilerek veya bilmeyerek sessiz kalanların da kapılarının çalınma sırası gelecektir. Bu tutuklamaların şiddetle kınıyor, arkadaşlarımızın derhal serbest bırakılmasını ve halkımızın gereken duyarlılığı göstermesini bekliyoruz."

Sosyalistler Bıçakçı'yı kaybetti

ANKARA/Roj- Sosyalist Devrim Partisi (SDP) Genel Başkanı Canan Bıçakçı, Ankara'da geçirdiği kalpi krizi sonucu yaşamını yitirdi. Bir çok alanda yaptığı mücadele ile anılan Bıçakçı'nın ölümü, sosyalist çevrelerde büyük üzüntü yarattı.

Bıçakçı'nın ölümünden sonra bir basın açıklaması yapan 'Geleceği Birlikte Kurulum' parti girişisi, 1963 yılında TIP Adana İl Başkanlığı ve Genel Yönetim Kurulu üyeliği yaptığı, TIP'te görev yaptığı dönemde her zaman sosyalizmin bağımsızlığı, sosyalistlerin Çin ve Sovyetler Birliği karşısında bağımsızlıklarını korumaları gerektiğini savunduğu vurgulandı. Bıçakçı, bu görüşler çerçevesinde TIP'te oluşan ayrışmada Behice Boran, Sadun Eren ve arkadaşlarının karşısında M. Ali Aybar ile birlikte tavır aldı. TIP'in 1968 Kongresi'nde Boran ve Eren'in

"Emek" grubu karşısında Aybar ile "Bağımsızlar" grubunu oluşturdu. Aybar'ın TIP'ten ayrışından sonra o da ayrıldı. Sosyalist Devrim Partisi'nin kurucuları arasında yer aldı. 1979'da SDP'nin Genel Başkanı seçildi. 12 Eylül 1980'den sonra kapatılan SDP'yi, kapatılan partilerin yeniden açılmasına olanak tanıyan yasaya dayanarak 1983'de yeniden açtı.

Bir panelde yaptığı konuşmadan dolayı tutuklandı. 3 ay hapsede kaldı. Şubat 1987'de salıverildi ve yargılama sonunda beraat etti. Örgütlenmenin aşısından yukarı doğru yapımının savunması Bıçakçı, bu nedenle son yapılan kongrede SDP'nin feshedilmesini istedi. Bu doğrultuda partinin kapatılması karar kongreden çıkınca, "Geleceği Birlikte Kurulum" parti girişimi çalışmalarında yer aldı.

Kıbrıs'ın iki parçasına seyahat, iki ülkeyle uğraşmak demek

Pasaportlar meşru sayılmıyor

Kıbrıs'ın Türk veya Rum bölgelerinden birine gidilenler, ya Yunanistan'la ya da Türkiye'yle başı dertte demektir. Pasaportunuzdan daha önce Kuzey'e gittiğiniz belli ise, Yunanistan'a gitmek için vize alamazsınız.

Politika Servisi- Kıbrıs'ın bölünmüşlüğü ve Türkiye ile Yunanistan'ın bölünmüş kısımların bir diğerini tanıması, büyük sorunlar yaratmaya devam ediyor. İlginç sorunlardan biri de vize sorunu. Kıbrıs'ın iki kesimine ve Türkiye ile Yunanistan'a sık sık gitmek durumunda kalan gazetecilerin daha çok yaşadığı bu sorun, şöyle ortaya çıkıyor: Türkiye, Güney Kıbrıs'ta tanınmıyor ve işlemlerini meşru saymıyor. Aynı şey Yunanistan için de geçerli; o da Kuzey'i tanımayan ve işlemlerini meşru görmüyor.

Eğer Kuzey Kıbrıs'a gitmişseniz ve bu giriş pasaportunuzda görülüyorsa, Yunanistan'a gitmek için Yunan konsolosluklarına başvurduğunuzda bu, başlı başına bir engel sayılıyor ve Kuzey'e gittiğiniz için size Yunanistan vizesi verilmiyor. Tabii tersi de geçerli. Güney Kıbrıs'a gitmişseniz ve bu pasaportunuza işlenmişse, aynı pasaportla Türkiye'ye gelmek için Türk Konsolosluklarına yapacağınız başvuru reddediliyor.

Bu garip uygulamanın gerekçesi de garip. Şayet Güney'e gitmişseniz, Türk konsoloslukları, "Kendilerinin tanımadığı bir bölüme giderek, o bölüm yönetimini meşru saydığınız" anlamını çıkarıyor ve Türkiye için size vize vermiyor. Kuzey'e gidilenler için de aynı şeyi Yunanistan düşünüyor; Kuzey işlemlerine tabi olarak, orayı meşru saydığımızı ve böylece Yunanistan hukukuyla geliştiğinizi varsayıyor ve Yunanistan'a girişinize izin vermiyor.

Pasaportlar çamaşır makinasında!
Bu durumdaki kurtulmanın tek bir yolu var: Pasaportunuzdan, daha önce gittiğiniz Kıbrıs parçası

si ile ilgili işlemi çıkartmak. Bu da, ancak "Pasaport imhası" ile mümkün!

Yeni bir pasaport, sizleri bu dertten kurtarabilir. Ancak, yeni bir pasaport almak her zaman kolay değil; eskistinin sahte işlemlerle kullanılabileceği yargısı, pasaport polislerinde hep var.

İşte bunun yolunu kimi gazeteciler buldu. İsmi bizde saklı kimi yabancı gazeteciler, buldukları çareyi bize şöyle anlattılar:

"Pasaport polisine yeni bir pasaport talebiyle gitmenin en iyi yolu, pasaportunuzun işe yarayacak kadar yıprandığını falan iddia etmek. Yani hem pasaportunuzun kaybolmuş olduğunu, hem de yeni bir pasaporta kolayca sahip olabiliyorsunuz."

Bunun da yolu çamaşır makinasından geçiyor! Pasaportunuzu pantolon cebimize koyuyoruz ve bu halyle pantolonu çamaşır makinasına atıyoruz. Pasaportu cebimizde unutmuş oluyoruz! Böylece, pasaport yıpranıyor, yıpranmış pasaportu götürüp, yeni bir pasaporta sahip oluyoruz ve Kıbrıs nedeniyle Türkiye'ye de Yunanistan'a gidememek derdinden kurtuluyoruz."

Mülteciler iade edilmek isteniyor

ANKARA/Roj- Yaklaşık kırk gündür BSP'de oturma eylemi yapan İrani mülteciler, sorunlarına çözüm bulmaya çalışıyor. İstediklerini elde etmedikleri sürece eylemlerini sürdürdüklerini belirten mülteciler, 8 Eylül günü BM'ye yürüyüşlerini yaptılar.

Mülteciler BSP'de oturma eylemine başladıkları günden itibaren konularında herhangi bir değişikliğin olmadığını belirttiler. Mültecilerle yaptığımız görüşmede, İçişleri Bakanı'nın kendilerini İran'a teslim etme niyetinde olduğunu, bunun için kendilerine bir tebligat gönderdiğini, ancak tebligatı imzalamadıklarını söylediler.

Mülteciler, bu tebligatın ardından BSP'ye kendilerinin parti bina-

sından çıkarılması için ikinci bir tebligat gönderildiğini belirttiler. Ancak BSP'de bu tebligatı imzalamadığı. Devlet Bakanı Aysel Baykal ise mültecilerin yanında bulunan çocukları, Çocuk Esirgeme Kurumu'na almak istediğini İrani mültecilere bildirdi. Mülteciler için yer tahsis edeceğini bildiren bakanın bu isteği, mülteciler tarafından reddedildi. Mülteciler, kendilerine tahsis edilecek yerde can güvenliklerinin olmayacağını belirterek, "Kendisi bir randevu talebinde bulundu. Aysel Baykal, Pekin'deki Kadın Konferansı ve CHP Kurultayı'na gerekçe göstererek reddetti. Ancak kongre sonrasında görüşülmüş" dediler.

Mülteciler zorla iade edilmeleri durumunda yapabilecekleri pek fazla bir şeyleri olmadığını, ancak sonuna kadar direneceklerini söylediler.

Öte yandan BSP Genel Başkanı Sadun Aren, mültecilerin durumu konusunda ellerinden gelen herşeyi yapacaklarını belirtti. Aren, mültecilerle görüşüğünü, mültecilerin isteklerinin mantıklı olduğunu söyledi. Aren, "Benden BM mülteciler Yüksek Komitesi temsilcisiyle görüşmemi istedikler. Ben iade edilmeyecekleri konusunda iyimserim. Türkiye Cumhuriyeti'nin bu arkadaşlarına fırsat vereceğini umuyorum. Suudi Arabistan'da kafaların kesilmesine tepki gösterenler, bu insanları bile ölüme göndermezler" dedi.

Kürt sorunu satranç tahtasında

Şerif KAPLAN

Satranç tahtasında yer alan Kürt sorunu, son zamanlarda başdöndürücü bir hızla yeni bir sürece girdi. Bu yeni süreçte, Kürtlerin dışındaki güçler de satranç tahtasında yerlerini aramak için bir mücadele içine girdiler. Herkes bu süreçte olası bir Kürdistan'ı kendi lehine çevirme çabası içinde. Kürt sorunu son gelişmelerle değerlendirildiğinde, dünya politik arenasının birinci gündem maddesi durumuna gelmiştir.

Kürt sorunu iki cephede hem Kürtler açısından hem de dünya açısından tartışılıyor. Birincisi Türkiye'nin içinde bulunduğu ve Türkiye'yi yakinen ilgilendiren Kürt sorunu, diğeri ise Güney Kürdistan güçleri ile dünya ve Türkiye'yi yakinen ilgilendiren gelişmelerdir.

Türkiye'de son zamanlardaki gelişmelere bakıldığında TOBB raporu, Barış, Kardeşlik ve Dayanışma Komitesi'nin başlattıkları barış girişimi, PKK'lı tutsakların açık grevleri ve son olarak basında da yer alan Oslo durağıdır. Bu gelişmeler Ankara'daki siyasi ve politik çevrelerde yakinen takibe alınmışlardır. Birincisi TOBB raporunun ardından yapılan eleştirilerle herkes kendi tarafını biraz daha netleştirdi. Öteden beri Almanca kanat oduğu ileri sürülen ANAP, RP gibi siyasi partiler ile askeriyeye içindeki şahin kanadın bu konuya büyük tepkileri bir noktada birleşti. DSP ve MHP'nin tepkileri de aynı noktada örtüştü.

PKK'lıların açık grevi sonunda yapılmış açıklamada amaçlarına ulaştıklarını belirtmeleri Ankara'da çeşitli yorumlara neden oldu. "PKK istediğini ulaştı" diyenlere kadar birçok yorum yapıldı.

Bu gelişmelerin ardından Oslo durağına, değişik kesimlerde insanların çağrılı olması, Kürt sorununun yeni bir boyuta geldiği, Kürt sorununun uluslararası bir boyut kazandığı yorumlarını beraberinde getirdi. Ancak Oslo durağına önce konuların şekline düşünülün toplantı, son şekilde yapılsa semerler biçiminde olacağından, Kürt çevreler pek sıcak bakıyorlar.

Bütün bu gelişmeler Türkiye'deki siyasi çevrelerde şu yorumları beraberinde getirdi:

1. PKK açık grevleriyle istediğini elde etti. Devletin resmi olması da bir anlaşma yaptı.
2. PKK açık grevleriyle Avrupa kamuoyunu yanına çekti. ABD ise bir şekilde ilişki geliştirdi.
3. Dublin toplantısıyla birlikte Türkiye Kürt sorunu konusunda ABD'nin rotasına girdi, böylece Türkiye bu alanda yeni bir strateji belirlemek zorunda kaldı.
4. Oslo durağıyla (eğer istenilen katılımcıların hepsi katılırsa) devlet ile Kürtler arasında yeni bir diyalogun ilk adımları atıldı.

Türkiye açısından Kürt sorunu böyle değerlendirilirse, asıl önemli olan ve bütün gözlemler çevrili olduğu Güney Kürdistan'daki gelişmeleri değerlendirilmeye gerekir.

Güney Kürdistan'da Dublin toplantısının ardından, yani ABD'nin direkt el attığı Güney Kürdistan yeni bir rotaya girmiş durumda. Uzun zaman süren Brakuj'i'ye bir türlü çare bulunamıyor. KDP veya YNK birbirlerini suçlayarak bir türlü yan yana gelmiyorlar. ABD'nin direkt müdahalesiyle Dublin'de bir araya gelen güçler, barışçaklarını belirttiler. Bu gelişmelerin ardından Ankara'da yeni tartışmalara girdi.

Dublin toplantısına PKK'nın yanıtı çok sert oldu. Dublin toplantısından sonra PKK Genel Başkanı Abdullah Ocalan MED-TV'de yaptığı açıklamada, "TC'nin güvenliğine dair garanti vermek isteyen kim olursa hedefleyeceğiz" açıkladı. Yeni bir ihanete, arkadan hançerlenmeye fırsat vermemek, Güney Kürdistan'daki halkın demokratik, ulusal demokratik güçlerin cephesel birliğini oluşturmak, bunun doğal bir parçası olarak bir devrimci parlamentoda bir devrimci hükümeti oluşturmak" diyerek olası gelişmeler karşısında alacağı tutumu net olarak belirlediler. KDP Ankara temsilcisi Sevin Dıza ile yaptığımız görüşmede ise, Dıza, PKK'ya Dublin toplantısının sonuçlarını sabote etmekte suçladı. Dıza, "Bu kavga kardeş kavgası değil, Kürt halkının yok edilmesini anlamadıkları. Daha önce KDP ile YNK arasında çatışmalar vardı. Dublin toplantısında bu aşlı ama, PKK bunu istemiyor, PKK bu anlaşmayı bozmak istiyor" diyor. Dıza, PKK'nın birçok bölgede planlı bir saldırı yaptığını, birçok yolları kontrol ederek, kimlik yoklaması yaptığını söyledi. Şu ana kadar çıkan çatışmalarda yedisi köylü, beşi peşmeşe olmak üzere 12 kişinin öldüğünü, 47 kişinin ise yaralandığını belirtti. Dıza, hiç bir şart altında PKK gerillalarını öldürmediklerini söyledi.

Bu gelişmelerin ardından Güney Kürdistan'da PKK ile KDP arasında çıkan çatışmalarla ilgili olarak Ankara cephesindeki yorumlar şöyle:

1. PKK-KDP çatışmasının Dublin toplantısının hemen ardından meydana gelmesi, kimi siyasi çevrelerce ABD'nin KDP'yi gözden çıkarması olarak yorumlanıyor. Bu görüşten hareketle, Dublin toplantısının ardından ABD'nin Kürdistan konusundaki görüşlerini uygulamaya soktuğunu, KDP'nin yapısal özelliğiyle ABD'nin görüşlerini savunacak, uygulamaya koyacak yapıdan uzak olduğu belirtiliyor. ABD Güney Kürdistan'da dolayısıyla muhtemel yeni Irak yapılanmasını KDP gibi aşiretsel örgütlenmeleri istemediği ve bunun için çatışmalara sessiz kadığı belirtilirken, en azından KDP'nin lokal bir güç duruma sokmak istediği belirtiliyor.

2. Çatışmalarda en çok zarar gören Türkiye'nin sessiz kalması ise birçok çevrede şaşkınlık yarattı. Türkiye'nin Kürt sorununa sessiz kalmasının nedeni olarak ABD'nin Kürt sorun konusundaki görüşleri gösteriliyor.
3. PKK'nın kendisi olmadan Kürt sorununun bir çözüm bulmasını mümkün olmadığını göstermek için uyarı yaptı. PKK hem dünya kamuoyuna hemde yerel güçlere bir mesaj verdi.
4. Oslo toplantısına Kürtlerin soğuk bakması da, ABD planını arkasından gerekçesiyle PKK'nın tepki gösterdiği, Dublin toplantısına karşı çıkan birinin Oslo toplantısını kabul etmesinin doğru olmayacağı belirtiliyor.

Bunun gibi daha birçok görüş ve düşünceler Ankara siyasi ve diplomatik koridorlarında doluyor. Kürt siyasi çevreleri de bu konuda ihtiyatlı davranıyorlar.

Kürt sorunu ile yakın ilişkili olan iki toplantı şu günlerde yapılıyor. Birinci toplantı İran, Suriye ve Türkiye dışişlerinin 7 Eylül tarihinde İran'da yapılacak toplantıdır. Bu toplantıda bugüne kadar Kürt sorunu konusunda Irak'ın toprak bütünlüğü içinde çözüm arınırken, Dublin toplantısının ardından resmi olması da Türkiye'nin Irak'ın dışında Kürt sorununa çözüm bulunmasına konusuna destek vermesi yeni bir süreç olarak değerlendirildi. Bu toplantıda Dublin'le ortaya çıkacak gelişmeler değerlendirilecek.

İkinci toplantının yine ABD'nin denetiminde Dublin'de yapılması planlanıyor. Burada da Talabani ve Barzani'nin bir araya getirilmesi ve bir metin hazırlanması bekleniyor. Bence asıl üzerinde durulması gereken konu, Kürt sorununun artık ulusal olmanın çıkıp uluslararası bir boyuta ulaşmasıdır. Artık Kürt sorunu konusunda hiç kimsenin tek söz sahibi olmadığıdır. Bu durum belki Kürtler açısından üzücü ama, yaşanan gerçekler bu. Eğer Kürtler satranç tahtasında iyi oynamazlarsa, gelecekte belki kendilerinin bile taraf olmayacağı, Kürtsüz bir çözüme boyun eğmek zorunda kalacağıdır.

UNICEF'ten savaş
çocukları için girişim

BM Çocuk Fonu UNICEF, savaşlarda çocukların kurban edilmesinin ya da çarpışmalara katılmasının, insanlığa karşı işlenmiş bir suç olarak kabul edilmesi gerektiğini bildirdi. UNICEF tarafından Kahire'de düzenlenen bir konferansta, bugün artık savaşlarda öldürülen kişilerin yüzde 90'ını çocukların ve kadınların oluşturduğuna dikkat çekilerek, 21. yüzyılın eşiğinde çocuklar komusunda yeni bir anlayış oluşturulması gerektiği vurgulandı. UNICEF yetkilisi Graca Machel, gazetecilere yaptığı açıklamada, "Çocukları orduya almak, kadınlara ve kızlara tecavüz etmek ve mayın döşemek gibi davranışların değiştirilmesi gerekiyor" diye konuştu. Konferansta ayrıca savaş zamanlarında kadınlara ve kızlara tecavüz edilmesinin de "savaş suçu" olarak kabul edilmesi gerektiği vurgulandı.

Radikal dinciler
otobüs taradı: 12 ölü

Cezayir'de bir grup radikal dinci, başkentün batısındaki bir köy yakınlarında durdukları bir otobüsün içindeki 12 yolcuyla öldürdü. Liberte gazetesinin bugün verdiği habere göre, geçen haftasonu meydana gelen olayda, önce otobüste bulunan otobüsün içindeki 12 yolcuyla öldürdü. Otobüse saldırıda bulunanların olaydan sonra galini bir arabaya kaçtıkları bildirildi. Öte yandan Cezayir'in Başbakanı Cezayir'de, bir otomobile yerleştirilen bombanın patlaması sonucu 16 kişinin öldüğü, 16 kişinin de yaralandığı bildirildi. Cezayir radyosunun güvenlik kaynaklarına dayanarak verdiği haberde, patlamadan önce otobüsün, işçilerin yoğun olarak bulunduğu ve radikal dinci bir grubun karargahı olarak bilinen Bab El-Qued bölgesinde meydana geldiği kaydedildi. Saldırının sorumluluğunu henüz üstlenen olmadı. Cezayir'de 1992 yılında radikal dinci İslami Selamet Cephesi'nin kazanmak üzere olduğu seçimlerin iptal edilmesinin ardından, ülkede yaşanan iç savaşta bugüne kadar 40 binden fazla kişi öldü.

Pencab Başbakanı
öldürüldü

Hindistan'ın Pencab eyaletinin Sih Başbakanı Beant Singh, hükümet binasına yapılan bombalı saldırıda öldürüldü. Hindistan'ın PTI haber ajansı, ülkenin kuzeyindeki eyaletin hükümet binasına yerleştirilen bombanın patladığını, olayda Singh'in koruma görevlilerinin de aralarında bulunduğu 8 kişinin daha öldüğünü bildirdi. Pencab eyaleti, 10 yıldan fazla süredir ayrılıkçı Sih militanların şiddet eylemlerine sahne olmuştur.

Lübnan'da sünni
İslami lider öldürüldü

Lübnan'da Sünni İslami bir grubun lideri Şeyh Nizar el-Halabi'nin, Beyrut'ta kimliği henüz belirlenemeyen kişilerce düzenlenen suikast sonucu öldürüldüğü bildirildi. Güvenlik kaynakları, Suriye yanlı El-Ahbash grubunun lideri El-Halabi'nin, Beyrut'un batısındaki evi önünde silahlı kişilerce vurularak öldürüldüğünü ifade ettiler.

PKK-KDP çatışması sürüyor

DUBAİ - Irak'ta muhalefet örgütlerini bünyesinde toplayan Irak Ulusal Kongresi (IUK), PKK'nin, hafta sonunda, Kuzey Irak'ta Mesut Barzani liderliğindeki Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) mevzilerine düzenlediği saldırıyı kınadı.

IUK, PKK'nin, sivil hedeflere, kamu kurumlarına ve KDP'nin mevzilerine saldırısından "üzüntü duyduğunu" bildirdi. Irak topraklarının, komşu ülkelere karşı saldırılarda kullanılmasına karşı olduğunu belirten IUK, bölücü terör örgütünün son saldırısından, KDP ile rakibi Celal Talabani liderliğindeki Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) arasında 11 Ağustos günü İrlanda'nın başkenti Dublin yakınlarında sağlanan anlaşmayı tehlikeye soktuğunu kaydetti.

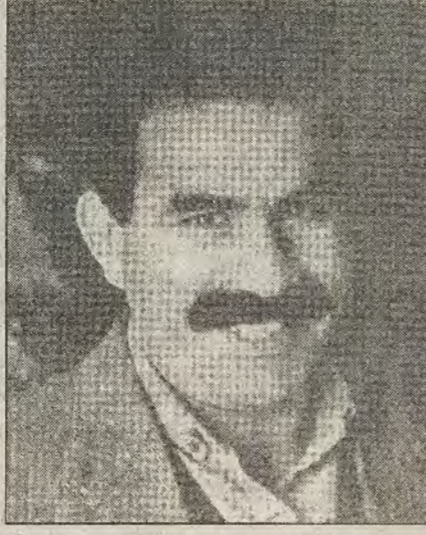
KDP'nin saldırı ile ilgili bildirisinde, PKK militanlarının, başta Dohuk ve Zaho yörelerinde olmak üzere 20 kadar mevziye aynı anda saldırı düzenleyerek 12 kişinin ölümüne yol açtıkları belirtilmişti. KDP yetkilileri, Kuzey Irak'ta, denetimlerindeki bölgelere PKK'nin girişini yasaklayacaklarını da açıklamışlardı.

KYB: "Çatışmalarda
taraf değiliz"

Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB), PKK'nin Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) mevzilerine saldırıdaki haberleri ilgisiz olmadığını söyledi.

Kürdistan Yurtseverler Birliği tarafından yayınlanan açıklamada, PKK'nin KDP mevzilerine saldırısında KYB'nin parmağı olduğu yolundaki haberlerin "temelden yoksun olduğu" belirtildi.

KYB'nin ABD ve Türkiye gözetiminde KYB ve KDP arasında Dublin'de varılan anlaşmaya sadık kaldığı belirtilen açıklamada, Kuzey Irak'ın istikrarının

Öcalan, kendilerinin saldırıyı açıkladı.

"KYB ve KDP arasındaki anlaşmazlığın barışçı çözümüne bağlı olduğu" bildirildi. Açıklamada, bunun sadece Kuzey Irak için değil, "komşular için de" büyük önem taşıdığı kaydedildi.

ABD: "PKK terör örgütüdür"

ABD Başkanı Bill Clinton'un Yunan asıllı danışmanı George Stephanopoulos, Atina ziyareti sırasında "PKK'nin bir terör örgütü olduğunu" söyledi.

Atina kolejinde Yunanistan Dışişleri Bakanı Karolos Papulyas, Millî Savunma Bakanı Geriasimos Arsenis ve Meclis Başkanı Apostolos Kaklamaniş'in de aralarında bulunduğu topluluğa hitaben yaptığı konuşmada Stephanopoulos, PKK'nin bir terör örgütü olduğunu bildirdi.

Bu arada, ABD Dışişleri, Bakanlık Sözcüsü Nicholas Burns, PKK'nin "ne

Barzani, TC'yle işbirliği yaptığı için suçlanıyor.

Kuzey Irak'ta ne de başka bir yerde" oynayabileceği yapıcı bir rolünün bulunmadığını bildirdi. Burns, şöyle konuştu: "Kuzey Irak'taki çatışmalara ilişkin haberleri izliyoruz. Bildiğiniz gibi, PKK terörist bir gruptur. Bu terörist grubun ne Kuzey Irak'ta ne de başka herhangi bir yerde oynayabileceği yapıcı bir rol olamaz. ABD tarafından başlatılan girişimler sonucu, KDP ve KYB bir barış süreci içindeler. Kuzey Iraklı bu iki grup da, PKK ile mücadelede Türkiye'nin meşru güvenlik çıkarlarını desteklediklerini ifade etmişlerdir. PKK'nin, Kuzey Irak'ı güvenli bir alan olarak kullandığını biliyoruz."

Nerwie: "PKK dört bölgeye
yeniden saldırı"

Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) Ankara Temsilci Yardımcısı Faik Nerwi-

ye, PKK'nin haftasonu KDP mevzilerine gerçekleştirdiği büyük saldırıdan iki gece sonra dört bölgeye yeniden saldırı düzenlediğini söyledi. Nerwie, Zaho, Erbil, Şırvan ve Barzan bölgelerine yapılan saldırıların bir bölümünün püskürtüldüğünü belirtti.

"Çatışmaların sürdüğünü tahmin ettiklerini" kaydeden Nerwie, Dışişleri Bakanlık yetkililerine bölgedeki durumu ilgili bilgi verdiklerini kaydetti. Nerwie, "Türk yetkililere sadece bilgi verdiklerini, olaylarla ilgili herhangi bir talepleri olmadığını" söyledi.

KDP'nin açıklamasına göre, PKK, Kuzey Irak'ın Türkiye sınırı yakınlarındaki Zaho, Amediya, Sarsenk, Begova ve Atırsu bölgelerinde KDP kontrolünde bulunan 20 noktaya geçen haftasonu aynı zamanda saldırı düzenlemiş, olayda 7'si sivil 12 kişi ölmüş, 40 kadar sivil de yaralanmıştı.

Amaç Türkiye'yi tahrik mi?

Washington'daki gözlemciler, PKK'nin Güney'de en azından belli bir alanda yerleşerek, Türkiye'nin yeni bir askeri hareket düzenlemesini amaçladığını kaydediyorlar. Gözlemciler, Türkiye'nin AB ile gümrük birliği konusunda Avrupa Parlamentosu'nun karar günü yaklaşırken, bölücü örgütün, bölgede özellikle karışıklık yaratmak istediğini ifade ediyorlar. Bir gözlemci, "Bence, PKK, Avrupa Parlamentosu toplantısı öncesinde, hem Kuzey Iraklı grupları birbirine düşürmek hem de Türkiye'nin yeni bir operasyon gerçekleştirecek tepki çekmesini istiyor" diye konuştu.

PKK'yi protesto gösterileri

PKK'nin Güney'deki saldırılarını kınamak amacıyla toplanan yüzlerce kişi, Do-

huk kentinde protesto yürüyüşü yaptı.

KDP'nin sesi radyosu, verdiği haberde, PKK'nin Ağustos ayı sonunda KDP güçlerine karşı saldırılarını halkın büyük tepkisine neden olduğunu ve bu tepkiyi dile getirmek için bir protesto yürüyüşü yapıldığını duyurdu.

Radyo, bu saldırıların bugün de Şakla kentinde düzenlenecek bir gösteri yürüyüşüyle protesto edileceğini bildirdi.

"Çatışmalarda 17 kişi öldü,
50 kişi yaralandı"

Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) Ankara Temsilci Yardımcısı Faik Nerwie, PKK'nin saldırısının ilk haftasında KDP mevzilerine karşı sürdürdüğü saldırılarda, 8 peşmerge ve 9 sivil olmak üzere 17 kişinin öldüğünü, 35 sivil ile 15 peşmergenin de yaralandığını açıkladı.

Faik Nerwie, PKK'nin, Zaho ve Dohuk bölgeleri ile Amadya-Sersing, Zaho-Dohuk karayolları ve çeşitli kontrol noktalarına yaptığı tüm saldırıların püskürtüldüğünü de bildirdi.

Türk yetkililere, sözkonusu gelişmeler konusunda sürekli bilgi verdiklerini belirten Nerwie, Dışişleri Bakanlık yetkilileri ile Silopi'de bir görüşme daha yapıldığına işaret etti.

KDP ve Kürdistan Yurtsever Birliği (KYB) arasında süre önce Dublin'de yapılan toplantıda varılan anlaşmanın "bir süreç" olduğunu da belirten Nerwie, şöyle konuştu:

"İyimizdir. Bu anlaşmayla ilgili büyük ümitlerimiz var. Umarız işler, KDP olarak, anlaşmanın işlenmesi için çaba harcamaya devam edeceğiz. Biz, Irak devletinin bütünlüğünü korumaya kesinlikle kararlıyız ve buna hazırız. Biz, Irak devletinin bir parçasıyız."

Çeçenistan savaşını
parasızlık durdurdu

MOSKOVA - Rus askerleri Çeçenistan'da maaş almadan savaşıyor. Üst düzey subaylardan alınan bilgiye göre, ordunun yiyecek alacak parası bile yok. İçişleri Bakanı Anatoli Kukilov, gazetecilere yaptığı açıklamada, Çeçenistan'daki birliklere maaş ödemelerinin üç ay süreyle ertelendiğini söyledi.

Bakan, "Borçlanarak savaşıyoruz" sözleriyle ordunun durumunu dile getirdi. Ordu gazetesi Krasnaya Zvezda'da çıkan bir yorumda, "Askerlerin ve subayların maaş ödemelerinin gecikmesi bütün orduyu sarıyorsa" sözleri yer aldı.

Şimdiye kadar Çeçenistan'daki çatışmalarda binlerce Rus askeri hayatını kaybetti. İçişleri ve Savunma Bakanlıkların sık sık nakit darlığından şikayet ediyor ve askeri hareketin masraflarını karşılamak ve askerlerin yaşam koşullarını düzeltmek için bütçeden ek kaynak talep ediyorlar.

Ancak Maliye Bakanlığı kesenin ağzını açmaya niyetli görünmüyor; çünkü bütçe açığını büyütürken IMF'den gelecek milyarlarca dolarlık krediyi tehlikeye sokmaktan korkuyor.

Ordunun iğesinden sorumlu Viyaşeslav Savinov, Rus televizyonuna yaptığı açıklamada, ordunun ticaralara, çoğu gıda için olmak üzere, 700 milyar ruble (160 milyon dolar) borçlu olduğunu söyledi. Savinov, "Tüccara, fırıncılara, et şirketlerine 700 milyar ruble borçluyuz. Para bulamadığımız için binlerce insan maaş alamıyor" şeklinde konuştu.

İsraili Ortodoks Yahudiler ve radikal İslamcılar gerginliği artırıyor.

İsrail-Filistin
görüşmeleri olumlu

KUDÜS - İsrail ve Filistinliler arasında, Batı Şeria'da özerkliğin genişletilmesi konusunda yapılan görüşmelerde, "önemli gelişme" sağlandığı ancak bazı meselelerde anlaşmaya varılmadığı bildirildi.

İsrail'in Kızıldeniz kıyısındaki Eliat kasabasında bu hafta yapılan ve yeni tamamlanan görüşmeler sonunda, heyet başkanları tarafından yayınlanan ortak bildiriye,

"çalışma gruplarının, dengeli ve detaylı bir anlaşmanın sağlanması ve etkili işbirliği mekanizmalarının yaratılması yönünde önemli gelişme sağlandıkları" vurgulandı.

Bu hafta yapılan görüşmelerde en önemli başarımlar, İsrail'in, Filistin'in Batı Şeria'daki su kaynakları üzerindeki haklarını tanıması olduğu belirtildi.

Ortak bildiriye, Filistinlilere devredilecek 40 kadar sivil yetki alanının 25'inde anlaşmaya varıldığı da açıklandı. Heyet başkanları, açıklamada, El-Halil'den İsrail askerlerinin çekilmesi, binlerce Filistinli tutuklunun serbest bırakılması, güvenlikle ilgili meseleler ve Filistin Yönetimi'ne devredilecek yetkiler ile ilgili konuların yeniden ele alınacağını kaydettiler.

İsrail, Batı Şeria'ya giriş
çıkışlara açtı

İsrail, Kudüs'te bir otobüse düzenlenen intihar saldırısından sonra uygulamaya koyduğu Batı Şeria'ya giriş ve çıkış yasağını kaldırdı.

İsrail ordusu tarafından yapılan açıklamada, Batı Şeria'nın giriş ve çıkışlara açıldığı ancak, Filistin özerk yönetimindeki Eriha'da yaşanan sordüğünü bildirdi.

İsrail, Kudüs'te 4 kişinin ölümüne ve birçok kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan intihar saldırısından hemen sonra Batı Şeria'ya giriş ve çıkışları yasaklamıştı. Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ)

lideri Yaser Arafat, ABD'nin Ortadoğu arabulucusu Dennis Ross ile Gazze'de bir araya geldi.

Ross, Arafat'la görüşmek amacıyla, İsrail ve Filistinli görüşmelerin Filistin özerk yönetiminin Batı Şeria'da genişletilmesine yönelik anlaşmanın son detaylarını görüştükları İsrail'in Eilat kentinde Gazze'ye geldi.

Filistin özerk yönetimi üyesi Nabil Şaat, Arafat-Ross görüşmesinin, İsrail-FKÖ görüşmelerinin nasıl ilerlediğini değerlendirmek açısından önemli olduğunu belirtti.

Filistinli ve İsraili taraflar, Filistin özerk yönetiminin Batı Şeria'da genişletilmesine yönelik anlaşmanın gelecek ay tamamlanmasını umduklarını açıklamışlardı.

İslami Cihad'ın eski üyeleri
de parti kurdu

Aşırı dinci İslami Cihad örgütünün eski üyeleri, Gazze'de "özerk yönetim alanında istikrarı koruma" amacıyla olan siyasi parti kurduklar. Filistin İslami Cephesi (PIF) adındaki yeni parti, Filistin Özerk Yönetimi'ni destekleyen ve eski aşırı dinciler tarafından kurulan ikinci parti oldu. Partinin kurucusu Ayaş Abdül-Aal, partinin amacının "safları sıkılaştırmak, Filistin Yönetimi sınırları içinde

istikrarı korumak ve ortak paydaya ulaşmak için aktif güçler arasında diyaloga teşvik etmek" olduğunu söyledi.

Abdül-Aal, 1993 yılında İsrail ile Filistin arasında imzalanan barış anlaşmasının, "Filistinlilerin haklarını geri vermediği ve Filistin halkına olan haksızlığı ortadan kaldırmadığı" da ileri sürdü.

Aşırı dinci Hamas örgütünün eski üyeleri, bu ay başında Filistin Yönetimi'nin de finansmanıyla bir siyasi parti kurmuştu.

Gazze Şeridi'nde
Hamaslı avı

Filistin polisi, İsrail-FKÖ barış görüşmelerine muhalif silahlı gruplara yönelik aldığı önlemler çerçevesinde, Gazze Şeridi'nde 30'dan fazla Hamas militanını tutukladı. FKÖ lideri Yaser Arafat, yaptığı açıklamada, iki gün süren operasyonlarda, tutuklanan şüpheli Hamas militanlarının sayısının 30'dan fazla olduğunu söyledi.

Hamas akımı içinde yer alan kaynaklar da, tutuklamalara ilişkin çıkan haberi doğruladılar.

İsrail, geçen hafta, Tel Aviv ve Kudüs'te intihar saldırılarını düzenleme hazırlığı yapan çok sayıda Hamas militanının tutuklandığını bildirmişti.

Ürdün komşularıyla barışabilir mi?

Ürdün Kralı Hüseyin'in, hafta başında başlayan Umman Sultanlığı ziyareti, bu çabaların son halkası olarak değerlendiriliyor. Ürdün'un masumane komşu ziyaretleri kendine petrol bulma çabası olmasının yanısıra ABD'nin isteği doğrultusunda Irak yönetiminin sıkıştırılması anlamında büyük önem taşıyor.

AMMAN - Ürdün, 1990'da Irak'ın Kuveyt'i işgalinden sonra Körfez ülkeleriyle bozulan ilişkilerini normalleştirme çabalarını hızlandırdı.

Ürdün Kralı Hüseyin'in, hafta başında başlayan Umman Sultanlığı ziyareti, bu çabaların son halkası olarak değerlendiriliyor.

Muskat'tan Amman'a ulaşan haberlere göre, Kral Hüseyin ile Umman Sultanı Kabus Bin Said arasında yapılan görüşmelerin ana temasını ikili konuların yanı sıra çeşitli anlaşmazlıklar içinde bulunan Arap ülkelerinin birbirleriyle ilişkilerini düzeltmesi oluşturunur.

Ürdün'ün Körfez ülkeleriyle iliş-

kileri, Irak'ın 2 Ağustos 1990'da Kuveyt'i işgaliyle başlayan Körfez krizi sırasında bozulmuştu.

O suralarda Irak yanlısı bir tutum izleyen Ürdün, bölgede yalnızlığı itilmişti.

Ürdün'ün Körfez ülkeleriyle ilişkilerinde kırılmanın son haftalarda başlamış ve Kral Hüseyin'in birkaç hafta önce Katar'ı ziyaretini, Başbakan Şerif Zeid Bin Şakir'in Suudi Arabistan'ı ziyareti izlemişti.

Ürdün Kralı, geçen hafta televizyonda yaptığı konuşmada da, Bağdat yönetimine sert eleştiriler yöneltirken, "kardeş" olarak nitelendiği Kuveyt başta olmak üzere Körfez

Ürdün parlamentosundaki meydan savaşlarından iki ayrı görüntü.

ülkelerine dostluk mesajları vermişti.

Siyasi gözlemciler, bu gelişmelerde Irak'taki Saddam Hüseyin yönetimini yeni basiskulara sıkıştırmak isteyen ABD'nin etkisi olduğunu işaret ediyorlar. Aynı gözlem-

Ürdün parlamentosundaki meydan savaşlarından iki ayrı görüntü.

ciler, Körfez krizinden büyük zararlar gören Ürdün'ün, Washington'un arzusuna doğrultusunda Körfez ülkelerine yönelmekten başka şans bulunmadığını kaydediyorlar.

Öte yandan, Ürdün'de yayınlanan El-Düstr gazetesi, Katar'ın başkenti Doha çıkışı bir haberinde Körfez kaynaklarının, Ürdün-Körfez ilişkilerinin yakında normalleşeceği görüşünde olduklarını bildirdi.

Arap zirvesi bu yıl içinde

Körfez ülkelerinin Ürdün'ün petrol ve gaz ihtiyacını karşılayabileceğini ifade eden Körfez kaynakları, son gelişmelerin, bütün engelleri rağmen bir Arap zirvesi toplanmasının yolunu açtığını, ancak böyle bir zirvenin bu yıl içinde gerçekleştirilmesinin pek mümkün olmadığını bildirdiler.

Japon askerleri Ortadoğu'da

TOKYO - Japonya'nın, tarihinde ilk kez, Ortadoğu'da görev yapan BM Barış Gücü kapsamında gelecek yıl Golan Tepeleri'ne birlik göndereceği bildirildi. Başbakan Tomiichi Murayama başkanlığında toplanan Sosyalist Parti yürütme komitesinin bugün, Golan Tepeleri'nde görevi sona eren Kanada birliğini yerine Japon birliklerinin gönderilmesine ilişkin koalisyon ortağı tarafından önerilen planı onayladığı kaydedildi.

Sözkonusu plan Sosyalistler tarafından, 1992 Ba-

nş Gücü Operasyonları Kanunu'nu ihlal edeceği gerekçesiyle kabul edilmeyordu. Bu kanun, Japon birliklerinin, savaşın tarafları ayrıncı bir rol üstlenmelerini yasaklıyor.

Murayama'nın Japon birliklerinin Golan Tepeleri'ne gönderilmelerine ilişkin planı, Bakanlar Kurulu toplantısından sonra resmen açıklanacak.

Japonya BM Barış Gücü'nde da multilateral yardım programlarına destek çerçevesinde Kamboya, Mozambik ve Ruanda'ya da asker sevkettiği.

Türkiye'nin yeni Atina Büyükelçisi

Türkiye'nin yeni Atina Büyükelçisi Ümit Pamir, Yunan başkentine geldi. 1970'li yıllarda Türkiye'nin Gülmülüne Başkonsolosluğu'nda görev yapan Ümit Pamir, Yunanistan'a atanmadan önce Türkiye'nin Cezayir Büyükelçisiydi.

Bu arada, Türkiye'nin yeni Gülmülüne Başkonsolosu Osman Durak da bugün Batı Trakya'ya geldi.

Görevine yarın başlayacak olan Başkonsolos Durak, Cumartesi gecesi Batı Trakya Türk Azınlığı'nın ileri gelenlerine bir resepsiyon verecek.

Öte yandan, Türkiye'nin yeni Rodos Başkonsolosu Atilla Sunay da göreve başladı.

Van ve çevresi ülkemizde en fazla korucunun bulunduğu bölge durumunda

Çelişkiler yumağı, halklar mozayığı

Van'ın ilçelerinden, Hakkari ve ilçelerinden ve öbür birçok yerden yüzbinlerce Kürt insanı şehir merkezine göç etti. Ekonomik nedenlerden dolayı göç edenlere birde köy yakmalar ve boşaltmalarda eklenince bugün nüfus bir milyona doğru tırmanmıştır. Şehrin varoşları dolmuş taşmış ve insanlar, çadırlarda yaşamaktadırlar. Arsa fiyatları kat kat artmış ve arsa mafyası halkı soyup perişan hallerine bir o kadar daha katmaktadır.

Hakan ÇALIM

U rartuların başkentisi olan Van (Tuşba), 1915'teki büyük Ermeni katliamına kadar, Ermenilerin (Batı Ermenistan'dan) önemli bir ticaret ve kültür merkezi durumundaydı. Kentin, yüzyıllarca süren jeostratejik ve jeopolitik önemi Kürdistan'ı işgal eden her düşman güç tarafından kısa sürede anlaşılması ve yöre halkına özel bir politika uygulanmıştır. Birlikte yaşamaları M.O'ye dayanan ve binlerce yıl kardeşçe bir arada yaşayan Kürt ve Ermeni halkları, çeşitli tarihlere birbiriyle bazı savaşlar yapılmışlardır da, asil önemli çatışmaları Sultan Yavuz döneminde (özellikle Çaldıran Savaşı'ndan sonra), İdrisi-Bitlis'i ve birçok Kürt beyliği tarafından yapılan anlaşmadan sonra, din ayrılığı, ekonomik, siyasi, vs. çeşitli nedenlerle kullanılanlar iki halk birbirine düşürülmüş ve bir taşla iki kuş vurulmuştur. Öncelikle, Kürtleri kullanarak Ermenileri yavaş yavaş yoketme ve takattan düşen Kürtleri de eritip Türkleştirme politikası güdülmeye çalışılmıştır. 16. yy'dan sonra çıkarılan çeşitli göç kanunları ile Ermeniler Kürdistan'ın Batısı'na ve Kürtler de Ermeniler'in yoğun olarak yaşadıkları Van, Ağrı, Erzurum ve öbür bölgelere yerleştirilmişlerdir. Yine bugünkü Güney Kürdistan'dan getirilen birçok Kürt aşireti Van ve öbür bölgelere yerleştirilmişlerdir. Van Ermenileri Osmanlılar tarafından, İran'a (sadece Ermeniler değil, Kürtler de bu amaçla kullanılmışlar) karşı tampon olarak kullanılmışlardır. Van'da oluşturulan "Vanlıklar" her zaman hazır kta biçiminde, İran'dan gelebilecek bir saldırıya karşı Osmanlılar'ın emrindeydiler. Bunların çocukları İstanbul'da rehlin olarak tutulmaktaydı.

Hamidiye alaylarının gerçekleştirdiği Ermeni katliamları

Bölgede Kürt Ermenileri işkiliği sıklıkla 1842-1848 yılları arasındaki, Emir Bedirhan isyanına, Van şehir merkezindeki Ermeniler kasımen, Vestan (Gevas) Ermenileri yine kasımen, Çatak ve Müküs ilçesinden ise, aktif olarak destek vermişlerdir.

Osmanlılar döneminde, İran-Osmanlı savaşlarından büyük bir kısmı bu bölgede vuku bulmuştur. 1514'te Sultan Yavuz ve Şah İsmail Van'ın Çaldıran ilçesinde savaşa tutuşmuşlardır, artık arkası yarılarca gelmeyen Osmanlı-Fars savaşları bölgeyi önemli ölçüde tahrip etmiştir. Van da defalarca yıkılmış, yitilmiş ve tahrip edilmiştir. 1880'de Osmanlılar ve Kürt aşiretleri tarafından, Van'da düzenlenen toplantıda, Osmanlı görevlilerinin Ermenileri yoketme planları Şeyh Ubeydullah tarafından reddedilince plan suya düşmüştü; ancak Osmanlılar öbür küçük Kürt aşiretlerini kullanarak (Abdullah tarafından) Hamidiye alayları örgütlenmişlerdir. Kürt Hamidiye alayları Van tarihine başlarken 1915'e kadar, yüzbinlerce Ermeni'yi katletmişlerdir. Van ve Vestan (Gevas) Ermenileri'nin büyük kısmı yok edilmiş, (hatta ahlurlara doldurulup diri-diri yakılmışlardır); Çatak ve Müküs (Bağçasaray) Ermenilerinin bir kısmı öldürülmüşse de, yörenin önemli şahsiyetlerinden olan Mhltula Bey'in koruması altında zarar görmemişlerdir. Mhltula Bey çoğunu koruduğu gibi, bölgeyi geçmelerine de yardımcı olmuştur. Ancak diğer aşiretlerin çoğu katliama katılmışlardır. Kaçabilenler de Ermenistan'a sığınmış, kaçamayanlar ise, çıkarılan iğrenç göç kanunları ile (ayrı yöntemler o dönemde Kürdler için de kullanılmıştır) yerlerine yetiştirilinceye kadar %90'ı yok edilmiştir. Yine elde geçirilen Ermeni kızlarının bir çoğu pazarlarda satılmış, bazılarının ırzına geçilip katledilmiştir. 1915'te Çarlık Rusya'sı tarafından bölge işgal edilince, Ermeni fedailerin Rus ordusu ile beraber gelmişler, ancak Kürtlerin büyük kısmı bölgeyi önceden terkettiklerinden katliamlardan kurtulmuşlardır. Küçük bir kısmı Ermenilerle itimam uğruna katledilmişlerse de, Hamidiye alaylarına katledilenlerin yanında hiçbir şey kalmıyor. 1918'de Rus işgali sona erdiğinde, geri gelen Ermeniler tekrar bölgeyi terk etmişlerdir. Van'daki menkul ve gayrimenkulleri Kürt aşiretleri (Rusya'dan göç eden Kürt aşireti

ler, yoksul olan veya iflas eden bir Arap tüccarına kendi aralarındaki dayanışma ile kısa sürede durumunu geliştiriyorlar. Bütün soydaşları zenginleşmesini isterler. Birbirlerine olan bu bağlılıklar biraz Yahudi politikasını çağırıyor. Acemlere nazaran Kürtler'e daha yakın ve sıcaklardır. Büyük çoğunluğu sosyal demokrat görüşlüdürler. 1980 öncesinde çeşitli Kürt ve Türk sol örgütleri içinde faaliyet yürütenler, ancak 80 sonrasında biraz gerilediler. Çünkü devletin yürüttüğü yalan propagandası ve Kürt milliyetçiliğinin biraz fazla öne çıkarılması ana etkenlerdir. Kürdistan'daki ulusal mücadelede milliyetçilik doğal olarak gelişecektir, ancak bunun bizzat örgütleri eliyle geliştirilmesi tehlikesi de ileride mücadelede darbe vuracak bir konuma gelebilir. Çünkü milliyetçiliğin gelişip resmi politikaya hame gelmesi azınlıkların ve öbür halkların dışlanması ve hor görülmesi durumunu doğuracaktır.

Acem azınlığına gelince, Ermeni katliamlarından sonra mülklerine ve servetlerine hâzır kondular. Van'dan İran'a ve İstanbul'a kadar ticaret alanlarını genişletmişler. Van'daki ticaretin %80'ini ellerinde bulunduruyorlar. Azerbaycan'dan buraya yerleştikleri için Azerbaycan lehçesi ile konuşuyorlar. Yöredeki Kürtler tarafından "gards" olarak adlandırılmışlardır. Çünkü her konuşmalarında "gards" derler. Siyasi alanda aktifler, ancak Kürt ulusal mücadelesine karşı soğuklardır. Daha çok sömürgeci partiler desteklerler. Bunların ticaret burjuvaları, daha çok ANAP'ı destekliyorlar. ANAP 91 seçimlerinde 2 milletvekili çıkardı ama bir öncesinde 5 milletvekilinin tümünü almıştı. Sosyal demokratlar bile milletvekili alamazken 91 seçimlerinde SHP listesinde seçime giren HEP, bir milletvekili kazandı. DYP genelde Biriki aşireti tarafından desteklenmektedir. Aşiretin lideri Kinyas Kartal 91'de öldükten sonra yerine oğlu Nadir Kartal geçti ve şimdi DYP milletvekilidir. Kinyas Kartal'ın yeğeni Remzi Kartal ise HEP Van milletvekilidir ve şimdi sürgünde yaşıyor. Öbür seçime girenler Kürdistan'ın her yerinde olduğu gibi, Van'da da aşiretler veya aileler arasında bölüşülmüştür. 1970'lerden sonra yoğunlaşan göç, 80-90'da en üst seviyeye çıktı. Van'ın ilçelerinden, Hakkari ve ilçelerinden ve öbür birçok yerden yüzbinlerce Kürt insanı şehir merkezine göç etti. Ekonomik nedenlerden dolayı göç edenlere birde köy yakmalar ve boşaltmalarda eklenince bugün nüfus bir milyona kadar tırmanmıştır. Şehrin varoşları dolmuş taşmış ve insanlar, çadırlarda yaşamaktadırlar. Arsa fiyatları kat kat artmış ve arsa mafyası halkı soyup perişan hallerine bir o kadar daha katmaktadır. İnsanlar Kürt köylüsünün dramı içler acısı... Çünkü kır ile kent arasındaki derin (ekonomik, kültürel, siyasi, sanatsal vs) yaşam şartlarına bir çırpıda ayak uydurmak öyle kolay değil. Köyde kapitalizmin iğrençliği öğrenemeyen saf ve temiz insanlar, gördükleri karşısında hayal kırıklığına uğramaktadırlar. İhtiyaçlarını çoğu anadillerinden (Kürtçe) başka dil bilmezler. Şehrin sokakları iş tekerlekli arabalardan geçiyor. İş bulamayan insanlar üç-beş kuruş kazanıp çocuklarını götürmek mücadelesini bedeliye zabitleriyle dişe diş mücadeleyle gerçekleştirebilmektedirler. Dilencilerin sayısı o kadar artmış ki her sokak başında bir kaç tanesine rastlamak mümkündür.

At ve eşek sırtında gelen Araplar

Bugün kent merkezinde, sonradan yerleştirilen Acemler (Azeriler), ticaret amacıyla yerleşen Araplar ve Kürtler yaşamaktadırlar. Kürdistan'da hakim olan ticaret burjuvazisi Van'da kendisini açıkça belli etmektedir. 1915'teki Ermeni katliamlarından önce, bölge ticareti Ermeni ve çok az olan Yahudi azınlığının elindeydi. Ermeniler'den sonra ticaret, Acem, Yahudi ve Arap azınlıklarının eline geçti. 1948'de İsrail devleti kurulduktan sonra tüm Yahudiler mallarını satıp bölgeyi terkettiler. Bugün ticaret Acemlerin, Arapların ve sonradan ticaretin önemini kavrayan bazı Kürt tüccarlarının elindedir. 1980'lerden sonra bu tüccarların sayısı hızla artmaya başladı. Ama son birkaç yıldır TC'nin bilinçli baskısı yüzünden yine sayılarında bir gerileme sözkonusudur. Kürt tüccarlar da dahil, kazandıktan sermayeyi Türkiye metropollerine aktarıyorlar. Hatta bazı aileler uluslararası sermaye tükelleri (örneğin Kuralkanlar İstanbul'da) ile ortak yatırımları var. Yine Yürüköğülân'ın şehir merkezinde milyarderler liralk rantiyelerinde birçok yatırımları vardır. Gelişmeye yakın ilçelerinde (Vestan, Başkale ve Erçiş) ticaretin büyük çoğunluğu Siirt Araplarının elindedir. Özellikle Araplar, İslamiyet'ten gelen ticaret anlayışlarını Kürdistan'ın her yerinde sürdürüyorlar. Özellikle 1950 ve 60'lılarda at ve eşek sırtında bölgeye gelen Araplar (kapitalist ulaşım sorunu çözüldükten) bazen trampa (üzüm, incir karşılığında) da yük, peynir vs) bazen de para karşılığında yapıyorlardı. Şehir sehir, ilçe ilçe, köy köy gezerek hem ticaretle karlarını artırırlar, hem de geniş bir alanda pazar elde ettiler. Çünkü Kürtler göçebe yaşamını sürdürdüklerinden ticaret yapmayı önemsemiyorlardı. Ancak esas neden bu değildi. Kürdistan'da 1970'lerden sonra ticaret amaçlı ulaşım sorunu biraz çözüldükten sonra, bunlar biriktirdikleri sermayeyle önce küçük bakkalları, sonra süpermarketi; şimdi araba alım satımında beyaz eşyaya kadar birçok alan ellerinde bulunduyorlar. Genel olarak politikayı sevmeyi ve yapmazlar. Her şart altında ticaret yapma uğraşındadırlar. Kürt halkı ve devlet arasında tercih yapma konusunda, bir kısmı Kürt halkının mücadelesine bir fiil destek verip anti-devlet propagandasına katılmıyor, bir kısmı da (daha çok ticaret burjuvazisi) devletin yanında yer almaktadırlar. Küçük burjuva kesimi ise, bazen devlet, bazen de Kürt halkına destek vermektedirler. Yani kısacası azınlıklarda mücadelede destek, sınıfsal yön, ulusal yönden daha ağır bastırıyor. Daha çok sınıfsal çıkarlarına göre mücadelede katılıyorlar. Ancak devleti destekleyenler sadece propaganda alanında katkı sunuyorlar. Siirt'te veya Mardin'de olduğu gibi pratikte devleti desteklemiyorlar. Hepsini, Kürtçe'yi ve Kürt kültürünü öğrenmelerine rağmen, kendi kültür ve geleneklerini de unutmuşlardır. Çünkü erimemek için kısmi bir kast sistemi uyguluyorlar. Kürtlerden kız alıp vermelerine rağmen bu yapılan fazla bozulmamıştır. %80'i-%90'ı ticaretle uğraştığı için çoğu burjuvalaşmış ve aşiret yapılarını kaybetmişlerdir. Ancak her yerde ileri gelen bir dini (Şeyh, Tili şeyhleri vs.) aile veya ileri gelen birinin etrafında kenetlenmişlerdir. Kendi soydaşlarına çok önem verir-

Silah ve üyştürücü kaçaklığından pay alan subaylar

Bölgenin en önemli gelir kaynağı hayvancılıktır. Ancak TC'nin binliçli olarak hayvancılığı ve ekonomiyi yaşamı yok etme isteği yüzünden hayvancılık yok olma derecesine gelmiştir. Yörenin dağlarında binlerce yayla bulunmaktadır, taa Şınak'tan, Cizre'den, Siirt'ten yüzlerce Kürt göçebe aşiretleri bu yaylalara yüzbinlerce hayvanla çıkıyorlardı. Bu aşiretlerde, yaya yaşağı yüzünden 90'lardan sonra hızla yerleşik hayata geçmeleri için zorlandılar. Önce Cizre, Nusaybin, Şınak,

İdil, Kuzalan, Hasankeyf, Bişeri vs. gibi sıcak bölgelere yerleşen bu aşiretler (Dideri, Dawedi, Alikan, Bingöl ve Diyarbakır çevresinde Beritanlılar) gerilla mücadelesinin de can damarını oluşturuyorlardı. Devletin baskısı yüzünden bu bölgeleri de terkedip şehir merkezlerine (Diyarbakır, Batman, Van) yerleştiler. Van'a, Şınak'tan, Cizre'den, Batman'dan ve daha bir çok bölgeden yüzlerce aile yerleşmiştir. Van'ın kozmopolitik yapısı, olayların daha az olması, sınır olması yüzünden insanlara daha cazip gelmektedir.

Pakistan, Afganistan ve İran üzerinden gelen üyştürücünün büyük kısmı Van'dan geçmektedir. Van'ın kuzeydoğusunda doğubeyazıt güneydoğusunda Yüksekova ve Başkale'den Van merkezine gelen ve oradan da Batı'ya (Avrupa'ya) giriz üyştürücü kontrol eden ve kazançtan aslan payını alanlara sınır subayları, polisler, yüksek mevkideki bürokratlar (vali, kaymakam, general vb) son yıllarda özel timler ve korucular da katıldılar. Bölgede görev yapan bu statideki devlet görevlileri, birkaç yıl içinde zenginleşerek Batı'da yatırımlara yöneliyorlar. Özellikle özel tim ve korucubaşları, bu işe ek olarak silah ve mermi ticareti yapmaktadırlar. Korucubaşları askerî birliklerden aldıkları belgelerle sınırlardan torbalara silah mermisi (kaleşnikof, öndörtülü, 7.65 başa gelenlerdir) getirip satıyorlar. Belgelere veren subaylar da buna ortaklar.

Çatak ilçesinde İzdinan ve Alan aşiretleri, yanlış yaklaşımlar yüzünden büyük çoğunluğu korucu olmuş ve korucuların bir kısmı Van şehir merkezinde kiralandıkları veya satın aldıkları evlere çocuklarını yerleştirip, tekrar evlere dönerek, koruculuğa devam ediyorlar. İki aşiret lideri Van'da aldıkları lüks evlerinde, devlet güçleri ve korucular tarafından sıkı biçimde korunuyorlar. İzdin-

90'dan sonra vali, tugay komutanı, özel idare müdürlüğü tarafından ortak oluşturulan komisyon Van'da milyarlarca lira (Vanspor için) para topladılar. Kürdistan'da gelişmeye açık bir merkez konumunda olması siyasi ve tarihi önemi de eklenince, devletin buraya özel bir önem vermesini gerektirmiştir. Bölgenin en önemli işkence merkezi Van'dır. Önemli işkenceler burada yapılmakta ve her çeşidi uygulanmaktadır.

nan aşiret lideri Abdurrahman Özbek, yıllarca (93'e kadar) SHP Van İl Başkanlığı yaptı. İki aşiret lideri de son birkaç yıl içinde öldüklerinden, yerlerine oğulları geçti. Alan aşireti 89'dan önce korucu değildi. Aşiret lideri Sadun Alan'ın oğlu gerillalardan öldürüldükten sonra, aşiretin büyük çoğunluğu korucu oldu. İzdinan aşiretiyle olan kan bağılığı yüzünden, İzdinanlılar'da korucu oldular. Çünkü feodal şartlarda kan bağılığı, ulusal bağılıktan daha ağır bastırıyor. Bu iki aşirete, Hakkari, Beytüşebap, Uludere, Çukurca, Başkale, Çatak, Gürpınar, Van şehir merkezi ve daha birçok yerde yaşayan yerleşik ve yarı göçebe 12 aşiretin meydana getirdiği Ertesi aşiretinin (en büyüğü Jirki, Gevdani, Sovi, Malburan, İzdinan, Alan vb.) birer kollarıdır. Bir kısmı Van'a ya yerleşen, ancak esas yerleşik alanları Yüksekova olan Pinyanin aşireti, Osmanlılardan, Cumhuriyet döneminde ve günümüzde kadar, her zaman ihanet içinde olmuş ve aşiret lideri Mustafa Zeydan bugün TC parlamentosunda milletvekilidir.

Yine Biriki aşireti, bölgenin en nüfuslu ve söz sahibi aşiretidir. Aşiret tek başına bir milletvekili çıkarabilecek güce sahiptir. Aşiret, Rusça'da Çarlık döneminde göçüp bölgeye geldiğinde, Osmanlılar tarafından Ermeni köylülerine yerleştirildiler. Sonradan Müslüman olmalarına rağmen, hala eski Yezidi geleneklerini sürdürüyorlar (aynı zamanda eski Kürt geleneklerini; çünkü Arap ve öbür sömürgeci Kürtler Kürt kültürünü yok etti.) Aşiret lideri Rus ordusunda subaylık yapmış kültürü bir kişiydi. 1920-40 arasındaki Kürt ulusal isyanları döneminde bölgede başka kişilerle beraber Batı'ya sürgüne gönderildi. Çok partili sistemden (darbeciler dönemi hariç) ilüncüye kadar her parlamentoda milletvekilidir. 1975'te Barzani hareketi bastırılınca, TC sınıra yığar ve Kürt halkına geçici yasaklamış. Diyarbakır, Mardin, Siirt ve Hakkari'de sükıyönetim ilan edilmiştir. Adalet Partisi Van milletvekili Kinyas Kartal, "Biz Kürtlere resmen Türk demiyor muyuz? O zaman bu Irak'taki Kürt Türklerini de silahlendirelim. Bakın iki günde Barzani nasıl Bağdat'a varır" demisti.

Bölgenin en önemli işkence merkezi Van'da

Yöredeki Barukiler üzerine çok fıkra anlatılıyor: Aşiret Rusya'dan geldiği zaman, Müslüman olmadıkları için, imamlar sık sık köylere gidip bunlara İslamiyet hakkında konuşmalar yapıyorlardı. Birgün bir imam bir köye gidip, tüm köyü bir eve toplayıp vaaz vermiş. Vaazi bittikten sonra bir Baruki köylüsü imama:

- Hoca Allah dediğin bu adamın evi var mı?

Hoca okumuş, üfümüş: Eşağ-fulullah... Ne adam! Ailah adam değil yeri göğü yaratandır. Herşey onun mahdır ve evidir!

Köylü bir soru daha sormuş: Hoca davaları, koyunlar var mı?

Hoca bu soruya da şaşırmuş: "Bizim gibi böye koyun davası yetiştiriyorlar, ama dünyadaki bütün hayvanlar onundur!" demiş.

- Köylü tam emin olmak için bir soru daha sormuş: "Peki hoca evli midir? Çoluk çocuğu var mı?"

Hoca bu defa çok kızmış ve köylüye ters ters bakmış, okumuş, üfümüş: "Ulu Tanrı bizim gibi evli değil ve çocukları da yoktur. Biz hepimiz onun kuluyuz."

- Köylü artık soru sormamış, iki dakika düşünmüş: "Hoca bu adamın evi yok, hayvanı yok, çoluğu çocuğu yok, bu kendine yararıyor bize de yaramaz" demiş.

Van ve çevresi Kürdistan'ın en fazla korucunun olduğu bir bölge durumuna gelmiş.

Bitlis, Ağrı ve Hakkari üçgeni içinde kalan bölge, MIT'in kontrolünde ve faaliyet gösterdiği önemli bir istihbarat merkezi. Özellikle gelişen ulusal hareket karşı MIT bu bölgede büyük bir faaliyet içindedir. Kürdistan'da gelişen karşı eylemleri için ileride bu bölge merkezi bir rol oynayacaktır. Hatta kontrolünün buradan bir merkezden

ve kültür seviyesi çok düşüktür. Aşiretlerin etkinliği çok fazladır, çünkü feodalizm çok yavaş çözülüyor. Örneğin Vestan'ın Kavas muntıkasında, Müküs'e kadar olan bölgede Hakan ailesi; Müküs'te Orhon'lar (aynı zamanda ilçenin belediye başkanlığı ve tüm devlet işlerini ellerinde bulunduyorlar) en güçlü aile aşiretine sahiptirler. Onların isteği doğrultusunda köylü oy kullanıyor. Çatak, Vestan, Gürpınar, Özalp, Van şehir merkezini de içine alan geniş bir alanda etkinliği bulunan Görentaş ailesi, daha çok dini etkinliğe sahiptir. 91'e kadar her zaman TC parlamentosunda bu aileden biri olmuştur. (Örneğin, Muslih Görentaş) bu aile Bağdat'tan geldiklerini, peygamberin soyundan olduklarını ve Abbasilerin bir kolu olduklarını söylüyorlar. Çatak'ın Görentaş Köylü'nde mesken tutup bugün dağılımlardır. Sadece bazı uzak akrabaları kalmıştır. Büyükleri Şeyh Muhammedî Tayyar Bağdat'tan uçup buraya gelmiştir. Yöre halkının anlatılarına göre ise, Şemdinan'da bulunan Nehri tarikatının bir koludur. Kürt olmalarına rağmen, kabul etmiyorlar. Büyükleri Muslih Görentaş 90'dan önce 2000'e doğru dergisine verdiği demeçte Kürt olduklarını belirtmiştir. Halk üzerinde bulunan etkinlikleri ve devlete olan bağlılıkları TC'nin çok işine gelmektedir. Muslih Görentaş 91 seçimlerinde ilk defa milletvekili seçilemedi. Bu durum yörede "kıyametin yaklaştığı ve yakında kopacağı" şeklinde değerlendirildi. Yalnız bir gerçek var ki, yörede feodalizmin ve dini geriliğin hızla çözülmeye başladığını (devletin desteğine rağmen) gösteriyor.

Elde edilen zenginlikler hep batıya akıyor

Başka dini bir aile ise Arvaçiler'dir. Van ve ilçelerinde etkin olan bu ailenin başta İstanbul ve değişik illerde şirketleri ve birçok yatırımları vardır. Halk Arvaşililerin verdiği avantajla nedeniyle bazı aileler son yıllarda Arvas olarak değiştirdiler. Devletin birçok yüksek kademesini işgal etmişlerdir. (Milletvekili, genel müdür, müdür, müfettiş vs.) 1983 seçimlerinde Van ANAP milletvekili seçilen Aydın Arvas 5 yıl içinde kesesini doldurdu köşeye çekildi. 1920'den sonra ailenin bazı büyükleri çeşitli dönemlerde sürgüne gönderildiler. Ama bugün Kürt sorununda fazla duyarlı değiller. Van ve yöresinde elde edilen zenginlikler hep batıya akıngından, sermaye biriktirmek ve yörede ekonomiyi canlandırmak yatırımları yok denemek kadar azdır. Kapitalizm, ticareti aşmamıştır ve ticaret burjuvazisi en etkin sınıftır. Önemli kapitalist işletmeler: Edremit çimento fabrikası, Sümerbank kunduz fabrikası, yün ipik, Erçiş şeker fabrikası ve tıp dolmuş tesisleri dikkate, öyle önemli başka yatırımlar yoktur. İşsizlik çok fazladır, karayolları, DSI, yol, su, TEK ve özel idare müdürlüğü bölgede merkez durumundadırlar. Bu işletmelerin tümünde çalışan işçilerin ancak %20 veya 30'u gerçek anlamda proleterdirler. Çünkü yörede iş alanı az olduğundan gerçek anlamda proleter olabilecek kişiler iş bulamamaktadırlar. Bunların çoğu, torpille bulmakta ve bunların evleri, arabaları, tarlaları, başka menkulleri olan küçük burjuva unsurlardır. Son yıllarda OHAL tazinatlarıyla daha da zenginleştiler. Bu yüzden mücadelede fazla sıcak değiller. Ulusal alanda bazıları örgütleniyorlar, ama sınıfsal alanda bu aşamada çok zor-

Van'ın birinci lige çıkarılışı ve toplanan milyarlar

1980'den önce sosyalist potansiyel olabildiğince fazlaydı. Kürt sosyalistleri ile öbür azınlıkların sosyalistleri arasında bir yaklaşıma ve işbirliği vardı. Elbette, onlarda (azınlıklar) sınıfsal yön ağır bastığı için Kürt sola yerine daha çok Türk solu içinde örgütleniyorlardı. 80'den sonra sol hareketin büyük darbeleri yemesi yüzünden, buradaki potansiyel de yavaş yavaş eridi. Ancak bölge ilerde Kürdistan'da işçi sınıfı hareketinin önemli bir merkezi durumuna gelecektir. Devletin var olan işçi kitlesini mücadelede izole etmek için, Batı'daki bir işçinin iki katı maaş vermesi, geçici bir başarı elde etmiştir ve işçi sınıfı kitlesinin bir kısmı ulusal mücadeleden uzak durmaktadırlar. 80'den önce tüm sendikalar demokrat ve yurtseverlerin elindeyken bugün çoğunlukla gerici ve faşist unsurların elindedirler. Şu hatalar da çok yapıldı. Bazıları ulusal mücadele ile sınıfsal mücadeleyi adeta bıçak ile birbirinden ayırarak sınıfsal mücadeleyi yadsıdılar. Ulusal mücadele sınıfsal mücadeleye de içermekte ve onu yadsınamaktadırlar. Sadece ve sadece ulusal mücadeleyi savunmak, sınıfsal yönü inkar etmek, sosyalizme karşı milliyetçiliği çıkarmak demektir. Milliyetçiliğin ulusal aşamada gelişmesi doğaldır, ancak sosyalist partilerin eliyle geliştirilmemelidir. Kendi ulusal bağımsızlığını ve yurt savunmasını can pahasına yapmak ayırdır, burjuva ideolojisi olan milliyetçiliği savunmak ayırdır.

Bütün Kürdistan'da olduğu gibi Van'da da TC patenti spor faaliyetlerinin 80 cuntası döneminde temeli atılmıştır. Geçmişten beri ezilenlere karşı politik amaçlarla kullanılan sporun, 80 cuntasından sonra, Kürdistan'ın her tarafına hatta mezralara bile ulaştırılması kararlaştırıldı. TC'nin Kürt halkına karşı bastığı kirli savaşın bir uzantısı olan futbol ve öbür spor faaliyetleri sonucu bizzat özel savaş kurumu tarafından Vanspor birinci lige çıkarıldı. 90'dan sonra vali, tugay komutanı, özel idare müdürlüğü tarafından ortak oluşturulan komisyon Van'da milyarlarca lira (Vanspor için) para topladılar. Bütün kamu işçi-memur polis ve korucuların maaşlarından kesintiler yapıldı. Bütün esnafardan para toplandı. Vanspor için geceler ve şenlikler düzenlendi. Her maçtan önce her taraf TC ve Vanspor bayrakları asıldı. Yüzlerce araba, konvoy halinde saatlerce şehir merkezinde tur attılar. Mehter marşı çalınarak, faşizm propagandası yapıldı. Stadyumu dolduran korucu, polis ve MHP'li faşistler çok boyuna faşist-şoven sloganlar attılar. Binlerce kişi Hakkari, Bitlis, Tairvan, Ağrı ve ilçelerden maç için Van'a akın ediyorlar. Bazı insanlar bilmeden, bazıları da bilerek bu özel savaş kurumuna alet oluyorlar. Çünkü maçtan elde edilen gelirin büyük bir kısmı özel savaş harcama maktadırlar. Halktan gaspedilen paraların da büyük bir kısmı savaş harcamaktadır.

Van'ın bütün mahallelerinde, bütün ilçe ve köylerinde futbol takımları kurulmuştur. Her yıl bu takımlar arasında valilik, kaymakamlık, komutanlık, muhtarlık vb çeşitli müsabakalar düzenleniyor.

Pakistan, Afganistan ve İran üzerinden gelen üyştürücünün büyük kısmı Van'dan geçmektedir. Van'ın kuzeydoğusunda doğubeyazıt güneydoğusunda Yüksekova ve Başkale'den Van merkezine gelen ve oradan da Batı'ya (Avrupa'ya) giden üyştürücü kontrol eden ve kazançtan aslan payını alanlara sınır subayları, polisler, yüksek mevkideki bürokratlar (vali, kaymakam, general vb) son yıllarda özel timler ve korucular da katıldılar.

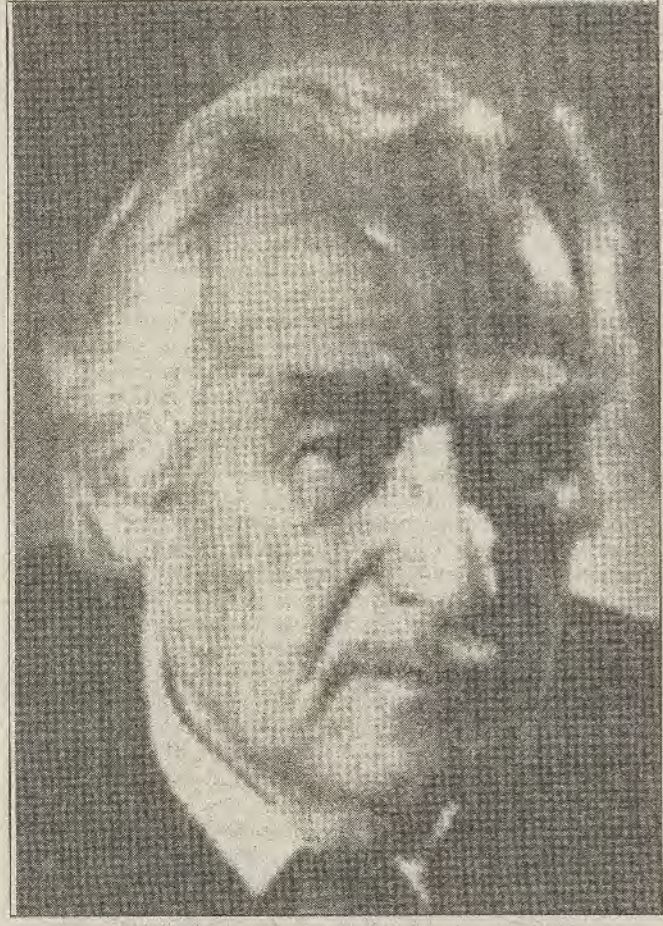
ha da huzlanmıştır. Van tarihinde ilk defa 92 arca (yerel) seçimlere SHP listesinde seçime giren HEP kökenli biri kazanmıştır. Şehir merkezindeki ulusal uyum, kırlara göre daha canlıdır, çünkü kırdaki yurtseverler şehirlere göç etmek zorunda bırakıldılar. Kırdanlara hala devletin ve tarikatlarının etkinliği daha çoktur. Örneğin Vestan (Gevas)ın Daldere ve çevresi, sunumunda bulunan Müküs (Bağçasaray) ilçesi yılın 8 ayı kar altında ve yolu kapalıdır. Yöre halkı tarafından gezen demiliry Refah Partisi 8-10 bin civarında oy potansiyeline sahiptir. Bu yörede halkın ekonomik durumu

dur. Tüm olumsuzluklara rağmen, hala İran'la ticaret bağlantısını oluşturmuş önemli bir ticaret merkezi konumundadır. Kürdistan'da gelişmeye açık bir merkez konumunda olması siyasi ve tarihi önemi de eklenince, devletin buraya özel bir önem vermesini gerektirmiştir. Kapitalizm, her yerde olduğu gibi burada da gelişme sırasında, belli bir sosyalleşme ve bilinç de doğurmuştur. Kürdistan'ın birçok şehrinde daha çok sosyalleşmiştir. Bunun ana sebepleri: a) Ermenilerden devralınan tarihi ve ekonomik zenginlikler: Ermeniler döneminde

1924 yılında yazmaya başlayan Cîgerxwîn, yalnız iyi bir yazar değil, aynı zamanda bilinçli bir politikacıydı

İlk şiirlerini 1924 yılında yazmaya başlayan Cîgerxwîn, yalnız iyi bir yazar değil, aynı zamanda bilinçli ve değerli bir politikacıydı. 1900 yılında Mardine bağlı Amude nahiyesi, Hesare köyünde dünyaya geldi O her zaman Kürt yurtsever kurum ve partilerini korudu ve içinde bulunmakla kalmayıp aynı zamanda kurucuları arasında da yer aldı. Bugün ülkesinin her karış toprağında işçi, köylü, peşmerge, kadın, genç, yaşlı her yurtseverin günlünde yaşıyor.

Şimdi ülkesinin her karış toprağında

Ahmet ÖNAL

Kürt özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinin sesi, büyük ozan, yazar, dilbilimci, tarihçi, filozof ve enternasyonalist politikacı Cîgerxwîn, 1900 yılında Mardine bağlı Amude nahiyesi, Hesare köyünde dünyaya geldi (*). Asıl adı Şehmus Hesen olan sanatçı, yazarlık hayatına başladığından sonra Cîgerxwîn adını aldı.

Şovenizme karşı bayrak

Henüz çocukken önce babasını, bir yıl sonra da ammesini kaybeder; açlık ve sefaletle başbaşa kalır, acılar içerisinde büyür. Bu nedenle yüreği yanar. Yaşamı, onu toplum sorunlarıyla ilgilenmeyi iter. Devletin, çevresindeki insanlara barbarca davranışları yazarlığa sürükler. Kendini, yaşamını da özleten kanayan yürek, kanlı yürek anlamına gelen Cîgerxwîn ile ifade eder ve yazılarında bu adı kullanır. Cîgerxwîn çocukluğu ve gençliğinde yaşamını sürdürürebilmek için ağa ve beylerin yanında uzun süre çobanlık yapar. Bu dönemde feodalilerin baskı ve zulmü yaşamının bir parçası haline gelir ve onu çeşitli arayışlara iter. Cîgerxwîn onsekiz yaşındayken

bir Kürt medresesinde dini öğrenime başlar.

Bu öğrenimi on yıl sürer sonunda din hocası olur. Bu yıllarda ülkesinin Doğusuna, Batısına, Kuzey ve Güneyini dolaşır ve tanır. İlk şiirlerini 1924 yılında yazmaya başlayan Cîgerxwîn, şiir ve yazılarında çoğunlukla ağalara karşı tutum alır ve onları sömürücüleri teşhir eder. Kendisinin de içinde olduğu Kürt halkının çilesini, yaşayışını, istek ve umudunu, ulusal özgürlük mücadelesini ustalıkla dile getirir, yazdıklarıyla yol gösterir. Şovenizme ve haksızlığa karşı bayrak açar.

İkinci Dünya Savaşında karanlık bir kabus gibi dünyamın üstüne çöken faşist kampa karşı, ezilen ulusların ve sosyalist kampın safında yer alarak kalemini emperyalizme, şovenizme ve her tür haksızlığa, özellikle de Alman ırkçılığına karşı kullanır.

Cîgerxwîn, yalnız iyi bir yazar değil, aynı zamanda bilinçli ve değerli bir politikacıydı. O her zaman Kürt yurtsever kurum ve partilerini korudu ve içinde bulunmakla kalmayıp aynı zamanda kurucuları arasında da yer aldı. Cîgerxwîn, 1927 yılında evlendi. Bu yıllarda Berihim kardeşler ve bir kısım Kürt aydını ile birlikte Xoybun cemiyetini örgütlemek ve

Hawar dergisini çıkarmak için çalıştı. Bu derginin yazarları arasında yer aldı. 1937'de Amude'de Kürt gençleri için okuma yazma kursları açtı ve ders verdi. Bir çok Kürt genç bu kurslar sonucu Kürtçe okuma yazmayı öğrenip geliştirdi. anti-sömürgeci ve yurtsever bilinç edindi; kendini, halkını ve düşmanını daha net tanımayı öğrendi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra değerli Kürt aydını Dr. Nazif bey ve bazı Kürt aydınlarıyla birlikte Cizre'de Sazumana Azadi ü Yekitiya Kurd'u (Kürt özgürlük ve Birlik Hareketi'ni) kurdu, Dr. Nazif Bey hareketin önderliğine, kendisi de sekreterliğine seçildi. Daha sonra bu hareket Kürdistan Demokrat Partisi'nin (Suriye) Doğusundaki komitesi durumuna dönüştürülerek mücadelesini sürdürdü.

1949-1957 yılında Cîgerxwîn, bu partiden ayrılarak Suriye Komünist Partisi'nin üyesi oldu. 1957 yılında Suriye Kürdistanı Demokrat Partisi'ne katıldı ve merkez komitesine seçildi. 1959 yılında Bağdat üniversitesinde Kürt Dili ve Edebiyatı bölümünde Kürtçe dil dersleri verdi. MK üyesi bulunduğu parti daha sonra isim değiştirilerek Partiya Demokrat Peşweryên Kurd li Suriye (Suriye

ilerici Kürd Demokratik Partisi) adını aldı. Cîgerxwîn yaşamının sonuna kadar bu partide kaldı ve öldüğünde Avrupa temsilcisi olarak faaliyet yürütüyordu.

Bu büyük öğretmen, yaşamı boyunca on kez tutuklanmış, her tutuklanışında işkence ve hakaretlere uğramıştır. Ancak o her defasında alın açık ve bir direnişçi olarak halkının huzurunda onurlu kalmasını bildi.

Büyük bir dil ustası

Cîgerxwîn yaşamı boyunca 40'ı aşkın eser vermiştir. Bunlardan önde gelen ederi eser divan tarzında yayınlanmıştır. Divana Yekan (birinci divan) -1945, Sewra Azadi- 1954, Kime Ez-1973, Ronak-1980, Zend Avîsta -1981, Şefak-1982, Hêvi -1983. Cîgerxwîn bu eserlerinde dili ustaca kullanmış ve kürt diline büyük hizmetlerde bulunmuştur.

Cîgerxwîn gibi kürt dilinin melodik özelliğini yazarlık yansıtan ve dillendiren şair oldukça azdır. Meleyê Batê (1417-1491) ve Ehmedê Xanê (1651-1707)'den sonra Kürt dilini ustaca, modern tarzda ve sadeleştirerek kullanan Cîgerxwîn'dir. Verdiği eserler itibarıyla de Cîgerxwîn'in çabasıyla yayalayan şair yok gibidir. Cîgerxwîn tüm yaşamını Kürt

ulusal kurtuluş mücadelesine ve halklar arasındaki kardeşliğe, dünya barışına ve insanlığa adanmıştır. 22 Eylül 1984 tarihinde sabaha doğru İsveç'in Stokholm şehrinde hayata gözlerini yumdu.

Bugün ülkesinin her karış toprağında işçi, köylü, peşmerge, kadın, genç, yaşlı her yurtseverin günlünde taht kurmuştur. O yalnız Kürt halkı için değil dünya halklarının da günlünde enternasyonalist faaliyetleri ve edebi eserleriyle yerini almıştır. Tüm bunlar Cîgerxwîn'i hak ettiği yere oturmuş ve ölümsüzleştirmiştir.

(* 1980 öncesinde İstanbul'da yayımlanan Roja Welat gazetesinin bir sayısında Cîgerxwîn ile yapılan röportajın girişine düşülen notta Cîgerxwîn'in 1903 yılında doğduğu belirtilmiştir. Ancak Cîgerxwîn, Med yayımları tarafından yayınlanan Salar û Mîdya adlı eserinde; "İsal hezar û nehesed û heftê -Bu yıl 1970

Min ev daştan , xiste ber qehtë - Bunu da geride bırakmak üzereyim Jina min heftê li ser wê digrin - Yaşamım yetmişim ger almış Ji lew nave min buye Cîgerxwîn. - Bundandır adım Cîgerxwîn olmuş." dörtlüğünde 1900 yılında dünyaya geldiğini belirtir.

Ortada kalmışlar için bir oyun

Çaşenliği Oyuncuları(CŞO), Mayıs ayı içerisinde sahneye koydukları "Hür" adlı oyunu şu sıralar Anadolu'nun çeşitli yerlerinde sergiliyor.

Kültür Servisi- Yezid oğlu Hür, Yezid'in ve Hüseyin'in yaşadığı 660 ve sonraki yıllarda yaşamış ünlü bir komutan. Bu ünlü komutan, Kerbela olayının son gününe kadar tarafsız kalmış, ama bu tarafsızlıkta adı hep "Yezid Oğlu Hür" olarak anılmış. Yani Yezid'in tarafında. Ancak Hür, Kerbela olayının son günü olan Muharrem ayının 10. gününde saf değiştirmiş, Hüseyin ve yoldaşları ile birlikte ölmeyi seçmiştir.

CŞO, "Hür'de Yezid Oğlu Hür"ün nasıl Hüseyin'in yanında yer aldığı anlatır. CŞO oyun içinde oyun tekniğiyle, Kerbela çölünde Hüseyin ve yoldaşları Hür'e, "Habil ile Kabil'in Öyküsü"nü oynuyor. Hür'e de Kabil rolü verilmiştir. Bugün Hür, Kerbela'daki 72 ölümsüzün ilki olarak anılır. Hür, Habil ile Kabil hikayesinde olduğu gibi yazgıya yenik düşeceğini farkeder ve hain olmaktadır Hüseyin ve yoldaşlarının yanında ölmeyi tercih ederek taraf olur.

Hür'ün taraf oluşunu "bugün ortada kalmışlara bir gösterge" olarak nitelen-

diren CŞO, Mayıs ayı içerisinde sahneye koyduğu bu oyunu şu sıralar Anadolu'nun çeşitli yerlerinde sergiliyor. Yaklaşık dört yıldır Ankara'da faaliyet gösteren CŞO, tüm güçlüklerle rağmen direnişlerde sergilediği tiyatro gösterileriyle izleyiciye ulaşmaya çalışıyor. Şimdiye kadar Newroz kutlamaları, 1 Mayıs'lar ve işçi eylemlerini yalnız bırakmayan CŞO, 1 Mayıs'ın önemli bir tarih olduğunu belirterek şu değerlendirmeyi yapıyor:

"Çaşenliği'nin kuruluş anlamında üç tarih vardır. Bir, 8 Ocak'ta yayınlanan ve reel üyetrodan kopuş belgesi olan 'Ekin, Bağbozumundan Çaşenliği'ne' bildirisinin çıkarıldığı gün. İki, 21 Mart 1991'de ilk oyunun 'Newroz' sunuşu olarak Keçiören Halkevi'nde gerçekleştirilmesi ve son olarak da CŞO adını resmi olarak 1 Mayıs 1991'de kabul ettirdiğimiz gün olmaktadır. CŞO'yu belirleyen bu üç önemli öge ideolojik ve sanatsal yönelişimizin kendisi olmuştur, olmaktadır."

Armanç'ın 2. sayısı çıktı

16 yıl önce Kürtçe ve Türkçe olarak yayın hayatına başlayan Armanç'ın 158. sayısı yasal engellemelerden dolayı İsveç'te çıktı. 62 sayısının bu yana da tümüyle Kürtçe (Kurmancî ve Dimli lehçelerinde) yayını sürdürdüren Armanç'ın 159. sayısı İstanbul'da 1. sayı olarak yayımlandı. Şu an 2. sayısı çıkması bulunan Armanç, siyasi ve kültürel ağırlıklı haber ve yorumlarıyla ayda bir yayını İstanbul'dan sürdürüyor.

İkinci sayısına yer alan önemli konu başlıkları şöyle:

- Welateki tengîji (Köşeye sıkışmış ülke) Murad Civan

- Em ji kê çi dixwazin (Kimden, neyi istiyorsunuz?) Nezir Akad

- Civina İrlandayê û helwesta DYA (İrlanda Toplantısı ve ABD'nin tavrı) Nihat Eli

- Li ser psikolojîya ciwanan (Gençlik Psikolojisi üzerine) Abid Dundar

- "PKDW" temsîla gelê Kürdistanê nake ("SKP" Kürdistan halkını temsil etmiyor) İbrahim Guçlu

- MED-TV û romantizma Kurdan (MED-TV ve Kürt romantizmi) Vildan Tanrıkulu

- Pêşgotîna qonaxê pêşgotîna mumên bêrikirine (Gelinen aşamanın önsözü özlüm mamlarının önsözü) Ehmet Hüseyin

- Çiroka bavê Loqman (Lokman'ın babasının öyküsü) Sîleman Alî.

Şair Sosyal Ekinci 4 Eylül 1994'te yaşamına son vermişti

Kısacık şiir yaşamına onlarca şiir sığdırdı

Geçtiğimiz yıl 4 Eylül günü iki cümlelik bir veda mektubuyla yaşamına son verdiğinde şöyle diyordu: "Bir insanın özgürlüğü için bin insanı acılar içinde bıraktım. Beni affedin." Bu, bütün bir yaşamın, bütün bir kişiliğin adeta iki cümleyle özletenmesidir. Yaşamdan, bütün insanlardan o son anda bile özür dileme büyüklüğüdür. Oysa yaşam ve insanlar ona hiç de umduğu ve beklediği yaklaşımı göstermedi.

Mecit ÜNAL

İki sözcükle "çok acıdı" demişti. Biçacı üç kez sapladığı yeri eliyle tutuyordu. Bir yandan da yüzünde yine o her zamanki, "bir zamanlar sapından fırlayan -uçuk bir aybaltanın çizdiği kanlı hilal vardı" ve ikiz bir gülümsemeye bakıyordu. Bundan yaklaşık bir buçuk ay sonra...

Hiçbir şeyin hiçbir zaman tek ve kesin bir nedeni yoktur. İntihar söz konusu olduğunda, bu daha da çok çeşitlilik demektir. Gene de, her şey tek ve kesin bir neden arayan belirecimizdir, her intiharın altından bir cinnet bulup çıkaracaktır. Ama zaten biz, her oğlunun altından aklımıza yatan, mantığına uygun düşen bir neden aramıyor muyuz?

Kendimizi böylece rahatlatıp intiharı bize yüklediği acıdan kurtulmuyor muyuz? Her mütehir, ortalama bakışla ya bir cinnet anında ya da bilmediğimiz bir ruh hastalığı sonucu canına kıymıyor mu? Oysa intiharı, mütehir, kafasını ve kafasının içindekileri, yaşama ilişkin bütün sızları da yanında götürdüğü için bilinmeyen, kapısı dışarda kalanlara sınırsız kapalı bir dünyası vardır. Bu kapı ancak bir ölçüde aralanabilir. Ve aralanabildiği noktada, biz ancak bir tavırda somutlaşmış intihar imgeleri bulabiliriz: "Ey yeryüzü treni! -Götürmezsün artık beni hiçbir yalmızlığa- Düşüğümde ağlarsın ancak -Kendi içinde açtığım 'düş'ülke'nin yollarında."

Peki ama, kendisi yoğun acılar yaşarken insanlara huzur beşikleri hazırlayan şairler-yazarlar neden intihar ediyor? Sorunun yanıtı tam da burda aslında; bireysel acısı olmayan toplumsal acısı

da olmuyor. Ya da aynı biçimde tersi de doğru ve gelip gelip Camus'un şu çok bilinen sözüne dayanıyor: "yaşama nedeni aynı zamanda iyi bir ölüm nedenidir."

Bu canalıcı nedeni biz, "Nazım Hikmet'in Benerci Kendini Niçin Öldürdü" şiirinde de buluruz. Öncülük yeteneğini kaybetmiş öncü, yükselen hareketin ölümlerini çekilmesini, ona hiçbir işe yaramayan varlığıyla ayakbağı olmamayı da bilmiştir. Kamuyuona bir aşk intiharı olarak yaşamı'nın edimini de, tutum, başka yaşamsal nedenlerin yanında, politikada hiçbir şey yapamamayı içine sindirememesi olarak da ortaya çıkar.

Şiirin kaygı yaşamaya çarpar

"Yürüyorum; geldiğim bütün yolları unuttum uzun bir zamanda -Hiçbiri de yol değildi hani, yürüdüm ve sevdim hepini -ve içimdeki dervişin azalan sabrı bu menzili hakkıyla geçmek için yetmedi -Bilesin ki, ey düşümlüm güzel hevalı -Ne dağbaşında bir kaçkınum ıssız kullubesidi aradığım -Ne de nehir boylarında bir 'salcı'nın yanlış doğrudan çekmesi; -Umurunda bile olmuyor -Eski konakları içinde taşıyan gemilerin -Gönlümdeki limanlara uğramadan geçmesi -Ki, örgüt liderliği yasadışı bütün nesnelere -Ömrümce süren en yakıcı 'olma isteği'."

Hareketin en önünde yer almış devrimci, geriye düşmeyi, hareketsiz kalmayı hazmedemez. Şiir de sonuçta bir var olma alanıdır ama, inanimadıklarını yapmayan ve inandıklarını da yapamayan bir devrimci ve şair için şiirin dar geldiği zamanlar vardır. Buna sırasıyla eklenen diğer öteki halkalar, yaşamın ayrılmaz parçası işsizlik, beş parasızlık ve ask... Giderek yaşam da dar gelmeye başlar. Artık hiçbir şey ayvataz olur firtınalara alışmış olan şair gönlünü, şiirin kaygıya yaşamaya çarpar!

Sosyal Ekinci, 1954'de Kars'ın Hanak ilçesinde doğdu. Ardahan Yatılı Bölge İlkokulu,

Kars Kazım Karabekir Öğretmen Okulu'nu bitirdikten sonra, İ. Ü. Edebiyat Fakültesi'ne girdi. Fakültenin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nün ikinci sınıfından ayrılıp, memur olarak çalışmaya başladı. 12 Eylül'den hemen sonra defalarca gözaltına alındı, bırakıldı. Siyasal faaliyetlerine devam ettiğine dair "yeterli delil" bulununca, Aralık 1983'te tutuklandı. Hapisliği altı yıl sürdü. Bu altı yılda tutuklu kaldığı Metris ve Sağmacılar cezaevlerinde şiirin izini sürüp durdu. Açlık grevlerinde, koğuş operasyonlarında, direnişlerde, olması gereken yerdedi.

1989 yılında gelen tahliye... İşte yeniden İstanbul sokaklarında ve içinden çıkılmaz kalabalıklırlar arasında... Aynı yıl ilk şiir kitabı "Biri Yitik İki Ülke", Belge Yayınları tarafından çıktı. Bu ilk kitap, tutukluluk yıllarında biriktirilen düşünceler, yaşanan gerçeklere yedirilerek farklı bir söyleme dile gelmesi ve dışarıya yeni bir merhabaydı.

Bir süre yayınevlerinde çalıştı. Daha sonra dizgiçlik yapmaya başladı. Kitaplarını dizdiği hiçbir yayınevinden hakkını tam alamadı. Söyleşilere, imza günlerine gitmedi. Yakası işsizlik ve parasızlıktan kurtulamadı. Yine de bütün bu olumsuz koşullara karşın, şiirin sessiz ve derinden girip bir iz sürücüydü.

Yaşamı savunmaya "Çağrı"

İkinci kitabı "Çağrı", 1990'da yayımlandı. Bu kitapta, ağırlıklı olarak yeniden başlamanın koşulları, heyecanı ve aceleliğini görürüz. Şair, daha ilk şiirde, yaşamı savunmaya çağırır bizleri. Ekinci, bu kitapta M. Kemal'in manevi şahsiyetine hakaretten kovuşturmayla uğradı, "Çağrı" hakkında da toplatma kararları çıkarıldı.

Biri Yitik İki Ülke adlı uzun şiirindeki iki ülkeden biri olan Güney Afrika, yerini, Çağrı'da kendiyi yurdu, Kürt ülkesine bırakırken, kitabın son şiirinde gidecek artan bir bireysel acı vardır.

Aşk ağırlandı da gelip yerleşti kalbine. Umut ve umutsuzluk iç içe. Bir imge olarak, sessiz sedasız gelip pencerenin kısıyına oturur. Hapisten çıkılmış, ama dışarıya ne menem bir şey olduğu da iyice anlaşılmıştır. İnsan içiniğini yitirmiş bir dünyadır bu. Gidecek hiçbir yer yoktur; dışarda, yıkıntılar altında kalmıştır!

Bu dönemde yazdığı şiirler, ötekilerle birlikte Alan Yayınları'na "Yıkıntılar Altında" adıyla yayımlandı. Kitaptaki, 1988'de içerde yazmaya başladığı "Filitistler Ülkesinde Ölüm" adlı uzun şiir dışta tutulursa, şairin yeni çağını kendinedir ve içeriği de ötekilerden oldukça farklıdır: "Rahatlayacak adam değilim madem konuşmakla -Sus diyorum kendime sus, parmağım dudaklarında -sadece ölümler konuşur bu ülkede sussana..." 1991'de bu karar aldı. Karar ve çağrısı bu şairde dizeler boyu dile gelip durdu.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Yaşanan, yeni bir toplum düşüyle yola çıkan bir kuşağın hayatı karşısında aldığı yenili sonrasındaki kısırlılıklar, kuşatılmışlıktır. Bu kuşatılmışlıkta herkes bir yerlere, bir yerlere, birilerine tutunmuş. Ekinci de aşka tutunmayı denedi. Bütün umut ve isteklerini aşka aradı. Varılan yer bir tutku, bir saplantıydı. Ama herkes, yeniliyi aynı kolaylıkla sineye çekemiyor. Kuşatmayı aynı kolaylıkla yaramıyor. Sineye çekemeyenler ya içine dönüyor, bir sandık gibi kendi üstüne kapanıyor ya da ölümler yaşamı aradığı sıkışık kalarak yaşamı sürdürüp sürdürmemenin hesaplaşması içinde buluyor kendini.

Ölümler hayat arasında

Söz uçar, yazı kalır (Verba Volant, scripta manent) Mustafa KÖZ

Panta Rei "Herşey akar"

Bir dereceye çakıl taşlarını görecekt denli yaklaşmışsınız, çakıl taşlarıyla ilgilinin. Brakın dere nereye akarsa aksın, o gideceği yeri bilir. Siz çakıl taşlarını düştürün, onları koruyun.

Eriç

Bu yaralı yer kabuğunda unutmakla zedelenen her bellek, hayal kırıklıklarına olmaz bir hayale bağlanır gibi bağlanıyor demektir. Ezincî ve acıyı unutarak ya da yok sayarak sonuza değin ortadan kalırmak olası değildir. Çünkü acı çekmek geçmişte kalabilir, ama acı çekmiş olmak asla unutulamaz.

Artık düş de gerçek de gereksizdir bu ikizliğin, tutuksuz bellek için. Hiçbir şey günlüklü değildir ya da sınırsız bir güvencindedir herşey. Daha sonra yaşanacak her olay erincin kölesi bu sayrılı bit-

lincin her an unutabileceği, sıradan ve kendiliğinden seylendir.

"Biraz daha ışık..."*

Hayatın gecesi lambasını da beraberinde getirir.

Öz

"Her giya li ser koka xwe şin da be"***
"Her ot, kendi kökü üzerinde yeşerir."
"Şiir, avlularımızdaki otlar gibi bitmez."****

Gerçek

Yanmış bir krizantem bahçesini onarmak, ancak bahçeye serpilecek yeni tohumlarla olacaktır; bahçenizin yerini değiştiremeyeceğinize göre..."

** Goethe
*** Kürt atasözü
**** Balzac (Sömürmüş Hayaller, 1. Bölüm)

İşte savaşın çıldırttıkları

Savaş mağduru Engin Özcan, babası Mehmet Özcan ile birlikte evlerinin önünde.

● **Başarılı 1. sayfa**
Dündar, Diyarbakır Özel Harekat Tim'i görevliydi. Engin Özcan ise, Hakkari Yüksekova Çobankaya Karakolu'nda er olarak görev yaptı. İki ayrı örneği oluşturuyorlar. Özcan, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde 26 Haziran 1995'te tedavi görmeye başladı. Dört günlük tedaviden sonra, ailesini istediği üzerine tedavisi, Erenköy SSK Hastanesi Psikiyatri Bölü-

mi'nde devam ediyor. Edindiğimiz bilgilere göre, akıl parçalanması yaşayan askerlerin ve özel tim elemanlarının bir kısmı devlet tarafından hastanelerinin ilgili servislerinde, çok azı ise özel psikiyatrilere gizlice tedavi ettiriliyor. Özellikle erler, sivil yaşamda 'sahipsiz' bırakılıyor. Uyuşmazlığı askerlik bittikten sonra başlanırlar, en şanssız durumda. Tamamıyla kendi kaderlerine terk edil-

mişler. Diyarbakır Özel Harekat Tim'i'nde görev yapan 1960 Niğde doğumlu Ali Dündar, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde tedavi görüyor. Ali Dündar, henüz Diyarbakır'da görevdeyken ilk depresyona girdiğinde eşi Günay Dündar'ı öldürmeye yeltendi. Bunun üzerine, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Acil Bölümü'ne sevk edildi. Getirildiği gün, öğle saatlerinde kayı için çok kalabalık olan bekleme salonunda bekletilen Ali Dündar, tekrar depresyona girecek halde bulunana saldırdı. Dündar, bir taraftan da "Bütün Kürtleri öldürün! Bir tane Kürt bırakmayın" diye avazı çıktığı kadar bağıyordu. Hastane görevlileri, Dündar'ı zor zaptetmişti. Bir hastane yetkilisi, Ali Dündar'ın hâlâ K Koğuş 2. Kat'ta tedavi gördüğünü söylüyor.

● **'Baba beni kurtar'**
Kastamonu doğumlu Engin Özcan, Hakkari Yüksekova Çobankaya Karakolu'nda 1971/1 terip olarak askerlik yaptı. Özcan, acemi eğitimini Samsun Sıhhiye Birliği'nde yaptı. Sonra Hakkari Yüksekova Çobankaya Karakolu'na gön-

derildi. Eğitimini sağlıklı olarak yapmıştı ama, karakolda görev başlar başlamaz, eline silah verilip operasyonlara sürüldü. Savaş bölgesinde askerlik yapmış, operasyonlara, belki katliamlara katılmış, hemen yanı başında asker arkadaşları vurulmuş ve bu yüzden depresyona girmiş. Bu savaş kurbanı ve ailesiyle görüştü. İlk soruyu yönelttiğimiz baba Mehmet Özcan, ilk elde durumunu şöyle özetledi:

"Bir devlet kurumunda emekliyim. Şu anda sadece öğlümle ilgiliyim. Onun dışında yapabileceğim bir iş yok. Çünkü buna zamanım kalmıyor." Oğlu Engin'in son durumunu ise şöyle değerlendiriyor: "Şimdi biraz iyi. Çok dinlenmesi gerekiyor. Kriz geçince, sürekli 'kurtar beni baba, bana yardım et' diye bağıyor. Durmuyor, çıplak, ayakbaşız sokağa çıkıp gidiyor."

Baba Mehmet Özcan, sık sık kriz geçmesi üzerine, oğlunu bir de Erenköy SSK Hastanesi'nin psikiyatri bölümüne yatırdı. Devlet ya da herhangi bir ilgili sivil, askeri kuruluştan yardım görmediğini vurguluyor. Engin Özcan'ın çatışmadığı ve başkalarına katılmadığını, bunlarla ilgili bir şey anlatıp anlat-

madığını babasına soruyoruz.

Bu soruyu sorar sormaz, daha önce hangi gazeteden geldiğimizi söylememize rağmen Engin Özcan bize yönelerek, "Bu söyleyişi hangi gazete için yapıyorsunuz?" diye soruyor. Söyleyişi Roj gazetesine adını yaptığımızı söyleyip, aynı soruyu Engin Özcan'a yönelttik. Engin Özcan, "Operasyonlara gidiyorduk. Görevimiz teröristlerin peşinden koşup onları öldürmekti. Ama ben çatışmalara katılmadım. Yanımda ölenler de oldu. Şu anda isimlerini hatırlayamayacağım" diyor. Hastalığın soruyoruz, işte yanıtı: "Hastalığım şizofreni. Doktorların dediğine göre fazla düşünme ve bedeni yormaktan kaynaklanıyormuş."

Sağ salim gönderdiği oğlunun bir akıl hastası olarak geri dönmesiyle ilgili son sorumuzu, Engin Özcan'ın annesine yönelttik. "İyi olacak mı bilmiyorum. Bu böyle büyük bir acı bize. Halini görüyorsunuz. Evin içinde akşama kadar dolamıyor. İşimi gücümü bıraktım onunla ilgileniyorum. Sokağa çıktı mı peşinden çıkıyorum. Durduğu yerde durmuyor. Yatığı yerde yatmıyor. Boyunumuza, eteğimize sarılıyor. 'Beni kurtarın, beni kurtarın' diye bağıyor" dedi.

Uzmanlar ne diyor?

Uzmanlar, şizofreninin bütün insanlarda düşük ve belirgin olmayacak düzeyde mevcut olabileceğini söylüyor. Ama bu hastalığın savaş gibi hareketli, yorucu ve stresli ortamlarda en yüksek dozaja çıktığına dikkat çekiyorlar. Hastaların düşünce akışları duraklar, manyerizm ortaya çıkar ve tam bir ruhsal çözülmeye belirlir. Böylece hastanın düşünce, duygulanımı, tavır artuk abenkliliği bir bütün teşkil etmez, uyuşmazlık meydana gelir. Diğer taraftan hasta dış dünya ile ilişkisini keser. Bunun sonucu kayıtsızlık, ilgisizlik başgösterebilir. Şizofreni topluma karşı bir sürü hareket sebep olur. Tedavi edilebilirliği topluma kazandırılması ve sivil hayattaki yaşamlarına geri dönme şansları yüzde yirmi beş olarak belirleniyor. Süren kirli savaşta yaklaşık 400 bin kişilik özel tim, subay, asker ve geçici koy korucusu mevcut. Bunların yaşadıkları ortamı ve yaşayacaklarını gözönünde bulundurursak, bu ülkede çok yakın bir zaman içerisinde on binleri aşan şizofren hasta olacak.

Parasız eğitim hakkı özelleştirme politikasına kurban gidiyor

Eğitimi uluslararası sermaye belirliyor

Eğitim-Sen Merkez Yönetim Kurulu: Son yıllarda 'sosyal devlet ilkesi' yok sayılarak devletin diğer kamu hizmetlerinde olduğu gibi eğitim alanına da hiçbir yeni yatırım yapmayarak kendini yalnızca personel giderlerini karşılamakla yükümlü tutması, eğitim özelleştirilmesi sürecinin bir parçasıydı.

Haber Merkezi - 11 Eylül'de başlayacak öğretim yılı, geçmişte çözülmemiş sorunları da devralarak başlıyor. Normalin üzerindeki sınıf mevcudu, "eğitime katkı payı" adı altında velilerden alınan paralar, bütçeden eğitime yok denilecek ölçüde para ayrılması, anadilde eğitim ve eğitimin kalite sorununu bu yıl da öğretim sisteminin sorunları arasında yer alıyor. Ülkenin bazı bölgelerinde ise eğitim-öğretim yok-sunluyla söz konusu.

Bugün Olağanüstü Hal Bölgesi'nde 7 bin 500 okuldan yaklaşık 4 bini kapalı. Millî Eğitim Bakanlığı, bölgedeki okulların kapalı olmasına gerekçe olarak öğretmen öğrenci yetersizliğini ve okulların tahrip edilmesini gösterirken; bakanlık yetkilileri, bu öğretim yılı için kapatılan okulların açılması konusunda bütün yetkileri valilere verdiklerini belirtiyor.

Eğitim-Sen 8 No'lu Şube yeni öğretim yılıyla ilgili yaptığı açıklamada, Millî Eğitim Bakanlığı'nın yeni eğitim sistemi için hiçbir şey yapmadığına dikkat çekti. Şube yetkilileri, "devlet ekonomisiyle, meclisliyle iflas etmiştir. Devlet artık kontrol edemez hale gelmiştir. Ben bu eğitim yükünü nasıl sırtımdan atabilirim derdine düşmüştür. Bunu atarken de, vatandaşın ya da toplumun eğitimini gerçekleştirmek derdine düşmemektedir zaten kafa da yormaktadır" dedi.

Anayasada kız ve erkek öğrencilerin

eğitiminin parasız sağlanması konusunda güvencenin yer aldığına vurgu yapan sendika yetkilisi, bu güvencenin sağlanmadığını belirtti. 8 No'lu Sendika yetkilisi şöyle dedi: "İşin diğer bir yanı devlet kendi ideolojisini, kendi milli eğitim anlayışını okullarda dikte ediyor, bunu dikte ettiren de öğrencilerden para istemesi. Yasa ya aykırıdır."

Yani sen hem kendi milli eğitim anlayışını dikte ettirerek benim anladığı gibi davranacakmış diyecesin, hem de o insandan para alacaksın. Eğer sen kendini bir güç olarak görüyorsan, toplumu ben eğitirim diyorsan o insanlardan para alamazsın. Geçen yıl İstanbul'da katkı payını yüzde 40 engelledik, bu sene özellikle öğrencilerle birlikte bunu yaygınlaştırmak istiyoruz. Bunu veli ve öğrencilerle yaptığımızda rakam yüzde 60'ı ara çıkar. Anayasada yer alan maddeye göre bir öğretmenin kesinlikle para toplayamaz.

Yine, 2860 sayılı toplama yasınının 13. maddesine göre bir öğretmen topladığı her para için kaymakamdan izin almak zorundadır. İstanbul Valisi Kozakçıoğlu'nun okullara gönderdiği yönergede nasıl haraç toplanacağına kuralları var. Bu ülkede bırakın anadilde eğitimi, Türkiye eğitimci bile bu insanlara vermiyorlar. Düşünün Doğu'da ve Güney Doğu'da, Kürtlerin yaşadığı coğrafyada birçok okul kapatıldı. Devletin anadilde eğitim hakkını beklemek yanlış. Anadilde eğitim

hakkı mücadele verilerek alınacak demokratik bir hak. On koşulu demokratikleşme gerekir. Lozan anlaşmasında Rum vb. bazı azınlıklara anadilde eğitim hakkı verildi. Demokrasi sorunundan dolayı, bu okullarda bir tane öğrenci bulunmuyor şu an dışarıda okumayı tercih ediyorlar."

Eğitimde özelleştirme

Anayasa ve yasalar rağmen eğitimde özelleştirme ve devlet okullarında parasız eğitime geçiş uygulamaları emekçiler ve onların çocukları aleyhine hayata geçirilmeye zorlanıyor. Eğitimde özelleştirme, uluslararası sermaye kuruluşlarının dayattığı program gereği Türkiye'de uygulanan özelleştirme politikalarının bir parçası olarak ortaya çıkıyor. Yasalar hiçe sayılarak, uygulamaya konulmaya çalışılan eğitimde özelleştirme öğrenci ve öğretmenlerin tepkisine neden oluyor.

Eğitim-Sen Merkez Yönetim Kurulu, eğitimde özelleştirme konusuna ilgili yaptığı açıklamada, sosyal devlet ilkesinin çiğnendiğine dikkat çekti. Merkez Yönetim Kurulu şu açıklamada bulundu: "Son yıllarda 'sosyal devlet ilkesi' yok sayılarak devletin diğer kamu hizmetlerinde olduğu gibi eğitim alanına da hiç bir yeni yatırım yapmayarak kendini yalnızca personel giderlerini karşılamakla yükümlü tutması, eğitimin özelleştirilmesi sürecinin bir parçasıydı.

Bu gelişmeler paralel olarak devlet okullarında kayıt, karne, diploma, spor vb. paraların toplanmasıyla başlayan parasız eğitime geçiş uygulaması, 12 Eylül sonrası 'kendi okulunu kendin yap' kampanyaları ve üniversite öğrencilerinden her yıl artan oranlarda alınan har(çe)lerle devam etti."

'Kişi kendisini ana diliyle özdeşleştirir'

● **Başarılı 1. sayfa**
Y.K. Ortaokulu Diyarbakır'da başlar. Fen dersleri çok iyidir. Bir gün Türkçe dersinde öğretmen şair analizi yapmasını ister. Şiiri çok iyi anlamasına rağmen öğrendiği dilin yetersizliğinden anadillerini anlatamaz. Yarı Türkçe yarı Kürtçe anlatmaya başladığında öğretmen "Arapça mı konuşuyorsun?" diye çıkarır. Y.K. "Kürtçe konuşuyorum" diye yanıt verir, bunun üzerine hakaret ve dayatma maruz kalır. Fakat diğer arkadaşları gibi o da yaşadıklarının ezikliğini halen içinde taşır. Cumhuriyetin ilanından bu yana anadilde eğitim sorunu, bugüne katlanarak geldi. Anadilde eğitim, resmi eğitimden çıkmazlarından biri olarak gündemi işgal etmiş durumda.

Anadilin güvenceye alındığı ülkeler

Anadilde eğitim, devletler üstü bir hak olarak, birçok ülkede güvence altına alınırken, bundan 4 yıl önce Anayasa'nın 42. maddesi ve 2932 sayılı yasasında bu ifade şu şekilde vurgulanıyordu: "Türkiye'den başka hiçbir dil eğitim-öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına resmi dil olarak okutulamaz, öğretilmez". Fakat bu yasa çeşitli nedenlerle kaldırılmış olmasına rağmen halen Anayasa'da Kürtçe yayın yapmak serbesttir maddesi ve güvencesi çok. Bugüne geldiğimizde ise, eğitim sistemi, Millî Eğitim Bakanı Nevzat Ayaz'ın deyişleriyle "Türk Modeli" olarak karşımıza çıkıyor. Dünya coğrafyasına bakıldığında ana-

dilde eğitim uygulamalarına birçok yerde bulunurken, uygulamalar içinde Kürtçe eğitim uygulamasına da rastlanıyor. Yapılan araştırmalarda dağılan Sovyetler Birliği'nde 200 bin civarında Kürt çocuğa anadilde eğitim verilmesi dikkat çekiyor. Sovyetler Birliği içinde yer alan Ermenistan'da ise Kürtçe anadil eğitimine 1951'de başlanmıştır. 1976'dan itibaren iki dilde eğitim uygulamasına geçilen İsveç'te bu dillerden birisi anadildir.

Bugün için İsveç'te 60 farklı dilde eğitim görülmektedir. Bu diller arasında Türkçe ve Kürtçe de bulunmaktadır. ABD'de iki dilde eğitim 1968 yılında geçilir. Daha önce anadilde eğitim hakkından yoksun olan Portoriko, Meksika, Kızılderili ve Asya kökenli diğer halklarında anadilde eğitim olanağına kavuştuğu görülmektedir.

Avusturya'da 1967'den beri anadil eğitimi verilmektedir. Türk ve Fransızlar aynı okul bünyesinde anadilde eğitim görmektedir. Yugoslavya'da Türkçe dil dersine 1945'te başlanmıştır. 1971'de açılan ulusal sınıflarda Hırvat, Sloven, Makedon, Arnavut dil eğitimi yapılmıştır. Finlandiya'da ise, altı ayrı anadilde okul var.

Eğitimde toplumsal normlar

"Eğitim Emekçileri Tarihi" adlı kitapta eğitimci ve pedagogların saptamaları şöyle yer alıyor: "Eğitimin işlevi bireyin davranışlarında istenir değişiklikler oluşturmaktır. Değişimin niteliği ve boyutu toplumsal normlara, toplumun ekonomik

ve politik düzeninin maddi-teknik temellerine göre biçimlenir.

Eğitsel süreç bireyin doğumundan ölümüne dek sürer ve 'örgütlenmiş' bölümü, öğretimi (formül eğitim) oluşturur. 'Örgütsüz eğitim' ise aile yaşamı, çevre ilişkileri, toplumsal atmosfer kanalıyla bireyi etkiler.

Formal eğitimle informal eğitim arasındaki uyum elde edilmek istenen başında birinci derecede etkendir.

Anadili belirleyen başlıca etmenler

Anadil gelenek, görenek, toplumsal çevre gibi informal eğitimle öğrenilir, içselleştirilir, davranış haline gelir. Anadili belirleyen etmenler aynı zamanda anadil için birer kriter özelliği de göstermektedir.

-Çocuğun sütünü emdiği, yanında yetiştiği kişinin dili onun anadilidir.

-Kişinin çok iyi konuştuğu dil anadilidir.

-Kişinin en fazla kullandığı dil anadilidir.

-Kişinin ilk öğrendiği dil anadilidir.

-Kişinin kendisini özdeşleştirdiği dil anadilidir.

Anadil sözcüğüne atıldığına eğitim dünyasında zaman zaman birbirinin yerine kullanılan iki ayrı kavramla karşılaşıyoruz. "Anadil eğitimi ve anadilde eğitimi."

'Anadil eğitimi' bir dil öğretmesini kapsar, 'anadilde eğitim' anadil eğitimi'ni de içermekte, bütünlüklü bir özellik göstermektedir."

OHAL'de yargısız infazlar sürüyor

Bedran SERBAZ

MARDİN/Roj - Midyat'a bağlı Kerşaf köyünden Nezir adlı köylü, 25 Ağustos tarihinde kafası gövdesinden kopartılarak katledildi. Daha önce de üç sefer Hizbul-Kontra tarafından uyarılan Nezir, Botaştan köyüne giderken, köye yakın bir noktada yolu kesilerek öldürüldü. Yörede halk tarafından sevilen Nezir'in cenaze törenine, güvenlik güçlerinin bütün müdahalelerini rağmen yaklaşık 2 bin kişi katıldı. Köylülerden aldığımız bilgilere göre, 20 Ağustos tarihinde Kerşaf köyü yakınındaki Bağoc dağılarında, devlet güçlerine teslim olan iki gerilla, kendilerine yardım eden yurtsever köylülerin adlarını verdiler.

Öte yandan, 29 Ağustos salı günü yine aynı köyden Osman adlı yurtsever de Kontr-gerilla tarafından katledildi. Bu ikinci olaydan sonra köyün büyük çoğunluğu göç etmek zorunda kaldı.

Roj

Barış evin içinde başlar

● **Başarılı 1. sayfa**
Dünyada gidişatı kendi emperyalist çıkarları doğrultusunda oluşturulan bu güçler, Kürt meselesinde de yeni senaryolarıyla tekrar devreye girmiş durumda. İrlanda'nın başkentini Dublin'de başlayan bu açık müdahale süreci tüm hızıyla sürüyor. Burada kürterin lehine bir sonucun çıkmayacağı açıktır. Yapılması gereken bu basiretsiz tutumdan bir an evvel vazgeçmektir. Aksi takdirde dünya halklarına karşı meşru bir siyasal görüntü sergilemenin olanağı yoktur. Küçük grupsal çıkarlar etrafında bir ulusun genel çıkarlarını, ulusun genel çıkarlarını rızası olmaksızın masaya yatırmak tarih karşısında suçlu konumuna düşmek demektir. Dünya halkları karşısında inandırıcı bir pratik sergilenmek isteniyorsa evvela Kürtler kendi iç barışlarını sağlamak zorundadırlar yoksa demezler mi önce evindeki barışı sağla diye.

Ankara Savaş Karşıtları İnişiyatifi Temsilcisi Gökşel Aslan:

Kitlesel çalışmaya yöneleceğiz

Ankara Savaş Karşıtları İnişiyatifi Temsilcisi Gökşel Aslan, "vicdani red" hakkının kullanılmasını, devletin buna karşı geliştirdiği uygulamalar ve savaş karşıtı faaliyetlerle ilgili sorularımızı yanıtladı.

Ankara'da Savaş Karşıtları olarak nasıl bir çalışma içindeyiz?

Ankara Savaş Karşıtları ilk toplantılar Ekim, Kasım aylarından sonra başladı. Çok değişik kesimlerin katıldığı tartışma toplantıları yapıldı. Bu tartışmalardan değişik görüşler ortaya çıktı. Toplantılarda kimi insanlar koptular ama, sonuçta ortak noktalar yaklanarak bugüne kadar getirildi. Genel bir yaklaşım ortaya çıktı. Şu anda bir standımız var, burada İstanbul'da çıkan Barış dergisi satılıyor ve tanıtım yapıyor. Barış günündeki etkinliklere destek vereceğiz. Standın olduğu yerde küçük bir senlik ve basın açıklaması yapacağız, bildiri dağıtacağız.

Bugüne kadar oluşum sancuları nedeniyle aktif çalışmalar gerçekleştirmedi. Bundan sonra alabildiğince kitlesel çalışmalara yöneleceğiz. Kısa doğru tüzel kişilik kazanmayı düşünüyoruz.

Aktif ve kitlesel çalışmalarınız hangi doğrultuda olacak?
-Öncelikle savaş karşıtı olmakla barış yanlısı olmak arasında teorik fark var. Çünkü yalnızca barış olarak ele alırsak, adı barış demeyi olurdu. Savaş karşıtlığı gerçekten daha kapsamlı bir perspektiftir. Bizim bakış açımız buna denk düşüyor için savaş karşıtlığı noktasında ele alıyoruz.

rincisi var olan sıcak savaşlara, konvansiyonel veya nükleer silahlarla yapılan sıcak savaşlara karşı çıkmak.

İkincisi, savaş ekonomisi ve silah tekeline karşı çıkmak. Yani savaş nedeniyle edilen kanlı paraya karşı çıkmak. Bu doğal olarak beraberinde emperyalizme karşı çıkmayı da getiriyor. Emperyalizm bugün tükantıklık içerisinde, tükantıklık aşmasının en önemli halkası çok büyük karlar sağlayan silah satışlarıdır. Bununla durgunluğuna ağmaya çalışıyor. O nedenle silah tekeline karşı çıkmak gerekiyor.

Üçüncüsü, vicdani red hakkıdır. Vicdani red dünyamızın çeşitli ülkelerinde bir hak olarak kabul edilmiştir. Vicdani red zorunlu askerliğe gitmemeyi kapsıyor olsa da, tam karşılığı değil. Vicdani red hakkı hiç bir orduya veya silahlı güce hizmet vermemek olarak algılanabilir. Avrupa'da vicdani red hakkını tanımayan iki ülke var.

Biri Türkiye diğeri Yunanistan'dır. Yunanistan vicdani red hakkını pozitif hüküm olarak tanımasa da, fiilen vicdani red hakkı kullanan insanlara karşı herhangi bir yaptırım uygulamıyor. Dördüncü ve son olarak, militarist yapıya karşı çıkmak. Militarizm az gelişmiş ülkelerin baş belasıdır. Ve toplumların tüm dokularına militarizm enjekte edil-

miştir. İnsanlar millatrist yapının içinde yaşıyor, günlük yaşamlarında görüyorlar ama, nasıl ki bir balık suya yaşayıp, suyu farketmiyorsa-fark etmiyorlar ancak kişisel olarak başlarına geldiği zaman anlıyorlar.

Bütün bunları belirttikten sonra çok genel anlamda şunu söyleyebiliriz; biz kendimizi toplumsal mücadelenin bir parçası olarak görüyoruz. Toplumsal mücadelede hedef olan ırkçılık, emperyalizm ve faşizme karşı mücadelenin bir parçası olarak görüyoruz. Bunları birbirinden ayrı tutmuyoruz. Bunun için kendimizi edindirdiğimiz şiar yalnız barış değil, kendimizi eşitlik, özgürlük ve barış olarak ifade ediyoruz.

Avrupa'daki savaş karşıtlarıyla bir farklığımız var mı? Türkiye'deki kimi yeşilci çevrelerden sizlere yönelik eleştiriler var. Bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Dünyada barış yanlıları savaş karşıtlığı çalışmalarını yürütüyorlar. Özellikle Türkiye'de savaş karşıtlığı kavramı yeni yeni tartışılan bir kavram. Bu nedenden dolayı karmaşık bir takım şeyler söylenebilir. Aslında Avrupa'daki savaş karşıtları da tek bir çizgede değil.

Siddete karşı olmanın tutun, bizim çizdiğimiz kadar bir çok düşünce var. Yel-pazeleri çok geniş bu örgütlerin. Biz bunları destekliyoruz. Tüm güçlerle birlikte mücadele etmek zorundayız. Yaşam bize bunu dayatıyor. Dünya dostlarıyla ilişkimiz var. Özellikle bunlar içinde kendilerini topluluk yeşiller olarak ifade eden bir grup var onlarla sıkı ilişkilerimiz var.

Çukurca, Eylül'de boşalacak

Hakkari'nin Çukurca ilçesinde halkın koruculuğu kabul etmesi için devlet güçlerince 25 Ağustos'a kadar tanınan süre, korucu olan çıkmayınca yeniden uzatıldı. Korucu olması için ilçe halkına 4 Eylül'e kadar ek süre verildi.

HAKKARI/Roj-Hakkari'nin Çukurca ilçesinde halkın korucu olması için sürenin yeniden uzatıldığı bildirildi. Ağustos ayı başlarında devlet güçlerince yapılan çağrıda, ilçe halkının 25 Ağustos'a kadar ya koruculuğu kabul etmeleri ya da ilçeyi terk etmeleri istenmişti. Çukurca'da devlet güçlerinin Ağustos ayı başlarında ilçe halkına yönelik başlattığı "ya korucu ol, ya ilçeyi terk et" baskısı sürüyor. Halka tanınan süre 25 Ağustos'ta dolarken, ilçede korucu olan çıkmayınca bu süre 4 Eylül'e kadar yeniden uzatıldı. 4 Eylül'e kadar halk koruculuğa başlamazsa ilçe boşaltılacak. Devlet güçleri ayrıca bu kez yeni bir tehdit şekli de geliştirdi.

Kimleşmesini götüremeyecek

Buna göre, 4 Eylül'e kadar korucu olmayanlar ilçeyi terk ederken, hiç bir eşyayı beraberinde götüremeyecek. Aksi hâlede bulunanlara karşı önlemler de şimdiden düşünülmüş. İlçe çıkışında yapılacak kontrollerde eşyalar geri alınacak. Devlet güçlerinin tüm baskı ve tehditlerine rağmen ilçe halkı şimdiki kadar korucu olmaya yanaşmadı. Halk ilçeyi şimdiden terk etmek istiyor, ancak devlet güçlerince engelleniyor. Çukurca halkı her şeyini geride bırakarak ilçeden ayrılmayı göze alıyor. Devlet güçlerinin kararında bir değişiklik olmazsa, ilçe Eylül ayında tamamen boşaltılacak.

YDH de sustu

Çukurca'da yaşanan devlet baskısı üzerine geçtiğimiz hafta bölgeye gideceğini açıklayan YDH parti yönetimi, bu kararını yerine getirmede. YDH yönetiminin Çukurca'ya gidemeyişi, devlet güçlerinden gerekli izin alınmamasına bağlanıyor.

